

architek- tura

a

ČESKÁ KOMORA ARCHITEKTŮ

politika

Vydání

3/24

BULLETIN ČKA

Sekce

COVER

Strana

1

Vážené čtenářky a vážení čtenáři Bulletinu ČKA,

ať chceme nebo ne, architektura, nebo také opisem vystavěné či člověkem vytvořené prostředí, je veřejným tématem. Hudbu nebo film můžeme zažívat sami, výtvarné umění se spíše uzavřelo do galerií. Ale v architektuře žijeme své životy. Společnost to přesto nemusí vnímat jako důležité téma. Oproti okamžitým společenským denním zprávám se těžko konkuruje stavbou, která od projektu po realizaci trvá několik let. Mám ale za to, že tím veřejnosti uniká důležitost kvality prostředí, ve kterém budou žít. Toto číslo Bulletinu je pokusem vykročit právě na cestu uvedení architektury jako veřejného tématu. A jsem rád, že k němu máme řadu historických i osobních příkladů.

Vendula Hnídková vám ukáže za kolektiv z UMPRUM, který se věnoval vztahu architektury a politiky v naší historii, jak intenzivní vztah to vždy byl. Krátké rozhovory s řadou politiků, kteří důležitost tématu kvality prostředí vnímají, architektů, kteří sami vstoupili do politiky, a městských architektů, kteří jsou z principu odbornými poradci politiků, zase ukazují, že to jde, a hlavně, že na osobním zájmu zcela záleží. Česko má od roku 2015 vládní usnesení Politiku architektury a stavební kultury, která ale zůstává na papíře a skutečný posun je právě a pouze na konkrétních osobnostech. Petr Buryška se ve svém příspěvku pokusil do tématu posláním včetně společenské angažovanosti architektů proniknout systematicky. Víím, že je velmi obtížné v Česku akceptovat jakékoliv zahraniční příklady a doporučení. Většinou se taková rada odbude slovy, že u nás by to nešlo nebo že máme jinou tradici. Českého architekta Jiřího Tintěru, který dlouhodobě žije a pracuje v Estonsku a je městským architektem již druhého tamějšího města, je ale těžké odbýt právě díky tomu, že je z Čech. Ukazuje tak, že po celé Evropě řešíme podobné problémy, a díky tomu, že jinde jsou v něčem dále, je možné a vhodné se poučit.

Skončily krajské volby a nové krajské vlády se ustavují. Pro všechny druhy voleb vydává ČKA doporučení, které je možné a vhodné použít pro koaliční smlouvy. Máme za to, že i text pro krajské volby pomůže se tématu vystavěného prostředí pro příští čtyři roky věnovat a kraje zvelebovat. Děláme to pro sebe.

Byl bych rád, kdyby texty v tomto Bulletinu byly pro vás inspirací. Pro architektky i architektky, aby se věnovali společenské debatě a nezůstávali ve „svých nezúčastněných věžích ze slonoviny“. Pro politiky, aby si vzali péči o kvalitu prostředí, ve kterém žijeme, za důležité téma. A pro veřejnost, aby měla o svoje prostředí zájem a chtěla jej co nejkvalitnější. A pro všechny, abychom byli hrdými lokálpatrioty namísto zmatených nacionalistů. Nebude to hned, stavby trvají dlouho, ale čím více se zájem odkládá, tím hůře pro nás pro všechny, protože s důsledky a výsledky nezájmu o toto téma budeme muset žít. Stále platí: Kdo, když ne my.

Dovolím si také mimo téma čísla upozornit na prezentované teze k novelizaci směrnice o energetické náročnosti budovy, tzv. EPBD IV. Tu má Česko do dvou let implementovat a ČKA se snaží, aby implementace dopadla méně technokraticky, jak je bohužel v českém prostředí zvykem oproti ostatním zemím EU. Má ji na starosti Ministerstvo průmyslu a obchodu, které architektky zatím k práci na implementaci není zvyklé přizvat. Pravidla, která český stát zvolí, se ale projektů a výstavby citelně dotknou.

Příjemné čtení a odvahu spoluvtvářet společenskou debatu přeje

Petr Lešek
2. místopředseda představenstva
České komory architektů

6

aktuality

- 6 ČKA organizuje pomoc regionům zasaženým povodněmi
- 6 Nominační večer ČKA 2024
- 7 Pocta ČKA 2023 – Zdenka Marie Nováková
- 9 Soutěžní přehlídka Diplomky 2024
- 9 Shrnutí aktivit ČKA v oblasti digitalizace stavebního řízení
- 9 Elektronické autorizační razítko – workshopy pro architektky
- 10 Školení k novým stavebním předpisům
- 10 Teze ČKA k volbám do Evropského parlamentu
- 10 Čas jednat – Manifest ACE k volbám do Evropského parlamentu
- 11 Diskuse městských architektů na Vyšehradě
- 11 Teze ČKA ke směrnicí o energetické náročnosti budov (EPBD IV)
- 12 ČKA požádala o přizvání zástupce ČKA do pracovní skupiny k implementaci EPBD IV
- 12 Sponzorovaný přístup k technickým normám
- 12 Nová norma o přístupnosti
- 12 Novinky z ČKA a monitoring médií
- 12 Výzva k řešení tristního stavu objektů hraničních přechodů
- 13 Dobrá porota architektonické soutěže
- 13 Jiří Suchomel – 80. narozeniny
- 13 Michal Sborwitz oslavil osmdesátku
- 14 Vzpomínka Michalu Sborwitzovi k 80. narozeninám (Šlapeta)
- 15 Josef Vrana slaví 85. narozeniny
- 15 Sté výročí narození Pavla Krchňáka (Goleš, Golešová)
- 16 Cena Klubu Za starou Prahu za novou stavbu v historickém prostředí za rok 2023

18

výsledky soutěží

- 18 Výsledky architektonických soutěží za poslední čtvrtletí

21

téma

architektura a

politika

-
- 22 Program Architektura (kulturní prostředí) pro krajské volby 2024
 - 25 Architekti a komunální politika – kontext a současný stav v České republice (Buryška)
 - 29 Vztah architektury a politiky za první republiky (Hnídková)
 - 33 Politici a architektura (Franta, Kovářová, Trambová, Čápová, Hlouch, Chuchlík, Janoušek, Kasl, Rosa, Rys, Pejpek, Balejová, Čechová, Mateáško, Šlapetová, Ehl, Berdychová, Haláková, Kupka)
 - 48 Valga – vliv prázdných budov na rozvoj měst (Tintěra)

1

ČKA ORGANIZUJE POMOC REGIONŮM ZASAŽENÝM POVODNĚMI

Velice nás mrzí, že byl život obyvatel České republiky zasažen živelní katastrofou, a v souvislosti s tím se ČKA rozhodla aktivovat iniciativu Architekti pro bono. Uvědomujeme si, že odstraňování následků povodní a pomoc architektů bude potřeba v následujících týdnech a měsících. Pokud byste chtěli nabídnout svou pomoc, prosíme o vyplnění formuláře na stránkách ČKA.

2

NOMINAČNÍ VEČER ČKA

Na Nominačním večeru 9. ročníku České ceny za architekturu se 27. června v Holešovické tržnici v Praze představilo 31 nominovaných děl, jež se utkají v klání o ČKA 2024. Součástí akce, která probíhala pod heslem „Architektura pro všechny“, byl i bohatý odpolední doprovodný program pro veřejnost. Jméno hlavního vítěze a dalších finalistů vyhlásíme 7. listopadu 2024 na galavečeru ve Foru Karlín.

31 nominovaných staveb

Nominovaná díla vybrala mezinárodní porota z 307 přihlášených prací. Co se týče typologie, je výběr velice pestrý. Většina realizací slouží veřejnosti a je jí běžně přístupná. Hojně jsou totiž zastoupeny objekty občanské vybavenosti, školní budovy či stavby věnované službám a administrativě. Devět realizací je určeno pro bydlení, přičemž se mezi nimi najde rodinný či bytový dům, byt i chalupa. Čtyři nominované realizace se týkají úprav veřejného prostoru. Po jednom zástupci pak mají sportovní stavby, vinařství, sakrální stavby, památky, lávky či realizace interiéru. Nominované stavby jsou rozestry opravdu po celé České republice od Karlovarského po Moravskoslezský kraj a zajímavostí je určitě fakt, že dvě třetiny nominovaných realizací tvoří rekonstrukce, zbývající třetinu pak novostavby.

Ocenění AOPK

Ani v letošním ročníku České ceny za architekturu nechybí ocenění Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK), jež však bylo letos poprvé předáno na nominačním večeru. Cenu za citlivé a šetrné řešení stavby ve venkovském prostředí udělila AOPK tentokrát Zvoničce v Krásné v Moravskoslezských Beskydech, kterou navrhli a sami postavili architekti Zdeněk Liška a Václav Kocián z Kopřivnice. V ocenění se mimo jiné píše, že „tato drobná stavba působí jako tradiční prvek, který udržuje kontinuitu duchovní tradice horské krajiny Beskyd. Zvonička svým průčelím otevřeným do okolní krajiny láká návštěvníky k zastavení a nahlédnutí dovnitř“.

Z Nominačního večera ČKA 2024 v Holešovické tržnici. Foto Ondřej Besperát

Cena AOPK: Zvonička v Krásné, autoři: Zdeněk Liška, Václav Kocián. Foto Václav Novák

Zdeněk Liška převzal Cenu AOPK. Foto Ondřej Besperát

2

Areál Automatických mlýnů v Pradubicích.
Foto Aleš Jungmann

2

Jan Kasl (vlevo) předal Lukáši Smetanovi a Zdenku Balíkovi ocenění za Výjimečný počín. Foto Ondřej Běsperát

2

V rámci doprovodného programu Nomináčního večera proběhla přednáška fotografa Martina Túmy z BoysPlayNice.

2

Součástí doprovodného programu byla také komentovaná prohlídka tržnice.

Výjimečný počín

V rámci České ceny za architekturu jsou Akademií ČCA oceňovány výjimečné aktivity na poli architektury. Ocenění za výjimečný počín se letos dostalo manželům Lukáši a Marianně Smetanovým za iniciativu a finanční podporu na záchranu Gočárových Automatických mlýnů v Pardubicích. Společným úsilím soukromého investora, města Pardubic i kraje se podařilo vybudovat krajskou Gočarovu galerii, Galerii města Pardubic – GAMPA, multifunkční konferenční a umělecký prostor SILO i nově realizovanou vzdělávací laboratoř Sféra. Při sestavování záměru i projektování jednotlivých součástí areálu se setkali architekti Josef Pleskot, Ladislav Lábus, Jan Šěpka, Petr Všetěčka a Martin Prokš s Markem Příkrylem. Ostatně Lukáš Smetana je profesí také architekt. V souvislosti s tím je potřeba zmínit i architekta Zdenka Balíka, který stál u zrodu myšlenky po boku manželů Smetanových a angažuje se po celou dobu revitalizace brownfieldu. Vzniknout by zde měla živá městská čtvrť Automatické mlýny s bydlením, kanceláři, kulturními i komerčními aktivitami.

Pocta ČKA

Součástí slavnostního večera bylo také udělení Pocty ČKA 2023 malíře a architektce Zdence Marii Novákové – viz dále.

Doprovodný program

Nominační večer byl letos bohatší o několik dalších zajímavých akcí. Zájemci měli možnost projít se po Štvanické lávce s jejími autory Petrem Tejem a Markem Blankem. Připravena byla komentovaná prohlídka tržnice, o jejíž budoucí podobě debatovali hosté při veřejném natáčení pořadu ČRo Wave Bourání s Karolínou Vránkovou. Krásu focení architektury přišel představit Martin Túma z BoysPlayNice. Připraven byl i workshop pro děti.

Přehled všech přihlášených děl a 31 nominovaných je publikován v Bulletinu ČKA 2/2024 a na www.ceskacenaazaarchitekturu.cz

3

POCTA ČESKÉ KOMORY ARCHITEKTŮ – ZDENKA MARIE NOVÁKOVÁ

Poctou vzdává Česká komora architektů od roku 2000 hold význačným osobnostem, které se svou prací a morálním kreditem významně zapsaly do moderní historie české architektury. Laureátkou tohoto ocenění za rok 2023 se stala architektka a malířka Zdenka Marie Nováková. Slavnostní předání se uskutečnilo na nomináčním večeru České ceny za architekturu ve čtvrtek 27. června 2024.

Návrhy na udělení Pocty každoročně podává odborná veřejnost včetně členů jednotlivých orgánů České komory architektů. Z nominací pak laureáty vybírá odborná porota, v níž letos

Matěj Šišolák, Štěpánka Endrle a Jan Kasl předali Zdence Marii Novákové Poctu ČKA 2023

Kancelářská budova Chemapol Investa, Praha-Vršovice, autorky návrhu: Zdenka Marie Nováková, Dagmar Šestáková, 1970

zasedlí architektka Eva Jiřičná (předsedkyně); architekt, urbanista a laureát Pocty ČKA roku 2022 Petr Hlaváček; krajinářská architektka a členka představenstva ČKA Štěpánka Endrle; umělec, kurátor a děkan Fakulty umění a architektury TU v Liberci Jan Stolín a publicista věnující se propagaci architektury Matěj Šišolák. Význam všech letošních nominovaných osobností českého architektonického, uměleckého i pedagogického světa dalece přesahuje hranice zmiňovaných oborů a jejich přínos lze vnímat jako celospolečenský. Jak potvrzují i slova poroty: „Rozhodování nebylo vůbec jednoduché. Zdenka Marie Nováková je však významnou osobností v oblasti architektury a výtvarného umění, jež si zaslouží i výjimečné uznání. Její unikátní schopnost syntetizovat architektonickou teorii a praxi jak v tvorbě, tak v pedagogické činnosti představuje vzor akademické i profesní excelence.“

Doc. Ing. arch. Zdenka Marie Nováková, CSc. (*20. listopadu 1939, Jičín) má za sebou řadu významných architektonických realizací, které zásadně obohatily české i mezinárodní architektonické dědictví. Její projekty, jako například soubor budov Chemapol-Investa v Praze nebo interiér přesunutého gotického chrámu v Mostě, jsou považovány za klíčové příspěvky k moderní architektuře. Tato díla nejen že reflektují hluboké porozumění historickým a kulturním kontextům, ale také představují inovativní přístupy v architektonické tvorbě. Porota zároveň ocenila její propracované návrhy a realizace jak v oblasti interiérové tvorby, tak i navrhování instalací a muzeálních expozic, jimž se věnovala s mimořádnou péčí i ojedinělým talentem.

Zdenka Nováková má bohaté pedagogické zkušenosti, které začaly již v roce 1966 na Fakultě architektury ČVUT v Praze. Její dlouholetá pedagogická činnost na Akademii výtvarných umění (v roce 1980 byla habilitována jako vůbec první žena v dějinách AVU) a později na Fakultě stavební ČVUT přispěla k výchově mnoha generací architektů. Její výzkumy a teoretické práce jsou základem pro mnoho současných studií v oblasti interiérového designu a architektonické tvorby. Doc. Nováková v roce 2002 obdržela Cenu Masa-

rykovy akademie umění a Evropskou medaili Franze Kafky.

Zdenka Nováková je také aktivní v řadě profesních organizací a přispívá svým hlasem k rozvoji architektonické profese. Její účast na mezinárodních sympoziích a spolupráce s nadacemi a institucemi posiluje vazby mezi českou a mezinárodní architektonickou komunitou. Porota udělením Pocty ČKA navíc ocenila význam tvůrčiny v kontextu v minulosti často genderově vyhraněné profese a vzor, který doc. Nováková pro mnoho studentek oboru dodnes představuje. Oceněním se zároveň reflektuje i mnohovrstevnatost talentu Zdenky Novákové jakožto architektky i výtvarné umělkyně, jež působivě propojuje oba tvůrčí světy vizuálního vyjadřování.

Dne 22. listopadu 2024 oslaví Zdenka Nováková pětadesáté narozeniny a Pocta tedy slouží i jako uznání jejího významného přínosu k architektuře, výtvarnému umění a vzdělání. Její celoživotní dílo a odborné úspěchy jsou inspirací pro současné i budoucí generace architektů a umělců.

Realizace

- 1966–1970: soubor budov zahraničního obchodu Chemapol-Investa, Praha-Vršovice (1966–1968 s Dagmar Šestákovou, navazoval návrh a realizace interiérů a exteriérů téže stavby a návrh výtvarné spolupráce, od 1969 bez spoluautorky)
- 1967: prostorové řešení interiérů československé účasti na EXPO '67 v Montrealu, Kanada (s Františkem Cubrem, Zdeňkem Pokorným a Josefem Hrubým)
- 1968–1972: rodinný dům U Mrázovky, Praha
- 1969–1976: stálá expozice sbírky starého českého umění Národní galerie v Jiřském klášteře, Praha, s Františkem Cubrem; 1976–1986 navazovaly doplňující expozice, například 1982 doplňující instalace sbírky NGP v nevyužitých prostorách Jiřského klášteře, Pražský hrad; 1983 expozice soch ze Staroměstské mostecké věže v Jiřském klášteře, Pražský hrad

- 1970: interiér restaurace v budově Mánes, Praha (po deseti letech provozu zrušena)
- 1970–1973: interiéry hotelu Sport, Jičín
- 1970–1972: Galerie výtvarného umění na zámku Bruntál (s Františkem Cubrem)
- 1974–1979: Památník českého státu v románské rotundě na hoře Říp
- 1973: studie rozšíření Vyšehradského hřbitova a rehabilitace Slavína, Praha
- 1974–1975: studie rehabilitace a řešení Olšanských hřbitovů, Praha
- 1977: návrh nové budovy Národní galerie na Letné, Praha (se Stanislavem Švecem a Stanislavem Pickem)
- 1977–1980: rekonstrukce románské baziliky, Vroutek
- 1978: výtvarně-prostorové řešení interiérů románského hradu, Roudnice nad Labem
- 1978–1980: rekonstrukce souboru interiérů československého velvyslanectví, Moskva (se Zdeňkem Pokorným)
- 1978–1980: rekonstrukce, interiéry a expozice Bílého zámku, Hradec nad Moravicí (časověčná realizace)
- 1979: řešení depozitáře muzea Červený kameň
- 1981: výstava Přírůstky Slovenského národního muzea v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Praze 1982
- 1988: stálá expozice severočeského umění 14.–18. století v interiéru přesunutého gotického kostela, Most
- 1983–1988: návrh rekonstrukce a úpravy Šternberského paláce pro sbírky Národní galerie v Praze
- 1986: studie náměstí s dvěma výškovými budovami, Praha-Vršovice
- 1989–1992: návrh prostorového řešení pro nový scénář, Obrazárna Pražského hradu, Pražský hrad
- 1990–1991: návrh rekonstrukce a interiérů hotelu Bellevue, Praha
- 1991–1993: soubor interiérů hotelu, Vimperk
- 1991–1993: interiér a mobiliář kaple premonstrátů Strahovského klášteře, Praha
- 1996–2003: dva rodinné domy, Praha-Řeporyje
- 2015–2017: návrh hotelu, Praha-Jinonice

4

SOUTĚŽNÍ PŘEHLEDKA DIPLOMKY – PŘIHLÁŠENO 108 PRACÍ

Do poloviny srpna se do soutěžní přehlídky diplomových prací architektů, krajinářských architektů a urbanistů přihlásilo 108 absolventů. Účast v porotě přijali Lukáš Ehl, Marco Maio, Osamu Okamura, Jana Pyšková a Karolína Vránková. Ve spolupráci s Kaplicky Internship nabídneme již potřetí jednomu z absolventů plně hrazenou tříměsíční stáž v renomovaném světovém ateliéru – letos vítěz či vítězka navštíví Studio Libeskind v New Yorku. Slavnostní vyhlášení výsledků proběhne 2. 12. 2024 v Centru architektury a městského plánování (CAMP).

5

SHRNUTÍ AKTIVIT ČKA V OBLASTI DIGITALIZACE STAVEBNÍHO ŘÍZENÍ

Portál stavebníka, který byl na počátku měsíce července spuštěn a je nyní prakticky jediným prostředkem zahájení řízení o povolení záměrů, zaznamenává významné problémy s fungováním. Některé z nich přímo ohrožují možnost podat žádost o vydání povolení záměru. Shrnujeme aktivity, které ČKA podnikla a podniká v souvislosti s co možná nejrychlejší nápravou portálu.

- Již 15. 2. adresovala ČKA společně s Platformou pro zdravý stavební zákon vládě a dalším relevantním institucím dopis, ve kterém byly vyjádřeny obavy ohledně připravenosti digitalizace stavebního řízení (DSŘ). Dopis ke stažení na www.cka.cz/svet-architektury/aktualne/novinky/otevreny-dopis-platformy-pro-zdravy-stavebni-zakon-prezidentovi-a-zastupcum-vlady
- Byl to právě předseda ČKA Jan Kasl, který po třech týdnech od spuštění Portálu stavebníka napsal 23. 7. otevřený dopis ministroví pro místní rozvoj Ivanu Bartošovi, ve kterém jako první konstatoval, že je stav DSŘ naprosto neudržitelný a že systém PS nefunguje ani v základních funkcionalitách, natož ve slibovaném rozsahu. Dopis ke stažení na www.cka.cz/svet-architektury/aktualne/novinky/otevreny-dopis-ministrovi-pro-mistni-rozvoj-ivanu-bartosovi-nefunknost-portalu-stavebnika
- Ivan Bartoš reagoval nabídkou pořádání pravidelných kulatých stolů nejen se zástupci MMR, ale i s programátory systému, tj. toho, po čem ČKA volala již delší dobu, přičemž první setkání se uskutečnilo 1. srpna. Jan Kasl na setkání zdůraznil, že komory měly být přizvány k přípravě celého systému již od samého počátku a že několikrát upozorňoval na problémy, které mohou vzniknout, pokud MMR nepřipustí alespoň v přechodném období možnost nejen elektronického, ale i listinného podání. V tuto chvíli to již však možné není a je tedy potřeba udělat maximum pro to, aby byl v co nejkratší době

Dominik Vácha (AVU), Promised 5. května – 1. cena, Přehlídka diplomových prací 2023

systém funkční a aby byly doplňovány další potřebné funkcionality. Odpovědní zaměstnanci ministerstva jsou od té doby v intenzivním kontaktu se zástupci ČKA a pravidelně s nimi konzultují potřebné úpravy systému.

- ČKA je signatářem dopisu z 30. 7., který jménem Platformy pro nový stavební zákon odešel nejen na ministra Bartoše, ale i na další členy vlády včetně premiéra a také na prezidenta republiky. Dopis ke stažení na www.cka.cz/svet-architektury/aktualne/novinky/otevreny-dopis-platformy-pro-zdravy-stavebni-zakon-prezidentovi-a-zastupcum-vlady
- Jan Kasl se spolu s dalšími sešel s ředitelem Odboru vnitřní politiky Kanceláře prezidenta republiky, probíhají další jednání s Ivanem Bartošem – podrobněji na webu ČKA.
- Stejně tak ČKA společně s ČKAIT a dalšími členy SIA ČR – Rada výstavby znovu apelovala na všechny státní činitele s žádostí o okamžité řešení vzniklé situace.
- MMR v současnosti pracuje na pravidelných 14denních aktualizacích – více informací a odkaz na souhrn aktualizací naleznete na webu ČKA.
- Dne 20. 8. 2024 uspořádala ČKA webinář na téma Portál stavebníka, na němž bylo informováno o aktualizacích portálu. Diskutovány byly i další drobné vady a zbytečné složitosti systému, o nichž ČKA průběžně sbírá informace nejen ze zpráv svých členů, ale i z facebookové stránky „Projektanti, architekti“. Záznam z webináře www.cka.cz/svet-architektury/aktualne/novinky/zaznam-z-webinare-portal-stavebnika
- I v následujících týdnech jsou zástupci ČKA připraveni konzultovat s odpovědnými osobami, ať již z MMR či z IT společnosti Principal Engineering, potřebné úpravy Portálu stavebníka. Zároveň si však uvědomujeme, že je potřeba zaměřit svou pozornost na řešení tristního stavu Národního geoportálu územ-

ního plánování (NGÚP), což je webová aplikace, která je, resp. by měla být, centrálním nástrojem digitalizace územního plánování a rozvoje.

Dotazy

- S dotazy a připomínkami ohledně (ne)fungování Portálu stavebníka je možné se obracet na e-mailovou adresu digitalizace@mmr.gov.cz, v kopii na cka@cka.cz.
- Část stížností je bohužel způsobena také nedostatečnou znalostí nové legislativy a nesprávnými představami o tom, jak by systém měl fungovat. Doporučujeme nastudovat manuál k Portálu stavebníka dostupný na webu MMR – bit.ly/mmr-gov

K situaci ohledně stavu DSŘ se předseda ČKA Jan Kasl neúnavně vyjadřuje online i offline v médiích.

Více informací o úpravách a implementaci novinek v rámci Portálu stavební správy viz www.cka.cz a na mmr.gov.cz/cs/ministerstvo/aktuality

6

ELEKTRONICKÉ AUTORIZAČNÍ RAZÍTKO – WORKSHOPY PRO ARCHITEKTY

Vzhledem k častým dotazům ohledně zprovoznění elektronického autorizačního razítka (EAR), časových razítek a jejich propojení uspořádala ČKA 6. srpna v Kanceláři ČKA workshop, kde nabídla pomoc s řešením konkrétních problémů.

Tento druh workshopů plánuje Kancelář ČKA organizovat každý měsíc, dokud o ně bude zájem a budou potřebné.

07

ŠKOLENÍ K NOVÝM STAVEBNÍM PŘEDPISŮM

Průběžně probíhají školení pro autorizované osoby k novým stavebním předpisům.

Ve čtvrtek 1. srpna se uskutečnil webinář na téma nový stavební zákon pod vedením ředitelky Odboru stavebního řádu MMR Žanety Hadžič. Dne 20. srpna proběhl webinář týkající se Portálu stavebníka s ředitelem Odboru digitalizace a informačních systémů Petrem Klánem. V září proběhla školení týkající se nové vyhlášky o technických požadavcích na výstavbu a webinář k problematice přístupnosti staveb. ČKA připravuje další školení, aktuální informace viz www.cka.cz

08

TEZE ČKA K VOLBÁM DO EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Česká komora architektů, jako stavovská profesní organizace, upozornila v souvislosti s červnovými volbami do Evropského parlamentu na několik témat, která souvisejí jak s péčí o vystavěné prostředí České republiky, tak s významem tohoto tématu v rámci Evropské unie. Vyzvala kandidáty, aby se k tématům vyjádřili a přihlásili, nebo je odmítli. Teze ČKA ke krajským volbám viz s. 22.

1. Vystavěné prostředí jako základ kulturní identity regionů a národů

Obzvláště v dnešní době, kdy všichni zápasíme s osobní identitou a sebevědomím, je důležité podporovat regionální ukotvenost a pocit spoludopovědnosti za prostředí, ve kterém žijeme. Skutečným vyjádřením pojmu doma je přitom právě fyzické vystavěné prostředí, které vytvořili naši předci, a které má svoje regionální specifika a ukotvenost – kulturní prostředí. Právě podpora kvality prostředí, ve kterém žijeme, vede ke zvýšení spoludopovědnosti, angažovanosti a sebevědomí místních obyvatel. Mají jednoduše řečeno být na co hrdí. Zdá se nám proto, že právě podpora péče a zvelebení místního vystavěného prostředí je pro život nás a našich dětí klíčová. Jedním ze základních plodů demokracie je právě příjemné prostředí k životu obyvatel. Evropský parlament by měl dbát o podporu péče o vystavěné prostředí v regionech.

2. Podpora výměny zkušeností a dobré praxe

V Evropě jsme spojeni historickými zkušenostmi. Obýváme podobný kulturní kontext, který se liší regionálními odlišnostmi, které mu dávají život a životnost. Je proto žádoucí znát, jak k péči o vystavěné prostředí přistupují i jinde v Evropě, a používat zdařilé příklady odjinud pro podporu místního přístupu. Nikdy nepůjde o kopírování, ale o poučení z úspěchů a chyb jinde a vyvození škálá možností pro místní zlepšení. Evropský parlament by měl podporovat výměnu zkuše-

ností v péči o vystavěné prostředí a partnerství regionů, měst a organizací při sdílení zkušeností. Základem je nepravidelně konaná konference Evropských politik architektury. Ta se věnuje tématu vystavěného prostředí na úrovni států. Podpora výměny zkušeností by ale měla být směřována i do spolupráce regionů a sídel. V řadě zemí například fungují jako poradci samospráv tzv. regionální, městští či obecní architekti. Bylo by přínosné podpořit jejich celoevropskou síť.

3. Udržitelný rozvoj

Zachování příjemného prostředí i budoucím generacím je jedním z klíčových témat Evropy. Je důležité, aby se toto téma řešilo v celé komplexnosti, nejen jako úzce ekonomický nebo ekologický problém, který se dá řešit jen normami nebo nařízeními. Evropa je specifická svým vysokým podílem malých a středních měst ve struktuře zástavby. Zároveň je Evropa prostředím zcela zásadně ovlivněným a přetvořeným člověkem. Velmi těžko v ní najdete panenskou divočinu. Ta by měla být nepochybně chráněna, nicméně větší pozornost než dosud by měla být věnována vystavěnému prostředí, tedy prostředí přetvořenému člověkem ať už se jedná o města, venkov či volnou krajinu. Evropský parlament by měl v udržitelném rozvoji zviditelnit téma péče o vystavěné prostředí a celé téma udržitelného rozvoje pojmut komplexněji a srozumitelněji. Ideálně ustavit konkrétní odpovědné osoby pro správu tématu a oblast péče o kulturní prostředí. Prvním krokem bylo vyhlášení New European Bauhaus, který je neformálním povzbuzením místních aktivit, ale chybí adekvátní podpora a pozornost. Za podporu stojí také švýcarská Davoská deklarace. Důležitou součástí udržitelného rozvoje je i dostupné bydlení. Je to aktuálně celoevropský problém a je vhodné k němu spojit síly a odborné zkušenosti.

Teze ČKA k volbám do Evropského parlamentu 2024 – www.cka.cz/komora/tema-CKA/teze-k-volbam/teze-cka-k-volbam-do-evropskeho-parlamentu-2024.pdf

09

ČAS JEDNAT – MANIFEST ACE K VOLBÁM DO EVROPSKÉHO PARLAMENTU 2024

ČKA se v červnu připojila k manifestu Evropské rady architektů (ACE) s názvem Čas jednat (Time to Act), který akcentuje téma péče o vystavěné prostředí jako lék na řadu konkrétních problémů současné Evropy. Právě podpora kvality prostředí, ve kterém žijeme, totiž vede ke zvýšení spoludopovědnosti, angažovanosti a sebevědomí místních obyvatel. Nyní nastal čas jednat a využít téma péče o vystavěné prostředí k renesanci Evropy.

Architekti přispívají evropské ekonomice celkovou částkou ve výši 21 miliard eur. Odvětví stavebnictví je zodpovědné za více než 35 % celkové produkce odpadu v EU, přičemž budovy v EU jsou zodpovědné za 40 % spotřeby energie

a 36 % emisí skleníkových plynů. Faktem je, že 75 % fondu budov v EU bylo postaveno před rokem 1990 a v současné době se každoročně renovuje pouze 1 % z tohoto množství.

Výzva

Kvalitní architektura a obytné prostředí vytvářejí sociální, ekonomické, environmentální a kulturní hodnoty a mají zásadní vliv na každodenní život lidí. Proto by měly být považovány za věc veřejného zájmu.

V EU přeměňujeme naše zastavěné prostředí, aby bylo méně energeticky a zdrojově náročné, aby bylo odolnější vůči změně klimatu a více inkluzivní.

Architekti jsou z tohoto úhlu pohledu hybateli změn. Mají totiž potřebné dovednosti a znalosti, aby pomohli místním komunitám.

Evropská rada architektů se zasazuje o propagaci následujících strategických cílů:

- prosazovat nejvyšší standardy ve vzdělávání a zajistit zvyšování kvalifikace odborníků,
- vytvořit regulační rámec přátelský k malým a středním podnikům a podporovat inovace v odvětví,
- upřednostnit promyšlená architektonická a urbanistická řešení ve vystavěném prostředí.

K dosažení potřebných cílů doporučuje ČKA ve shodě s ACE soustředit se na přijetí následujících opatření:

- hodnoty Nového evropského Bauhausu (NEB) propadat do legislativy EU a využít synergie s procesem Davoské deklarace,
- vypracovat směrnici o projekčních službách s cílem propagovat a šířit kvalitu projektů jako oporu pro veřejný zájem,
- nadále podporovat mobilitu studentů a (mladých) odborníků a řešit problémy spojené s rozdílnou kvalifikací,
- uznat význam dalšího profesního rozvoje pro zvyšování kvalifikace a přestat jej považovat za regulační omezení mobility odborníků v Evropě,
- zlepšit směrnici EU o zadávání veřejných zakázek tak, aby poskytovala lepší přístup malým a středním podnikům a novým účastníkům, upřednostňovala kvalitní a inovativní přístupy včetně architektonických soutěží a poskytla samostatnou kapitolu o duševních službách,
- podpořit balíček úlev pro malé a střední podniky s cílem snížit byrokracii a rozšířit jej o další opatření vstřícná k malým a středním podnikům,
- vytvořit zdroje financování výzkumu, zejména malé startovací fondy, které by podpořily architektonické praxe při zkoumání hodnoty a dopadu designu a při uplatňování výzkumných poznatků v rozpracovaných projektech,
- řešit celoživotní dopady stavebnictví a podporovat uplatňování zásad oběhového hospodářství ve stavebnictví,

- upřednostnit renovaci, transformaci a opětovné využití stávajících budov před demolicí a novou výstavbou a zároveň zohlednit socioekonomické dopady,
- provádět energetickou modernizaci spolu s funkčními a estetickými úpravami budov a čtvrtí s cílem optimalizovat dopady energeticky účinných opatření a zlepšit pohodu obyvatel,
- upřednostňovat low-tech, tradiční a přírodní řešení.

Manifest Čas jednat www.cka.cz/svet-architektury/publikace/zajimave-publikace

10

DISKUSE MĚSTSKÝCH ARCHITEKTŮ NA VYŠEHRADE

Dne 30. července ČKA ve Starém purkrabství na Vyšehradě zorganizovala již druhý neformální architektonický podvečer. Prvním bodem letošního programu byla diskuse na téma městský architekt (MA).

V úvodu byl přínos městských architektů zmíněn i v souvislosti s dokumentem Politika architektury a stavební kultury, jehož cíle se ČKA dlouhodobě snaží naplňovat.

Akci moderoval David Mateáško, člen představenstva ČKA a architekt města Kolín. Během debaty, které se zúčastnili jak městští architekti (např. z Příbrami, Varnsdorfu či Hradce Králové ad.), tak i zástupci veřejné správy a veřejnost, se probíraly různé formy zajištění funkce městského architekta, i s ohledem na velikost sídla, a z toho vyplývající přínosy a úskalí (MA vykonávaný jedincem, kolektivním orgánem nebo institucí), zmíněna byla otázka participace občanů, která může být rozdílná i podle velikosti a situace řešeného regionu, důležitá role MA při rozvoji sídla (i prostřednictvím podpory architektonických soutěží či paralelních zadání), možnosti zřízení funkce jednoho MA pro více menších obcí ad. V závěru David Mateáško zmínil iniciativu New European Bauhaus a na příkladu Drážďan se dotkl i odlišnosti v přípravě strategického plánu města v Německu a u nás. Po debatě následovala vernisáž výstavy 31 realizací nominovaných do klání o Českou cenu za architekturu a prohlídka architektonických zajímavostí z dob vlády krále Vratislava II., kterou poutavě vedl ředitel NKP Vyšehrad Petr Kučera.

11

TEZE ČKA KE SMĚRNICI O ENERGETICKÉ NÁROČNOSTI BUDOV (EPBD IV)

Evropská unie přijala čtvrtou verzi směrnice o energetické náročnosti budov (EPBD IV – Energy Performance of Building Directive). Smyslem této směrnice je pokračovat ve snižování energetické náročnosti budov v EU a zároveň řešit úspornost komplexně a v širším společenském kontextu. Architekti jako garanti komplexních řešení, která prospívají prostředí,

Setkání městských architektů, Staré purkrabství na pražském Vyšehradě. Foto René Volfík

v němž žijeme, se požadavky EPBD řídí již nyní a budou pro ně důležité i v budoucnu. Česká republika má nyní dva roky na implementaci směrnice EPBD do české legislativy, a proto se Česká komora architektů tomuto tématu věnuje a má zájem účastnit se procesu implementace. Připravili jsme soupis několika témat, která se zdárným přijetím EPBD souvisejí.

Směrnice EPBD má přispět k naplňování cílů New European Bauhaus, což je evropská obdoba české Politiky architektury a stavební kultury, které se ČKA dlouhodobě věnuje. Při implementaci by měl být brán zřetel na komplexní vnímání prostředí, tedy vzájemného působení staveb, jejich vztahu ke stávajícím architektonickým a urbanistickým hodnotám a též jejich vlivu na krajinu, a to zejména v dnešní době klimatických změn; opomíjet by se rozhodně neměly ani sociální aspekty. Brát na zřetel je přitom potřeba i ostatní národní politiky věnující se tomuto tématu.

Úspornost se doposud věnovala pouze návrhu provozu. Nově se však musí ověřovat skutečná provozní data a zahrnovat celoživotní cyklus stavby vyjádřený v emisích CO₂. Pozornost se přitom více zaměří zejména na rekonstrukce a snaha o úspěšné splnění kritérií směrnice bude mít nesporný vliv i na výběr stavebních materiálů. Velmi důležitá bude správná volba sledovaných dat, a to zejména u veřejných staveb. Veřejné budovy, a v prvé řadě státní, by určitě měly jít příkladem.

Členské státy mají vypracovat vnitrostátní plán renovace, jehož tvorby by se ČKA také ráda účastnila. Je totiž nutné, aby podpora státu směřovala k renovacím komplexním. Ty se v současnosti realizují pouze zřídka jak ve veřejných stavbách, tak v soukromém sektoru s rozdílnou vlastnickou strukturou. Stát a samospráva by měly nabídnout drobným vlastníkům nejen ryze technickou pomoc (např. doporučení ohledně technologií a stavebních řešení včetně volby

izolace a výplní), ale i odbornou radu týkající se celkového rozvržení renovace a vedení akce. Studie komplexní renovace budovy, tedy nejen energetické, ale i dispoziční včetně bezbariérového přístupu a např. koláren/kočárkárén, může zabránit gentrifikaci, energetické chudobě a může pomoci i inkluzi, podstatně obzvláště v dnešní době stárnutí populace.

Zejména s ohledem na podporu komplexního přístupu by měli být součástí kontaktních a poradenských míst městští/obecní a krajští architekti, jejichž prostřednictvím se zároveň realizuje podpora regionů a často i boj s výše zmíněnou energetickou chudobou. Vhodné by bylo převzít z jiných států EU zkušenost i se státním architektem.

Důležitá je srovnatelnost energetických certifikátů v celé EU. Projekty, klimatická pásma, finance, materiály ani výrobky nejsou národní, a je proto důležitá přeshraniční výměna zkušeností a využití evropského nástroje podpory. Opatření musí přinášet reálný užitek a investice mají odpovídat jejich skutečnému přínosu.

Důležitou součástí musí být také daňová opatření a finanční nástroje. Je nezbytné nutně jednat také s bankami o jejich možnostech a nástrojích včetně možnosti úvěrů zaměřených na energetickou účinnost budov a hypoték na renovace budov. Důležitá bude také definice nákladově optimální úrovně, tak aby se finance investovaly co nejefektivněji, s čímž souvisí i možné výjimky pro méně využívané budovy, např. šatny venkovních sportovišť.

Specifickým tématem jsou památkově chráněné budovy, ale i budovy, které sice nemají památkovou ochranu, ale mají zvláštní architektonickou, historickou nebo společenskou hodnotu. Při jejich identifikaci mohou opět pomoci zejména lokální odborníci – městští/obecní a krajští architekti.

Co se technologií týče, tak by podpora neměla zahrnovat jen preferenci těch nejnovějších, ale měl by se ctít uvážlivý přístup, který může zapojit

i low-tech a tradiční technologie, které by byly stejně přínosné, avšak investičně a provozně levnější. U použitých technologií je přitom nutné zohlednit jejich trvanlivost, tak aby je nebylo nutné často vyměňovat.

Důležité je také zmínit, že energetická náročnost je komplexní téma, které zahrnuje i urbanismus (např. tepelné ostrovy ve městech vedou k větší spotřebě energie) a sociální aspekty (jak již bylo zmíněno, např. bezbariérovost, energetická chudoba, gentrifikace ad.).

Díky svým zkušenostem s prezentací rozličných témat veřejnosti má ČKA zájem zapojit se do osvětových, poradenských a vzdělávacích aktivit, může k tomu využít i již zmiňovanou národní síť městských/obecních architektů. Díky členství ČKA v Evropské radě architektů (ACE) se navíc nabízí přenos zkušeností a dobré praxe napříč mnohými evropskými státy.

Petr Lešek

2. místopředseda představenstva ČKA

Teze ČKA – www.cka.cz/media/prilohy/teze-cka-ke-smernici-epbd-iv.pdf

□ 12

ČKA POŽÁDALA O PŘÍZVÁNÍ ČKA DO PRACOVNÍ SKUPINY K IMPLEMENTACI EPBD IV

ČKA sleduje s velkým zájmem situaci ohledně čtvrté verze směrnice o energetické náročnosti budov (EPBD IV) jak na evropské, tak zejména na české úrovni. Zaslala proto dopis na Odbor energetické účinnosti a úspor MPO, kde jsou již vytvořeny pracovní skupiny, které mají implementaci EPBD na starost, a požádala o přizvání zástupce ČKA do této skupiny.

Dopis MPO z 28. srpna 2024 – www.cka.cz/media/prilohy/537_2024_bs_pl_mmr_spoluprace-pri-implementaci-epbd.pdf

□ 13

SPONZOROVANÝ PŘÍSTUP K TECHNICKÝM NORMÁM

Architekti mohou využít tzv. sponzorovaný přístup k českým technickým normám, které jsou ze závazně prováděcími vyhláškami k novému stavebnímu zákonu, především pak vyhláškou o požadavcích na výstavbu.

Přístup umožňuje online čtení závazných ČSN zdarma. Za účelem jeho využití je třeba se registrovat na webu České agentury pro standardizaci – sponzorpristup.agentura-cas.cz. Poplatek za sponzorovaný přístup k ČSN, které jsou zveřejňovány na tomto portále, hradí příslušné ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad, do jehož působnosti spadá právní předpis, pro jehož účely je stanovena závaznost sponzorované normy.

■ 16

Bývalý hraniční přechod Mikulov. Foto archiv ČKA

□ 14

NOVÁ NORMA O PŘÍSTUPNOSTI

Od 1. srpna platí zcela nová právní úprava přístupnosti staveb – jedná se o normu ČSN 73 4001 s názvem Přístupnost a bezbariérové užívání, jež byla ze závazněna prostřednictvím odkazů v prováděcích vyhláškách k novému stavebnímu zákonu.

ČKA opakovaně vyjadřovala námitky jak proti celkové koncepci této úpravy spočívající v ze závaznění rozsáhlého dokumentu, který vznikl mimo řádný legislativní proces, tak proti jednotlivým ustanovením. Nebude-li norma upravena, hrozí mimo jiné zásadní prodražení výstavby bytových domů. Norma např. bezdůvodně zpřísňuje požadavek na průchozí šířku všech chodeb v bytových domech o 400 mm, což dopadne nikoliv nevýznamně na efektivitu výstavby. Obdobně se zpřísnila průchozí šířka schodišťového ramene, která musí být v bytových domech nejméně 1200 mm. ČKA bude nadále usilovat o změnu normy, s níž nejsou v souladu ani organizace na ochranu osob s omezenou možností pohybu a orientace. Dne 25. září proběhl na půdě ČKA webinář k nově vydané normě.

□ 15

NOVINKY Z ČKA A MONITORING MÉDIÍ

Předpokladem pro výkon povolání architekta je především dostatek aktuálních informací. Doporučujeme proto architektům nastavit doručování upozornění na všechny novinky publikované na webu ČKA.

Po přihlášení do svého profilu na webu ČKA máte možnost zaškrtnout checkbox „upozornit na nové aktuality“. Pokaždé, když bude na stránky ČKA vložena novinka, obdržíte na e-mail uvedený ve vašem profilu upozornění. Lze jej

využít i pro oznámení nových architektonických soutěží. Rádi bychom vás upozornili také na to, že již přes rok mají všichni členové ČKA po svém přihlášení na web přístup k monitoringu offline i online médií. Reporty se generují denně, jako klíčové slovo je zadána Česká komora architektů. Tuto službu nyní připomínáme zejména proto, abyste jejím prostřednictvím mohli dohledat, jak ČKA v médiích komentovala problémy ohledně fungování Portálu stavebníka.

■ 16

VÝZVA K ŘEŠENÍ TRISTNÍHO STAVU OBJEKTŮ HRANIČNÍCH PŘECHODŮ

ČKA zaslala 30. července 2024 ministru vnitra, ministru dopravy, generálnímu řediteli ŘSD ČR a generální ředitelce Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových dopis s prosbou o schůzku, na které by mohly být probrány možnosti spolupráce při kultivování objektů bývalých hraničních přechodů i přilehlého okolí.

Jedním z důležitých poslání ČKA je péče o kvalitu vystavěného prostředí, ostatně tak jí to ukládá jak Politika architektury a stavební kultury ČR, tak i profesní čest a vlastní svědomí architektů. Na základě podnětu od Ondřeje Chybíka se ČKA obrátila na Víta Rakušana, Martina Kupku, Radka Mátla a Kateřinu Arajmu, aby vyjádřila své znepokojení ohledně aktuálního stavu objektů bývalých hraničních přechodů. Jsou to právě letní měsíce, kdy velká část obyvatel ČR vyrazí za hranice a kdy naopak cizinci přijíždějí k nám, aby na vlastní oči viděli krásy naší země. Pokud se však turisté rozhodnou cestovat po silnici, nemohou minout objekty bývalých hraničních přechodů, které jsou ve většině případů v tristním stavu a rozhodně nepřidávají na prvním dojmu z České republiky.

Máme za to, že tento stav velice znepokojuje nejen členy ČKA, ale i značnou část veřejnosti, a proto byl výše uvedeným zástupcům veřejně

správy zaslán dotaz, resp. prosba o schůzku, na níž bychom mohli probrat, jak by mohla být ČKA nápomocna v kultivování vlastních objektů i přilehlého okolí, tak aby se z míst, která dříve symbolizovala totalitní stát potlačující svobodu (nejen) cestování, staly naopak atraktivní a otevřené stavby hrdě reprezentující Českou republiku 21. století.

Celý dopis včetně následné korespondence – www.cka.cz/media/prilohy/503_2024_jk_dm-vy-zva-k-reseni-hranicni-prechody.pdf

17

DOBRÁ POROTA ARCHITEKTONICKÉ SOUTĚŽE

Slovenská komora architektů vydala doporučení pro porotce architektonických soutěží, jejichž záměrem je poukázat na důležité úkony a zodpovědnost poroty při rozhodování. Dokument byl vypracován i s využitím materiálů České komory architektů a doporučujeme jej k prostudování nejen samotným porotcům.

Dokument byl vytvořen Výborem pro soutěže a veřejné zakázky Slovenské komory architektů s přihlédnutím k dosavadním zkušenostem s hodnocením soutěží a k výsledkům průzkumu „Architektonické soutěže“ realizovaného online dotazníkem v únoru 2024. Záměrem těchto doporučení je poukázat na důležité úkony a odpovědnost poroty v architektonických soutěžích. Má přibližně 1 300 slov a jeho přečtení vám zabere 6 minut. Dokument je rozdělen do 4 částí: role porotce před vyhlášením soutěže, v průběhu soutěže, během vyhodnocování návrhů a po vyhodnocení.

Petr Lešek
PS Soutěže ČKA

www.komarch.sk/spravy/odporucanie-pre-dobry-vykon-poroty-v-sutazi

18

JIŘÍ SUCHOMEL – 80. NAROZENINY

Liberecký architekt a patriot, spoluzakladatel Fakulty umění a architektury TU v Liberci a její bývalý děkan, profesor Jiří Suchomel oslavil 14. září osmdesáté narozeniny. Patří mezi zakládající členy ČKA (číslo autorizace 00100). V letech 1993–1994 byl členem představenstva ČKA.

Prof. Ing. arch. akad. arch. Jiří Suchomel (* 1944) vystudoval Fakultu stavební ČVUT a Akademii výtvarných umění v Praze. Ještě jako student se v roce 1969 stal členem Školky libereckého Sialu vedeného Karlem Hubáčkem. Pedagogicky působil na dvou českých a třech zahraničních

18

Kulturní dům Crystal v České Lípě, 1975–1990.

univerzitách. Mezi jeho významné projekty patří přístavba České státní pojišťovny v Liberci (1979–1983) a kulturní dům Crystal v České Lípě (1984–1990), kde experimentoval s využitím sluneční energie. V letech 1982–1984 realizoval spolu s Emilem Příkladým a Johnem Eislerem dům IBA v Berlíně. V roce 1984 Jiří Suchomel převzal od Karla Hubáčka vedení Ateliéru 2. Tradici ateliéru se snažil udržet i po roce 1989 jako člen již soukromé kanceláře SIAL. V roce 1993 se habilitoval na Fakultě architektury ČVUT a následujícího roku spoluzakládal dnešní Fakultu umění a architektury Technické univerzity v Liberci, jejímž se stal prvním děkanem. Na počátku milénia byl pak jmenován profesorem. Do roku 2011 vedl i katedru architektury a do roku 2018 architektonický ateliér. V roce 2001 založil fakultní architektonickou kancelář AR-TUL, kterou vedl do roku 2019. Pro TU v Liberci realizoval dvě budovy – Informační centrum a rektorát a dále budovu G (s Jiřím Jandourkem). Za zmínku také stojí jeho Český dům pro Evropskou vesnici na výstavě Bo01 v Malmö (2001). V současnosti se věnuje mezifakultnímu multioborovému projektu využití 3D tisku ve stavebnictví a architektuře.

19

MICHAL SBORWITZ OSLAVIL OSMDESÁTKU

Architekt Michal Sborwitz, autor kostela sv. Václava v Mostě z období normalizace i oceňované dostavby zámku v Komořanech z přelomu tisíciletí, oslavil dne 14. září 2024 významné životní jubileum.

Ing. arch. Michal Sborwitz (* 1944) studoval architekturu na Fakultě stavební ČVUT v Pra-

ze (1961–1967) u profesorů Josefa Kittricha a Karla Neumanna, absolvoval studijní pobyt v Holandsku a podnikl cesty do Itálie a Řecka. Na doporučení Karla Filsaka pak začal od roku 1968 pracovat s Alenou Šrámkovou na návrzích obchodních domů a hotelů. Na přelomu 70. a 80. let zaujal působivými realizacemi, interiérem květinářství v Praze na Můstku (1978) a prodejnou Domu techniky mládeže na Národní třídě (1981, společně s Vratislavem K. Novákem), u nichž byly patrné první projevy postmodernismu u nás. Sborwitz je autorem jednoho z mála katolických kostelů z období normalizace, kaple sv. Václava v Mostě (1981–1989), který se stal náhradou odsunutého gotického kostela Nanebevzetí Panny Marie. Pro jeho novostavbu zvolil abstrahované tvarosloví inspirované středomořskou architekturou, stavba totiž nesměla nést výrazné církevní znaky. Ze stejné doby je třeba připomenout jeho návrh urbanistického řešení centra města Kladna, především pak Obchodní ulice T. G. Masaryka (studie 1988). V 90. letech založil vlastní ateliér. V současné době ho vede společně s dcerou Marií Sborwitzovou a Karlem Prášilem. Přestože se Michal Sborwitz zabývá realizací všech typů projektů, postupně se stal vyhledávaným autorem citlivých rekonstrukcí staveb v historickém prostředí. Byl prvním laureátem Ceny Klubu za starou Prahu v roce 2003 za dostavbu zámku v Praze-Komořanech pro Český hydrometeorologický ústav. Za zmínku jistě stojí také rekonstrukce Gočárových kubistické Bauerovy vily v Libodřicích (2006), obnova puristické vily Vladimíra Müllera v Olomouci navržené Paulem Engelmannem (2018) a rekonstrukce a dostavba Muzea umění Olomouc (2000). Věnuje se také úpravám center měst, např. Velká Bystřice u Olomouce (2010). Poutavá je bezesporu jeho rekonstrukce secesní Tančírny v Račím údolí u Javorníka v Rychlebských horách (2015) Podle historika a teoretika architektura prof. Rostislava Šváchy patří Michal Sborwitz k nemnoha českým architektům, kteří si dokázali

Rekonstrukce Tančírny v Račím údolí u Javorníka v Rychlebských horách, 2015

vytvořit vlastní charakteristický rukopis: „Jeho architektura je nadčasová a nepodléhá módním trendům. Pracuje s osvědčenými postupy i tradičními materiály, ctí detail“. Sborwitz se snaží skloubit staré s novým, aniž by měl potřebu se za každou cenu na rekonstrukci podepsat. „Musím zapřít architekta. To je u rekonstrukcí moje filosofie,“ odpovídá v rozhovoru s Rostislavem Šváchou pro cosa.tv Michal Sborwitz.

VZPOMÍNKA MICHALU SBORWITZOVÍ K 80. NAROZENINÁM

Michal Sborwitz, který oslavil v polovině září významné kulaté jubileum, patří k těm, kteří se nikdy netlačili dopředu. Odváděl však celý život precizní práci s plnou zodpovědností a jemu vlastní tichou poezií, kterou si v kruzích přátel vybudoval mimořádný respekt.

Michal vyrůstal v Holešovicích a po absolutoriu gymnázia v Libni vystudoval architekturu ještě ve staré budově na Stavební fakultě ČVUT v Dejvicích v Zikově ulici. Bylo to v obtížné době počátku šedesátých let, když dlouholetý stalinistický děkan Antonín Černý, proslulý svými hanebnými útoky proti Krejcarovi, Teigemu, Žákovi a Le Corbusierovi a neblahou proměnou bývalé FAST na technokraticky orientovanou školu směřující k prefabrikované stavební produkci, předal žezlo typizátorům Karlu Janů a Jiřímu Staškovi, v době, kdy respektovaní profesori Kittrich, Šnajdr nebo Štěpánek byli odstaveni na vedlejší kolej a své skutečné názory mohli vyjadřovat jen šeptem za zavřenými dveřmi. Průvody studentů majálesu k Máchovu pomníku končily pronásledováním a vylučováním studentů ze škol. K jeho spolužákům patřili Václav Aulický, Franta Sedláček a Jiří Suchomel. Z profesorů Michalovi imponoval František Cubr, jehož povázela aureola bruselského pavilonu a obzvláště pak Josef Kittrich, z jehož osobě doznívala ještě úspěšná éra architekta meziválečné éry. Po jeho

penzionování diplomoval Michal Sborwitz návrhem kulturního centra na náměstí Republiky v ateliéru prof. Karla Neumanna.

S profesorem Kittrichem udržoval však i nadále kontakt a navštívil ho ještě v nemocnici krátce před smrtí po sovětské okupaci v říjnu 1968. Zkušenosti sbíral i studijním pobytem v Holandsku a několika cestami do Itálie. Po promoci nastoupil do pražské filiálky Státního ústavu pro projektování obchodu, kterou z brněnské centrály řídil dlouholetý asistent prof. Rozehnal, osvětený gentleman Jaromír Sirotek. Ten již předtím v tomto ústavu zajistil optimální pracovní podmínky pro Fragnerovy žáky Alenu Šrámkovou a Jindřicha Pulkrábka, a ti rychle vstoupili do povědomí motelem Stop v Praze-Motole. Pražská filiálka měla své sídlo v kavárně někdejšího paláce Atlas na nároží Sokolovské třídy v Karlíně a byla nepochybně inspirující krásnými detaily Gočárových žáků Františka Stalmacha a Jana Svobody. Do této konstelace různé a zemitě architektky hledající robustní formy a poněkud troufalého hochy ze Žižkova dobře zapadl Michal se svou tichou kontemplativní povahou.

Ohlas vánočního večírku roku 1969, neseného v duchu odporu proti sovětské okupaci a zhoršujícímu se klimatu v zemi, sice tato parta ještě přečkala, nicméně brzy poté byl Jaromír Sirotek z funkce ředitele normalizátory odstraněn a tím ztratila žádoucí podporu. Spolupráce tohoto tria zakončil za účasti Jaromíra Sirotky mezinárodní úspěch v prestižní soutěži na nové městské čtvrti v Perugii, kde získali 4. cenu. Jejich návrh tehdy uveřejnila římská revue Architettura. Brzy poté Alena Šrámková odešla do PÚ VHMP a Pulkrábek se Sborwitzem přesídlili do Střediska pro rozvoj obchodní sítě nejprve na Příkopy a později na Staroměstské náměstí. Přes obtíže doby bylo možno v tomto ateliéru zažít mnohé legrace, třeba soutěže v pingpongu na rýsovacích stolech, v nichž vynikal Jirka Špaček a při nichž často Alena Šrámková působila jako vrchní rozhodčí anebo velkolepá bujará oslava padesátin Jind-

řicha Pulkrábka, při níž bylo možno ze sádrové krávy dojit půllitry pilsenského piva... Do této rozpustilé společnosti v 80. letech dobře zapadla mladá katalánská architektka Marta Cervelló, která měla odvalu v té době přijet do Prahy na stáž a později se stala – již jako spolupracovnice revue Quaderns – mediátorkou našich kontaktů do Barcelony.

Mezitím se ovšem i vážně pracovalo: Michal zaujal půvabným návrhem na rozšíření motelu Stop a poté doslova zazářil na Národní třídě vedle obchodní domu Máj, když zde ve spolupráci se sochařem Vratislavem Novákem navrhl v odvážných červenobílých barevných tónech interiérový prostor prodejny Domu techniky a mládeže a tímto originálním novodobým „Gesamtkunstwerkem“ demonstroval svou interpretaci ze západní Evropy k nám pronikajících idejí postmoderny a „high-tech architecture“. Byla to v té době úplná senzace, kterou okamžitě výpravně uveřejnil prestižní západoberlínský časopis Bauwelt. Velká škoda, že tento interiér po sametové revoluci zanikl...

Michalovu myšlení byly komunistické ideje naprosto vzdálené, inklinoval raději ke křesťanským hodnotám. V druhé polovině osmdesátých let se mu podařilo přes značná omezení státní správou, která nedovolila navrhnout kampanil, prosadit novostavbu kostela v Mostu...

Po listopadu 1989 založil vlastní studio a profiloval se zejména v oblasti rekonstrukcí a intervencí do historického prostředí. Olomouckému Radiopaláci od v Chicagu vyškoleného architekta Jaro Kováře staršího vdechl společně s ředitelem Pavlem Zatloukalem novou náplň pro expozice nově založeného Muzea umění s osobitou prostorovou invencí a péčí o neokázalý detail. Stejně úspěšná byla i jeho úprava náměstí ve Velké Bystřici. Citlivě také rekonstruoval vilu Loosova žáka – básníka a architekta Paula Engelmanna v Olomouci na Letné. Jeho poslední prací je interiér kina v sutereň olomouckého Muzea umění: z něho by měl jistě radost i jeho obdivovaný učitel Josef Kittrich, který se právě problematice kin intenzivně věnoval.

Michal Sborwitz může nyní s uspokojením pohlížet zpět na výsledky své práce – poučen funkcionalistickou tradicí dokázal citlivě a originálně interpretovat dobové trendy sedmdesátých a osmdesátých let nesmazatelným rukopisem a dikcí i uváženým respektem k historickému kontextu. V tom je jeho zásadní přínos k českému architektonickému diskursu posledního půlstoletí. A já se připojuji ke gratulantům a vřele děkuji Michalovi za časté a podnětné diskuse během 70. a 80. let v dnes už neexistujícím hostinci IV. cenové skupiny „U Míčanů“ v Modřanech, odkud jsme se v přitím rozjížděli městskými autobusy každý na jinou stranu – Michal do svého půvabného domečku do Cholupic a já do minimálního bytu na sídlišti Novodvorská.

VIVAT – FLOREAT – CRESCAT!

Vladimír Šlapeta

Architekt Josef Vrana oslavil dne 17. 9. 2024 pětadesáté narozeniny. Patří mezi zakladatele České komory architektů (číslo autorizace 0004). Od roku 2010 je členem Stavovského soudu ČKA.

Ing. arch. Josef Vrana (* 1939) vystudoval Fakultu stavební ČVUT v Praze u profesora Františka Cubra. V letech 1962–1965 pracoval v ateliéru Karla Filsaka a následně u architekta Jiřího Siegla. V letech 1969–1991 byl hlavním architektem ateliéru Sigma, od roku 1991 vede vlastní ateliér AVRA. Absolvoval pracovní pobyty v Belgii, USA, Kanadě a na dalších místech. V 70. a 80. letech navrhoval expozice na mezinárodní veletrhy, výstavy a salóny včetně práce hlavního architekta na cenou ověřeném Československém pavilonu EXPO 1986 ve Vancouveru. Později se zaměřil na hotely a rodinné domy. Kromě toho se zabývá malbou a grafikou, vytváří obrazy především s motivy Prahy, ale i abstraktní. Vystavuje u nás i v zahraničí. Pojilo ho přátelství z řadou známých českých malířů, jako jsou Josef Liesler, Mikuláš Medek a další. Z jeho prací uvedme např. návrh interiéru Pasáže Jiřího Grossmana na Václavském náměstí (1997) a návrh interiéru vlakového nádraží ve Strakoniciích včetně plastiky hodin s motivem kolejnice (2021). Kromě České komory architektů je aktivní také v dalších organizacích, např. je předsedou Výboru OOA – Sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl a prezidentem Asociace interiérových architektů České republiky, z. s.

Dne 17. 8. 2024 tomu bylo sto let, co se narodil v Židenicích architekt Pavel Krchňák. V roce 1950 vystudoval Fakultu architektury VUT v Brně. Pracoval ve Stavoprojektu, v době svých studií i praxe absolvoval řadu zahraničních stáží, mimo jiné i do ateliéru Augusta Perreta.

„V roce 1947 bylo vybráno asi 10 studentů vysokých škol na stáž do Francie k věhlasnému světovému architektovi Augustu Perretovi, který v té době mimo jiné pracoval na velkorysě obnově Le Havru zničeného bombardováním při konci druhé světové války. Jedním z vybraných byl také

Československý pavilon na světové výstavě ve Vancouveru 1986. Foto: Jerrye & Roy Klotz MD

Sídlíště Juliánov, parkové náměstí, projekt 1960–1964

student 3. ročníku Fakulty architektury Vysoké školy technické v Brně Pavel Krchňák. Studenti pracovali intenzivně v Perretově kanceláři v Paříži celý měsíc od rána do večera a těšili se, že po konci stáže za vydělané peníze procestují Francii. Přišel konec stáže, ale peníze nedostali s odůvodněním, že stáž u světznámého architekta Perreta je čest, a že mají být rádi za získané zkušenosti. Aby měli za co cestovat, potřebovali alespoň nějaké peníze, a tak vymysleli plán. Přišli za Perretem s tím, že jim nikdo doma v Československu neuvěří, že opravdu pracovali celý měsíc zdarma, že by byli rádi, aby jim to písemně potvrdil. Zkušený architekt nejen že tento dokument opravdu vystavil, ale stážistům vyplatil nakonec i kapesné, za které si splnili svá přání a procestovali Francii.“ Příběh ke 100. výročí narození Pavla Krchňáka nám před pár dny vyprávěla jeho manželka, nyní 97letá Alena Krchňáková, architektka a pedagoga.

Mezi jeho nejdůležitější práce patří např. generel cihelny v Králově Poli (1951), podrobný plán Černá Pole (1958), směrný územní plán Vranovské přehrady (1958), projekt sídlíště Juliánov (1964), sídlíště Řečkovice (1970–1977), směrný plán Lanžhota (1963), Pohořelice (1963), Hustopeč (1964), Židenice (1965), realizace kulturního domu Velké Bílovice (1969) atd. Zúčastnil se také řady soutěží, např. na státní divadlo v Brně (1957), Letenskou pláň (1965), Lázně Jihlava (1967) atd.

architekt Petr Goleš
vnuč

architektka Ivana Golešová
dcera

CENA KLUBU ZA STAROU PRAHU ZA NOVOU STAVBU V HISTORICKÉM PROSTŘEDÍ ZA ROK 2023

Vyhlášení vítězů 20. ročníku Ceny Klubu Za starou Prahu za novou stavbu v historickém prostředí pro rok 2023 se uskutečnilo 13. května 2024 v kavárně Mlýnská na Kampě. Vítězem se stala dostavba areálu Automatických mlýnů v Pardubicích.

Ideu klubovní Ceny a zamyšlení nad jejími dvaceti ročníky si můžete poslechnout v podcastu Za starou Prahu. Její zakladatel a předseda Rostislav Švácha spolu s jejím tajemníkem a předsedou Klubu Richardem Biegelem odpovídají na otázky Lukáše Veverky.

Cena Klubu Za starou Prahu 2023

Centrální polytechnické dílny a Galerie města Pardubic

Šěpka architekti / Jan Bárta, Marek Fischer, Jan Šěpka

Centrální polytechnické dílny a Galerie města Pardubic

Tak jako ve všech minulých ročnících podává i tento soubor výmluvné svědectví o tom, že téma vstupu novostavby do historického kontextu může mít velmi rozmanitá architektonická řešení. A tak jako mnohokrát převažují v něm veřejné stavby, které neslouží společnosti pouze svým kultivovaným vzhledem, ale i svým prospěšným účelem. Kolísavou úroveň kontextuální architektury v Praze konečně napovídá fakt, že na rozdíl od několika minulých ročníků Ceny Klubu Za starou Prahu se letos ve finále neobjeví žádná pražská novostavba.

Finalisté

Jihočeské stavení v Miletíně

Atelier 111 architekti / Barbora Weinzettlová, Jiří Weinzettl, spolupráce Jiří Hamada

Jihočeské stavení v Miletíně

Lávka s výtahem v Litomyšli

Ehl & Koumar architekti / Lukáš Ehl, Tomáš Koumar, Ladislav Dvořák, Ladislav Šašek

Lávka s výtahem v Litomyšli

Informační centrum

Státní vědecké knihovny v Olomouci

atelier-r / Miroslav Pospíšil, spolupráce Daria Johannesová, Martin Karlík, Milena Koblihová, Ondřej Patsch, Robert Randys, Lucie Rohelová, Adéla Tomečková, Hana Velčovská

Informační centrum Státní vědecké knihovny v Olomouci

Přístavba Filosofické fakulty Univerzity Hradec Králové

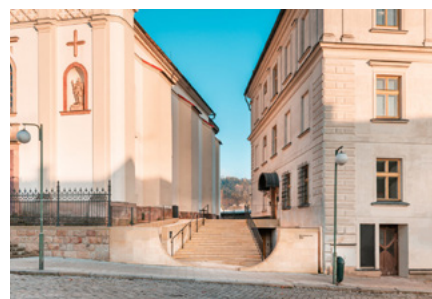
Architekti Hrůša & spol., Ateliér Brno / Petr Hrůša, spolupráce Vít Zenkl, Jiří Papoušek

Přístavba Filosofické fakulty Univerzity Hradec Králové

Nízkoprahový klub, Nová Paka

atakarchitekti / Jana Medlíková, Jiří Jandourek

Nízkoprahový klub, Nová Paka

PREFA SOLAR

PREFA SOLAR STŘECHA BUDOUCNOSTI

PREFA integrované solární panely SDP kombinují odolnou střešní krytinu a fotovoltaický systém v jednom produktu. Fotovoltaické články jsou elegantně integrovány do střešního panelu PREFA, který chrání váš dům a zároveň vyrábí elektřinu ze sluneční energie. Inovativní produkt PREFA je k dispozici ve dvou různých velikostech ve vysoce kvalitní barevné povrchové úpravě P.10 v oblíbené černé barvě.

CZ.PREFA.COM/SOLAR

Jednou ze stěžejních oblastí, kterým se ČKA plně věnuje, je podpora architektonických soutěží jako základního nástroje k výběru projektanta. Z tohoto důvodu Komora posuzuje soutěžní podmínky, vydává rozhodnutí o regulérnosti nebo neregulérnosti soutěží, propaguje dobré příklady a působí na zlepšení zákonného předpisu. Zadavatelům nabízí odborné konzultace zdarma a pořádá semináře na téma architektonických soutěží pro porotce, zadavatele i organizátory.

Představujeme výsledky soutěží ukončených v uplynulém čtvrtletí. Výsledky všech architektonických soutěží stejně jako přehled probíhajících a připravovaných soutěží viz www.cka.cz

Nová Střední zdravotnická škola s rozšířením Střední odborné školy v Liberci

1. cena
PETR STOLÍN ARCHITEKT, s. r. o. / Petr Stolín, Alena Mičková, spolupráce Josef Stolín, Urban Ocilka

Architektonicko-urbanistická otevřená dvoufázová projektová soutěž

27 odevzdaných návrhů

Vodní prvek na Náměstí E. Beneše ve Varnsdorfu

1. cena
Ondřej Buš, Eliška Buš

Architektonicko-výtvarná otevřená jednofázová projektová soutěž

32 odevzdaných návrhů

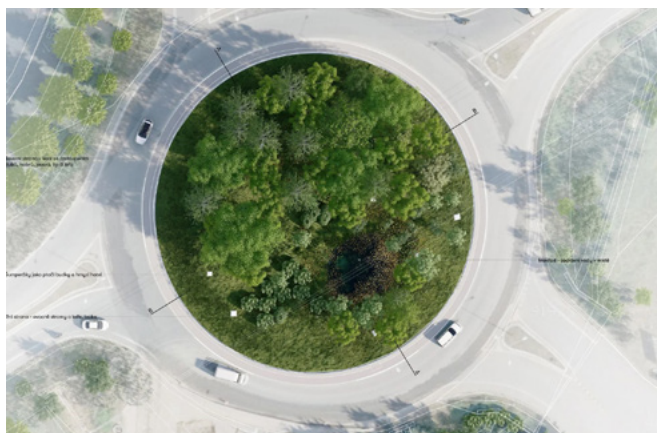

Intervence Šumperk

1. cena
Landa Ruhmkorf, s. r. o. / Lukáš Landa, Simona Rühmkorf

Výtvarná jednofázová otevřená soutěž

28 odevzdaných návrhů

Pomník generála Kutlvašera v Nuselském pivovaru

1. cena
Ondřej Tichý, spolupráce Petr Vaněk

Výtvarná dvoufázová otevřená soutěž

28 odevzdaných návrhů

Školní areál Komenského v Týnci nad Sázavou

1. cena
OBJEKTOR ARCHITEKTI + ATELIER STARZAK STREBICKI / Jakub Červenka, Václav Šuba, Dawid Strébicki, Rudolf Nikerle, Vojtěch Šaroun, Markéta Kanyzová, spolupráce Maximilian Sordon, Irena Vojáčková

Architektonická jednofázová užší projektová soutěž

8 odevzdaných návrhů

**Pošta královně Elišce
Rejčce na Starém Brně**

Architektonicko-výtvarná jed-
nofázová otevřená projektová
soutěž

34 odevzdaných návrhů

2. cena
(1. cena nebyla udělena)
**Michal Palaščík, Helena
Lukášová, spolupráce Zdeněk
Sendler, Daniel Echeverri, Jan
Bílek, Markéta Žáčková**

**Zahradní restaurace
s rozhlednou v Malešickém
parku**

Architektonická jednofázová
otevřená projektová soutěž

21 odevzdaných návrhů

1. cena
**Atelier Amont + arch. Jonas
Løland / Logan Michael Allen,
Jonas Løland, spolupráce Finn-
Erik Nilsen, Dawid Roszkowski**

**Český Brod: Husovo
náměstí & Náměstí Arnošta
z Pardubic**

Architektonicko-krajinářská
dvoufázová otevřená projektová
soutěž

26 odevzdaných návrhů

1. cena
**ATELIER 111 architekti, s. r. o.
/ Zuzana Johanidesová, Jiří
Weinzettl, Barbora Weinzettlová,
spolupráce Michaela Zudová,
Ondřej Zenkl**

**Stavební úpravy
a přístavba MŠ Husova
Moravské Budějovice**

Architektonická jednofázová
otevřená projektová architek-
tonická soutěž

23 odevzdaných návrhů

1. cena
**Martina Grimmová, Rudolf
Grimm, spolupráce Barbora
Váchová, Jan Špaček, Florencia
Civitarese**

Nové centrum Hostivař

Soutěžní workshop

5 odevzdaných návrhů

1. cena
**Konsorcium UNIT+A69+
DUA+Land05+ONPlan**

**Budova ČPZP, ul. Mírová
522, Ostrava-Vítkovice**

Architektonická jednofázová
užší projektová soutěž

7 odevzdaných návrhů

1. cena (sdílená)
Atelier Hoffman / Patrik Hoffman

**PEER COLLECTIVE, s. r. o. +
MUOTO sarl / Daniel Struhařík,
Gilles Delalex, Yves Moreau,
Ondřej Machač, Jakub Čevela,
Adam Dvořák**

Revoluční technologie lehkých ocelových konstrukcí

Ideální řešení pro nadstavby u budov, které neunesou klasické zděné konstrukce, montáž rodinného domu za pět dní či zrychlení veřejné a průmyslové výstavby v řádech měsíců. Ale i extrémně odolná povrchová zinková úprava Magnelis® se schopností samoregenerace, životnost zabudované konstrukce až 250 let a odolnost na zatížení větrným hurikánem. Namátkový výčet výhod extrémně lehkých ocelových konstrukcí systému Mr. Merkur přinášející významnou finanční úsporu v rámci rozpočtu stavby. Danou moderní technologii vyrábí ostravská společnost MontHaus s.r.o.

Vysoko-pevnostní tenkostěnné ocelové konstrukce

Suchý systém montáže, který zrychlí výstavbu v řádech měsíců, je revoluční technologie tenkostěnného ocelového rámového skeletu (LGSF, LGF). Tento typ konstrukce se vyrábí s přesností na milimetry, ať už se jedná o díly, otvory, překlady, systémové moduly do přiček, otvory pro rozvaděče či vedení sítí. Jedná se o profesionální systém suché výstavby s možností prefabrikace. Rychlou a snadnou montáží a vedením inženýrských sítí přináší takováto konstrukce vysoké časové a finanční úspory při plánování rozpočtu stavby. Samozřejmostí je i dodávka již předmontovaných dílců, které zahrnují střechy, stropy, stěny, příhradové vazníky, příčky, podlahy, terasy, výplňové panely a mnoho dalšího.

Povrchová úprava Magnelis®

Extrémně odolná, lehká a přesná konstrukce je chráněna povrchovou úpravou Magnelis®, která se vyznačuje vysokou odolností vůči jakýmkoliv povětrnostním podmínkám. Jedná se o nový typ povlaku, který chrání konstrukci až dvakrát déle než klasické pozinkování díky unikátnímu chemickému složení. Zajímavostí na této povrchové úpravě je její schopnost samoregenerace – účinně bojuje s korozí, která se projevuje hlavně na rezných hranách.

Čím se liší oproti jiným stavebním technologiím?

Extrémně lehká ocelová konstrukce vyřeší mnohé bloky nových výstaveb na starých budovách. Oproti zděným konstrukcím je několikanásobně lehčí a své uplatnění nachází zejména u nadstaveb, kde by spodní stavba neunesla klasickou cihlovou alternativu bez nutnosti zásahu do nosné konstrukce. „Nízká váha zaručuje i jednodušší manipulaci na stavbě, například v nedostupných místech tuto vlastnost jistě oceníte, navíc je v takovém případě možná i prefabrikace přímo na stavbě,“ říká stavbyvedoucí Ing. Vít Menšík. Ocel je desetkrát pevnější než dřevo a zabudovaná konstrukce vydrží více než 250 let. V porovnání s dřevostavbami dokáže ocelová konstrukce přenášet větší rozpory bez nutnosti podpory, je tužší a také odpadá starost ohledně dřevokazných hub, škůdců a vlhkosti.

Časová i finanční úspora

Dodané dílčí díly tenkostěnné ocelové konstrukce se na místě stavby sestaví suchou montáží. Díky tomu se celková stavba zkrátí v řádech měsíců, navíc lze tuto kostru postavit svépomocí. V profilech pro stěny jsou již z výroby vyraženy otvory pro vedení vodovodního potrubí, topení a domovní elektroinstalace. Pokud se investor rozhodne sestavit konstrukci sám, dostane kompletní projekt s jasným návodem pro kompletaci vyrobených stavebních dílců. Nejedná se o složitý proces, tudíž se vše dá zvládnout sestavit během několika dnů. V případě zájmu se samozřejmě lze dohodnout na dovozu, montáži či školení.

Výškovost = budoucnost výstavby

Nedostupnost a vysoká cena pozemků komplikují soukromé i developerké projekty. Efektivním řešením v budoucnosti může být právě rozšiřování budov směrem nahoru pomocí nadstaveb. „Potenciál vidíme u měst a obcí, které bojují s nedostatkem ubytování pro občany. Developeri tímto způsobem mohou své budovy také více ekonomicky zhodnotit,“ říká Ing. Kateřina Wowrová, vedoucí obchodního oddělení společnosti MontHaus, a doplňuje: „Tenkostěnná ocelová konstrukce Mr. Merkur podléhá statickému posouzení. Co se týče protipožárních požadavků, dokážeme najít řešení vyhovující individuálním potřebám každého projektu. V této oblasti dlouhodobě spolupracujeme se společností KNAUF. Vzhledem k neomezeným možnostem dispozic a mnoha dalším výhodám věříme, že se jedná o revoluční moderní technologii budoucnosti.“

Nadstavba Praha, Vinohrady – typizované řešení na nedostatek bytových jednotek

Jedním z konkrétních příkladů je nadstavba v Praze na Vinohradech. Jedná se původně o dvoupodlažní budovu v prostoru garážové části objektu ve vnitrobloku. Nadstavba byla navržena jako bytový dům s deseti jednotkami, z toho osmi bytovými a dvěma mezonetovými ateliéry. Samotná nástavba na stropní železobetonové desce garáží představuje samonosnou konstrukci Mr. Merkur. „Místo stavby bylo poměrně složité a netradiční, jelikož se jednalo o vnitroblok. Vzhledem k umístění stavby se do něj nelze dostat jinak než již existujícími garážovými vraty a poté dveřmi o šířce devadesáti centimetrů vedoucími na malý dvorek, kde se musel veškerý stavební materiál vyzvedávat nahoru,“ popisuje průběh stavby Ing. Vít Menšík. Další komplikací představovala střešní deska garáží, která nebyla nosná. Z toho důvodu nebyl zvolen tradiční mokrý způsob výstavby, ale volba padla na systém tenkostěnné oceli. Jasným argumentem pro byla i rychlost a jednoduchá manipulace v náročných podmínkách vnitrobloku. Extrémně lehká konstrukce se všemi výhodami systému Mr. Merkur umožnila realizovat výškovou bytovou budovu tam, kde klasické cesty výstavby nenabízely jedinou možnost. **Tuto stavbu je možné po předchozí domluvě navštívit a prohlédnout si ji zblízka.**

architek- tura

a

politika

Program Architektura (kulturní prostředí) pro krajské volby 2024

Podklad pro širší diskusi zpracovaný Českou komorou architektů

Náš svět se skládá ze vztahů (sociálních, ekonomických a dalších) a prostředí, ve kterém se tyto vztahy odehrávají a jež pro ně tvoří podmínky. Jedno souvisí s druhým. Kvalitní prostředí udržuje a přitahuje lidi. Investice do kvalitního prostředí se – slovy dneška – „vyplácí“. Na úrovni státu se tématu kvalitního prostředí věnuje Politika architektury a stavební kultura přijatá v lednu 2015 Vládou ČR a aktualizovaná v lednu 2023. Některá opatření v tomto dokumentu jsou určena přímo krajům. Na komunální úrovni pak téma podporuje text vydaný Českou komorou architektů ke komunálním volbám. Specifické požadavky menších obcí postihuje materiál Architektura pro venkov.

Téma péče o kulturní prostředí je zcela jistě významným tématem pro **správu kraje**. Česká komora architektů (ČKA) nabízí tento text jako podklad pro širší diskusi před krajskými volbami, ale zejména po nich pro programy nových vedení krajů. ČKA předkládá tento text pro využití kýmkoliv, komu není lhostejné prostředí, ve kterém žijeme, a kdo se domnívá, že krajské volby jsou vhodnou příležitostí pro diskusi o problémech tohoto prostředí. Text je obecný, je však vhodné jej doplňovat o **konkrétní místní problémy**. Doporučujeme nepředjímat řešení těchto problémů, ale požadovat jejich řešení kvalitními odborníky se zapojením veřejnosti. ČKA nabízí k jednotlivým bodům odbornou podporu. Jednotlivé body textu mají význam i samy o sobě, ale v celku se jejich efekt násobí.

Dokument je aktualizací textu, který pro krajské volby vydala ČKA před 8 a 4 lety. Co se od té doby změnilo? V první řadě došlo k ustavení prvních krajských architektů v České republice, a to v Ústeckém a Královéhradeckém kraji. Intenzivně nyní podporuje nejen městské architektury na území kraje, ale spolupodílí se na nových projektech, které tento kraj promění výrazně k lepšímu. Zároveň se v řadě krajů (Královéhradecký, Liberecký, Jihočeský, Jihomoravský) stalo samozřejmostí používání architektonických soutěží, které přináší výběr podle předložených a pečlivě posouzených návrhů. Transparentněji a ekonomičtěji vybírat projekty a jejich zpracovatele nelze. V Libereckém, Moravskoslezském a převedením agendy krajského architekta i v Ústeckém kraji došlo k provázání tématu péče o vystavěné prostředí s rozvojovými agenturami. Do rozvoje se tak dostává kvalita a udržitelnost prostředí jako důležité prvky. V Královéhradeckém kraji vzniklo první krajské Centrum architektury po vzoru obdobných center například v rakouských spolkových zemích nebo pražského CAMPu (Centrum architektury a městského plánování). Ve Středočeském kraji vzniká v souvislosti s projektem VRT územní studie krajiny podél této

infrastrukturní stavby, která má použít tento výrazný zásah ku prospěchu obcí v jejím průběhu a negativní dopady obrátit v pozitiva.

Dokument navazuje na výše zmíněné texty ke komunálním volbám, následně doplněné pro použití ve městech i obcích během volebního období. Naší vizí je kraj, který se příkladně stará o svůj majetek a vystavěné prostředí (architekturu), komunikuje se svými občany a poskytuje obcím koordinaci, supervizi a kvalitní odborné poradenství. Ve vztahu k celostátní Politice architektury doporučujeme připravit **krajskou verzi Politiku architektury** po vzoru progresivních evropských regionů (např. Belgie, Dánsko, Finsko). Zde nabízíme návrh programu, teze v něm obsažené jsou volně k využití.

1. Strategie kraje – Program rozvoje

Program rozvoje bude zásadním dokumentem kraje, vizí, která vznikla na základě široké diskuse. Součástí Programu rozvoje bude text i **grafická část s přehledným vyznačením záměrů a časovým plánem**. Nabídne kraji zpětnou vazbu jeho vývoje a bude dohodou nad dalšími prioritami. Bude obsahovat plán investic a mapu majetku kraje, místa vhodná pro architektonické soutěže (soutěže o návrh, soutěžní dialogy, ...) a poctovou mapu kraje – jak jsou vnímány jednotlivé části území kraje jeho obyvateli a návštěvníky. Strategický plán se mimo jiné soustředí na provázání jednotlivých území a obcí kraje. Bude zpracováván / aktualizován prioritně a první výstupy budou připraveny do konce prvního roku volebního období. Zahájení prací proběhne formou participace. První výstupy, které určí konkrétní prioritní místa, budou zpracovány během prvního půlroku volebního období. Součástí strategického plánu bude i metoda získávání potřebných informací ke sledování jeho plnění, zejména ekono-

mických dat, vstupů od občanů a ukazatele kvality života. Strategický plán bude podkladem pro zpracování aktualizace **Zásad územního rozvoje**. Hodnocení vývoje a naplňování strategického plánu bude probíhat jednou ročně. Důležitější pro jeho zpracování bude vždy kvalita, nikoliv čas. Krajský úřad bude zároveň poskytovat komunikační a odbornou platformu obcím na svém území ke zpracování jejich strategických plánů. Součástí strategického plánu bude i **koncepce občanské vybavenosti a zaměstnanosti**.

2. Zásady územního rozvoje (ZÚR)

Zásady územního rozvoje se stanou zásadním dokumentem kraje, jeho prostorovou vizí, která pomáhá jeho životu. Aktivní mediace / participace strategického plánu kraje s veřejností přejde do aktivní mediace / participace zásad územního rozvoje. Důležité lokality a témata (rozvojové osy, významná centra) budou předem prověřeny územní studií či studiem (příkladem je VTR ve Středočeském kraji). ZÚR by měly být obecně srozumitelným dokumentem a budou obsahovat výkres urbanistické koncepce. Péče v nich bude věnována i **krajinnému plánování**. Zaměří se zejména na provázání jednotlivých územních plánů obcí. Krajský úřad bude poskytovat obcím na svém území komunikační a odbornou platformu ke zpracování jejich územních plánů. Bude též aktivně mapovat a řešit problémy, které překračují jednotlivé územní plány – například **suburbie** (problematika předměstí).

3. Architekt kraje

Většina českých měst a obcí dosud nemá městského (obecního) architekta. Architekt není zpravidla zastoupen ani ve větších regionálních celcích – krajích. Funkce městského (obecního) / krajského architekta je přitom významná z hlediska péče o komplexní rozvoj se znalostí strategického a územního plánování. Bude zřízena pozice architekta kraje. Obsazení postu bude řešeno formou výběrového řízení s nadpoloviční účastí odborníků ve výběrové komisi. Podobný systém není v Evropě ničím novým, obdobně takto fungují např. kantony ve Švýcarsku. Bude se jednat o konkrétní osobu na konkrétní dobu (například 5+5 let). Její hlavní činností bude **koordinace činnosti městských a obecních architektů na území kraje** a vytvoření centra architektury kraje i s možností pořádání přednášek a kurzů. Bude odborným konzultantem politických (samosprávných) orgánů kraje, ale i odborů krajské státní správy. Bude poskytovat metodickou podporu stavebním úřadům v rámci kraje. Bude komunikovat s ostatními kraji. Jednou z rolí krajského architekta bude také administrace **architektonických soutěží** s předchozí **participací obyvatel** pro krajské investice. Bude vyvíjet osvětovou a výchovnou činnost k většímu zájmu veřejnosti a zejména dětí a mládeže o prostředí. Bude propagovat a srozumitelně vysvětlovat laické veřejnosti urbanistické evropské a světové úmluvy. Bude nabízet odborné služby obcím ve správním území, které nemají městského architekta, a nemohou využívat architekta jejich ORP. Krajský architekt bude mít rovněž přehled o dotacích a pomůže při čerpání dotací týkajících se veřejného prostoru a prostředí

vůbec včetně krajiny. Bude dohlížet na kvalitu krajských investic do výstavby a správy a bude je koordinovat. Využije spolupráce s ČKA a připraví lokality vhodné pro ideové zpracování pro studenty architektury. Na základě těchto ideových řešení může být následně připraveno zadání architektonických soutěží. Bude sledovat plnění požadavků New European Bauhausu. Bude spolupracovat s krajskou rozvojovou agenturou. Více informací k obdobné pozici městského architekta přináší stejnojmenný **manuál ČKA**.

4. Péče o krajský majetek

Součástí strategického plánu bude **mapa krajského majetku**. Veřejné investice budou konzultovány s krajským architektem a součástí strategického plánu budou i varianty nakládání s majetkem kraje. Bude zpracována mapa nevyužívaných krajských pozemků a budov a umožněno a podporováno jejich alternativní využití, a to i krátkodobě. Bude probíhat vyhodnocování nákladů na údržbu komunikací, veřejných prostorů a provozu veřejné dopravy pro možnost srovnávat různé části a optimalizovat při nové zástavbě či přestavbách. Objekty ve vlastnictví kraje musí být příkladem pro soukromý sektor. V tomto duchu bude apelovat na samosprávy obcí a měst.

5. Řešení konkrétních projektů

Zvýšená péče bude věnována konkrétním, dopředu vytipovaným architektonickým problémům kraje, které budou řešeny celkově se **zapojením odborníků a participací veřejnosti**. Tyto problémy budou ověřeny a doplněny v rámci participace na tvorbě / aktualizaci strategického plánu během prvního půl roku od začátku volebního období a postup jejich řešení bude zahrnut do strategického plánu. Řešení problémů bude připraveno dle jejich priority bez ohledu na případné dotace, tak aby se jim věnoval dostatečný čas a mohla být zapojena veřejnost. Současně ale bude prověřována možnost získat na realizaci **dotační podporu**. Zlomek nemandatorní části rozpočtu (například 1 %) bude věnován přímo formou **participativního rozpočtu** na realizaci občanů navržených a vybraných námětů. Zájem bude dělen mezi projekty velkého, středního i malého měřítka.

6. Rozumné zacházení s dotačními programy

Dotační programy nejsou jen příležitostmi pro získání financí. Kraj bude podporovat na svém území projekty řešení míst určených k regeneraci průběžně podle potřeby, a to zejména informačně. Bude požadovat od dotačních titulů, které se týkají prostředí, dostatečný čas na zpracování a kvalitativní rozhodování o jejich podpoře. V projektech bude podporovat zahrnutí managementu veřejného prostoru, participačního procesu a kvalitativního výběru zpracovatelů například formu architektonické soutěže. Při sledování možných dotačních titulů zapojí i krajského architekta a bude podporovat samosprávy v efektivním využívání dotací.

7. Výtvarné intervence a regulace vizuálního a světelného smogu

Většina obcí v posledních 25 letech rezignovala na výtvarná díla ve veřejném prostoru i na grafickou podobu svého prostředí a jsou často přeplněna nekvalitní a agresivní reklamou, a to i na veřejných pozemcích a budovách. Kraj se zaváže k povinnosti investovat zlomek z veřejné investice (například 1 %) do kvalitní výtvarné intervence jako součásti této investice. Kraj zpracuje doporučení k regulaci vizuálního smogu na svém území a ve svých stavbách, zejména na dopravních cestách. Kontrolní funkci bude mít architekt kraje.

8. Výběry projektantů na základě kvality, nikoli ceny

Většina veřejných zadavatelů vybírá doposud zpracovatele projektové dokumentace staveb a dodavatele staveb pouze podle nabídkové ceny, bez ohledu na kvalitu. Bývá to zdůvodňováno strachem z obvinění ze subjektivního hodnocení. Výsledkem je výběr nejlevnějšího účastníka bez znalosti toho, jakou práci odvede. Podobné to je u výběru zpracovatelů územních plánů. Zpracovatelé projektů i dodavatelé stavby nebudou vybíráni pouze podle ceny. U výběru projektantů bude zohledňována i cena budoucí stavby a jejího provozu na základě posouzení návrhu stavby. Ve výběrech budou používány poroty s nadpoloviční většinou nezávislých odborníků (zejména u projektů). Časovou náročnost projektu a s tím související honorář architekta si přitom zadavatel veřejné zakázky může ověřit v on-line kalkulačce, která je k dispozici na webu ČKA. Kalkulačka je dostupná jak pro projektovou činnost pozemních a krajinářských staveb, tak pro územní a regulační plány. Použitím tohoto nástroje si zadavatel může snadno ověřit reálnou cenu projektu a odhalit **nebezpečně nízkou nabídkovou cenu**. Pro výběr projektantů strategického plánu, zásad územního rozvoje, územních plánů, urbanistických studií, veřejných prostranství i budov a výtvarných intervencí ČKA doporučuje soutěž s předkládáním návrhů. Tento postup bude použit i pro zakázky malého rozsahu, které mohou být jak otevřené neomezenému počtu účastníků, tak vyzvané vybraným dodavatelům. Architektonická soutěž bývá veřejnými zadavateli často mylně považována za zdlouhavý a finančně náročný proces zadání zakázky. Studie Dopady architektonické praxe od společnosti EEIP však naopak poukazuje na ekonomickou výhodnost soutěží a vyzdvihuje kvalitu, jíž přinášejí, která je sama o sobě ekonomickým přínosem.

Pro zadavatele veřejných zakázek má ČKA k dispozici manuál, který zpracovala v souvislosti s novým zákonem o zadávání veřejných zakázek a který popisuje vše, co se týká zadávání veřejných zakázek na architektonické a projektové služby.

9. Zapojení občanů

V návaznosti na strategický plán a zásady územního rozvoje bude kraj iniciovat a podporovat kontinuální

aktivní mediace s občany s participací ke konkrétním tématům. Na úrovni kraje bude koordinátor této mediace pro jednotlivá města. S koordinátorem bude úzce spolupracovat architekt kraje jako mediátor územního rozvoje. Plánovací setkání budou kvalitně připravena a facilitována.

10. Vzdělávání veřejnosti

Kraj se bude věnovat vzdělávání veřejnosti i úředníků v zájmu o prostředí a motivovat je k odpovědnosti. Do spolupráce budou zapojeny školy, seniorské organizace a ostatní kulturní instituce kraje. Školy budou podporovány v účasti na vzdělávacích programech týkajících se zájmu a péče o architekturu – kulturní prostředí. K tomu bude využit architekt kraje a spolupráce s ČKA, kulturními a vzdělávacími institucemi či neziskovými organizacemi, které se péčí o kulturní prostředí a vzdělávání v ní věnují.

Harmonogram

Nové vedení kraje zveřejní časový plán jednotlivých kroků pro celé volební období s uvedením jejich priority. Strategickému plánu a zapojením občanů bude věnován zejména první rok volebního období. Přípravě podrobných zadání projektů s participací veřejnosti a soutěžím o návrh zejména druhý rok. Třetí rok budou především zpracovávány projekty a čtvrtý rok budou realizovány. Menší akce lze realizovat již dříve, větší budou trvat déle, aby byla upřednostněna kvalita před termínem, a to bez ohledu na volební období.

Architekti a komunální politika – kontext a současný stav v České republice

Článek je extraktem z disertační práce řešící proměňující se výkon povolání architekta (v celém spektru působnosti) v České republice od roku 2009, a to v dynamickém vztahu ke společenskému kontextu v rámci celého transatlantického prostoru.

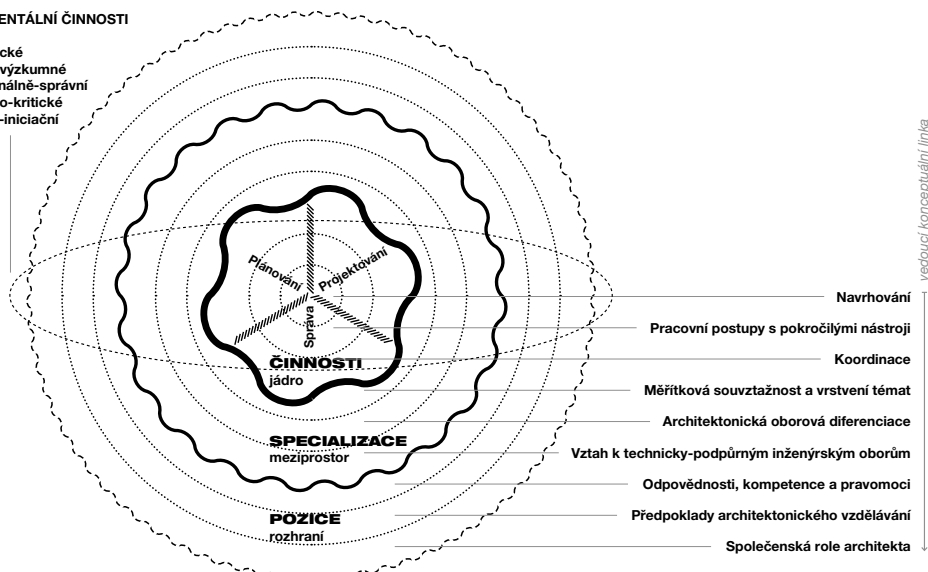
Pro porozumění textu je kromě seznámení s nastavením tématu vhodné také přiblížit použitou metodu. Kvalitativní metodou je analýza polostrukturovaných expertních rozhovorů, které byly pořizeny s 30 významnými nebo nadějně se etabloujícími architektkami a architekty, mezi kterými nechyběli děkani nebo představitelé takřka všech škol architektury nebo předseda České komory architektů. Jako podklad pro zkoumání byl vytvořen konceptuální model výkonu povolání – viz níže, přičemž téma působení architektů v komunální politice bylo součástí samého závěru konceptuální linky v posledním aspektu modelu Společenská role architekta v rámci 3. základní části POZICE. První výzkumná otázka (dále „VO1“) „Mění se něco na výkonu povolání, případně co, proč a jak?“ mířila zejména k současnosti, zatímco druhá (dále „VO2“) „Jakou chceme budoucnost výkonu povolání a co pro ni můžeme udělat?“ mířila do budoucna, přičemž dotazovaní byli

vybízeni, aby kdykoliv u daných témat zmiňovali případné příležitosti, rizika, kapacitu vstřebávání nových výzev a hodnoty – viz schéma níže.

Jelikož je celá práce včetně podrobných dat dostupná na webu ČKA a zároveň toto vydání Bulletinu ČKA obsahuje také rozhovory s architekty v komunální politice, přičemž odpovědi na podobné otázky budou stejně jistě podobné, jeví se vhodné zde téma uvést do kontextu. Proto jsou níže vytaženy relevantní tři části práce, resp. objektivní shrnutí výsledků rozhovorů v části POZICE – Společenská role architekta, dále subjektivní interpretace výsledků, nejprve v obecné rovině jako syntetické zodpovězení výzkumných otázek pro celé spektrum konceptuálního modelu (Sebereflexe, testování umělecko-stavitelské tradice a rozšiřování pole působnosti) a následně text vztahující se převážně opět k části POZICE (Etablování výkonu správy a potřeba jeho definice včetně vymezení kompetencí).

FUNDAMENTÁLNÍ ČINNOSTI

Pedagogické
Vědecko-výzkumné
Institucionálně-správní
Teoreticko-kritické
Osvětové-iniciační

Konceptuální model výkonu povolání architekta (zdroj: autor) / Definice aspektu Společenská role architekta: Aspekt představuje problematiku profesionality ve smyslu odborné způsobilosti a případného vystupování z odborné role do širší společenské. Důležitými tématy zde jsou postavení architekta ve společnosti; kvalita architekta; aktuálně generovaná (ne)kvalita vystavěného prostředí; a působení architektů v politice.

Rozložení výzkumné otázky: Co dnes znamená pojem „společenská role architekta“, lze ji oddělit od role profesní? Jaké je postavení architekta ve společnosti? Jaký je vliv architekta na kvalitu vystavěného prostředí? Je nutné o povolání pečovat i mimo profesní rámec, popř. proč a jak? Souvisí kvalita architekta s odbornou způsobilostí, popř. proč a jak? Proč architekti vstupují do politiky a které aspekty výkonu povolání jsou v politice přínosem?

Výsledky rozhovorů – POZICE – Společenská role architekta

Z výpovědí obecně pro POZICE plyne, že problematikou rozhraní výkonu povolání a konkrétních obsazovaných pozicí prostupuje téma komunikace a neformálních schopností a dovedností ve smyslu diskuse, jednání, argumentace, obhajoby, vysvětlování apod. neboli soft-skills, kde se nabízí příležitost posilování a rozvíjení těchto vlastností a naopak jejich deficit je považován za riziko. Jako související příležitosti z podstaty povolání vyvstává moderování, resp. hledání konsenzu, propojování nebo případně mediace či smiřování aktérů v rámci turbulentního společenského klimatu. Za hodnoty jsou považovány otevřenost veřejnosti a dosti zásadní kvalita vystavěného prostředí a potažmo díla. Dále ke společenské roli architekta. Za předpokladu, že dříve se spíše nerozlišovalo mezi rolí profesní a společenskou, lze pozorovat posun ve vnímání problematiky, resp. změnu ve smyslu rozostřování rozhraní těchto rolí, přičemž způsoby chápání společenské role jsou dosti pestré. Zároveň převážně není vyjadřován imperativ, že by se každý jedinec měl nějak angažovat nad rámec profesního výkonu, jelikož takové činnosti jsou osobní volbou každého podle jeho schopností. Zajímavou okolností je převažující názor, že profesionalita, resp. odborná způsobilost vyjádřená autorizací nesouvisí s kvalitou architekta. Za zásadní hodnotu je považována jak odpovědnost za stav vystavěného prostředí, tak odpovědnost profesní, a jako o příležitosti je možné uvažovat o vystupování mimo profesní rámec za účelem prosazování či správy povolání apod. Za riziko je často označován tzv. klientský přístup, resp. potlačení profesní odpovědnosti na úkor přání či zadání klienta.

Nemění se špatné povědomí společnosti o smyslu a účelu práce architekta, zároveň je ale možné pozorovat větší snahu o zlepšení situace. V této souvislosti ale zaznívají výpovědi mladší generace dotazovaných poukazující na nehomogenitu architektonické obce a je zmiňována příležitost sebereflexe a diskuse hodnot předcházející případně efektivní systémové snaze o prosazování společných cílů. Špatné postavení architekta, neadekvátní poptávka a podfinancování je považováno za velmi výrazné riziko v porovnání s dalšími jako neschopnost vysvětlování smyslu a účelu vlastní práce, vnímání architektů politiky jako konkurence a/nebo ohrožení jejich zájmů, vnitřní pnutí a neschopnost domluvy architektonické obce, ale také náběhy na možný mesiášský komplex pramenící z frustrace z nedocenenosti. Za jeden z důležitých důvodů obecně špatného stavu je považována ztráta odpovědnosti občanů za území a nedůvěra v odborníky a jako reakce a příležitost se tedy nabízí intenzivnější osvěta a popularizace, resp. vysvětlování smyslu a účelu práce nebo iniciace, kde je architekt v roli hybatele veřejného prostoru.

Explicitně s tímto a zároveň s výše řešenými nedostačujícími kompetencemi architekta v pozicích ve veřejné správě souvisí další změna – do komunální politiky vstupuje více architektů, a to právě za nabytím kompetencí. Působení architektů v politice je vnímáno velmi pozitivně a je považováno za příležitost, přičemž jako problém je vypíchnuta absence architektů v poslancecké sněmovně a senátu. Z výpovědí dotazovaných je zřejmé, že charakter vzdělání a výkonu povolání je pro politiku skvělým předpokladem, přičemž z hle-

diska kapacity ojediněle zazněla schopnost pojmut komplexnost politiky, častěji je však zmiňován její konfrontačně-silový charakter a schopnost architekta prosadit se v ní.

Sebereflexe, testování umělecko-staviteleské tradice a rozšiřování pole působnosti

Ad. VO1) Pokud by byl časový a prostorový rámec zkoumán nastaven podstatně širěji, zejména do minulosti až do dob renesance nebo případně antiky, dalo by se nejspíše konstatovat, že v principu se na výkonu povolání architekta až tak moc nemění, ale akcentují se jiné jeho aspekty než v nedávné minulosti. Jestliže byl ale záměrně sledován vývoj od roku 2009 v České republice (v kontextu evropského a potažmo transatlantického prostoru), sledované změny je možné označit za velmi výrazné, přičemž s ohledem na jejich dynamiku ve vzájemné synergii mají potenciál případně až radikální proměny. Otázkou ovšem stále zůstává, zda se tento potenciál projeví korekcí dnes standardního výkonu povolání, nebo zda dojde k jeho komplexnějšímu přehodnocení. To bude záviset převážně na směřování probíhající profesně-sebereflektivní diskuse nejen v zahraničí, ale míře a způsobu jejího ovlivnění diskuse na domácí scéně, kde je silně zakořeněna umělecko-staviteleská tradice architekta generalisty, která evidentně naráží na své limity. Pole působnosti se značně rozšiřuje v důsledku výzev a zároveň možností celého spektra vlivů společenského kontextu, což se u povolání architekta projevuje velmi dynamicky, ale stále do jisté míry chaoticky a bez nadsázky se dá charakter současného dění přirovnat ke kvasu moderny, předznamenané turbulentencí konce 18. a 19. století, které vyústily v průmyslovou revoluci. Bienále architektury je skvělou ilustrací testování jeho postmoderního základu z osmdesátých let 20. století. Značným rozdílem oproti zmíněnému období je však důraz obecně na téma udržitelnosti, které se nyní prolíná celým spektrem výkonu povolání.

(Ad. VO2) S tímto vědomím, ale také s ohledem k širšímu historickému vývoji povolání je vhodné uvažovat o jeho budoucnosti. Avantgardu silně připomíná nejen akcent politicko-filosofického aspektu architektury směřujícího k socialismu, ale také možnosti technologické revoluce, a tedy téma vědy v architektuře, což mimochodem ilustruje i název programového dokumentu či iniciativy Nový evropský Bauhaus. Vzhledem k vlivu technologických inovací na svobodná povolání se nabízejí dva možné scénáře vývoje: profesionálové budou vykonávat své povolání stejně jako od poloviny 19. století, ale při intenzivní standardizaci a systematizaci rutinních činností, anebo dojde k transformaci ve smyslu otevření odbornosti veřejnosti, přičemž v krátkodobém až střednědobém horizontu budou oba modely realizovány paralelně, ale v dlouhodobém bude dominovat druhý (Susskind & Susskind, 2015). Susskindovi dále popisují možné role profesionálů, ze kterých je v případě architekta relevantní zmínit např. „para-professionals“, „system providers“ nebo „knowledge engineers“ apod. s obecným jmenovatelem zprostředkování odbornosti. S tímto výhledem, ale i díky interdisciplinárnímu až transdisciplinárnímu vymezování kompetencí mnoho architektů artikuluje potřebu využití holistické podstaty povolání a potřebu definice její aplikace v novém kontextu. Nejen dle

výsledků rozhovorů se velmi často o výkonu povolání hovoří jako o „problem solving“ např. (Bernstein, 2022), ale i o „spatial care“ (De Walsche, 2022) apod., přičemž je dosti patrné hledání nové interpretace „master builder“, aniž by byl oslaben vztah k výstavbě a v ideálním případě byl posílen vliv architekta na podobu vystavěného prostředí, samozřejmě pokud možno kvalitní.

Etablování výkonu správy a potřeba jeho definice včetně vymezení kompetencí

Připomeneme-li předpoklad elasticity rozhraní výkonu povolání a vezmeme-li v potaz poznatek, že se rozšiřuje architektovo pole působnosti, výroky vyznívají poněkud abstraktně. Jedná se o úvahu, kde ještě architekt vykonává povolání architekta a kde díky svému univerzálnímu vzdělání úročí své schopnosti, ale vykonávané je již za rozhraním. (Bernstein, 2022) poukazuje na konkrétní případ architekta Eyala Weizmana, přičemž ze sdělení vyplývá, že i v oblasti jeho činnosti spatřuje možný potenciál pro budoucí výkon povolání architekta: „Architekt Eyal Weizman vede londýnský výzkumný tým nazvaný Forensic Architecture, což je také termín, který používá pro popis své ‚investigativní praxe‘, která ‚považuje běžné prvky našeho vystavěného prostředí – budovy, detaily, města a krajiny, stejně jako jejich reprezentace v médiích a jako data – za vstupní body prozkoumávání současných procesů a požadavků do budoucnosti.“ Ačkoliv dále zmiňuje, že tato práce není tradiční architekturou a působení v oblasti dokazování kriminálních činů je kontroverzní, její metoda se může stát šablonou pro strategii práce architekta s AI, jelikož: „Datové fragmenty, které Forensic Architecture shromažďuje pro analýzu, jsou základem pro spekulace o budoucích stavech, což je základní odpovědnost architekta, zvláště navrhujícího vystavěné prostředí.“ Není zde ambice rozsuzovat, jestli se ještě jedná o výkon povolání architekta, protože důležitější je poznatek motivu jako určité formy společenské odpovědnosti při využití architektonické schopnosti orientace v prostoru.

Z výsledků rozhovorů je evidentní snaha architektů reagovat na výzvy aktuálního společenského kontextu, přičemž konkrétní motivy i způsoby realizace jsou rozmanité, nicméně z pohledu této práce se dá konstatovat, že mnohé se odehrává v činnosti sféře Správy, kde se v České republice výrazně etablojí nebo vznikají nové POZICE. To se odehrává ve veřejném i soukromém sektoru, kde můžeme pozorovat dnes už standardní obsazování pozicí v developerských společnostech, což bylo ostatně účelem založení studijního modulu Development na Fakultě architektury ČVUT. Dále je řešena problematika sektoru veřejného, kde je zapojení architektů nejzřetelnější, posléze je diskutován vztah Plánování a Správy a nakonec problém kompetencí v souvislosti v našem kontextu nevyřešené otázky vztahu Plánování a urbanismu, který je považován spíše za tradiční součást architektury ve smyslu umělecko-stavitelem.

Změna pohledu na architektky ve veřejné správě a jejich vzestup

Jedním z podstatných poznatků vyplývajících z pořízených rozhovorů je posun ve vnímání práce architekta ve veřejné správě, která dříve byla a některými před-

staviteli starší generace stále je chápána až podřadně, přičemž důvodem je v mnohých případech jistě oprávněný názor, že zejména po roce 1989 skončili jako úředníci ti, kteří se nedokázali samostatně profesně podnikatelsky prosadit. Dnes je situace odlišná v tom smyslu, že architekti vstupují nejen do pozic úředníků řešících správní procesy na stavebních úřadech, ale stále více především do pozic, ve kterých aktivně ovlivňují budoucí podobu vystavěného prostředí, což je pro mnohé naplňující tvůrčí činností, i když neplánují a neprojektují. Mají případně za to, že zejména navrhování východisek a rámců procesů Plánování a Projektování, tzn. hlavně jejich zadávání, řízení a zároveň spoluúčast při správním a politickém rozhodování může mít na kvalitu vystavěného prostředí výraznější dopad než jednotlivé plány a projekty – koordinují je v celkových souvislostech a svým způsobem se tak z hlediska stavební kultury stávají nositeli změny. Příznačné je, že proces této změny začal tzv. „bottom up“ v souvislosti s renesancí urbanismu, zájmem o veřejný prostor a intenzivní osvětou mnohých aktérů včetně veřejnosti architektky samými. I proto dnes evidujeme pozice jako Architektka metra a projektová manažerka DPP nebo Krajský architekt Ústeckého kraje apod.

Zásadním a nejviditelnějším přínosem je ovšem institut městského architekta, přičemž (Lešek, 2023) v rámci disertační práce Působení městského architekta v malých a středních městech téma zpřehledňuje (v České republice potřebným) rozlišením urbánních kontextů (malá a střední města: 1000 – 50 000 obyvatel) a dokumentuje vzestupnou tendenci zřizování této pozice (Graf 1). Zároveň je třeba dodat, že totožnou nebo podobnou agendu mnohde vykonávají architekti především v podpůrných orgánech rad měst a obcí, ať už se jedná o politické nebo odborné komise, rady architektů, externí konzultanty bez oficiální funkce atd. Čím menší velikost sídla, tím menší roli hraje formální pojmenování pozice, přičemž důležitá je schopnost každého jedince dostávajícího důvěru a určitý mandát zužitkovatelný ve prospěch kultivace místní stavební kultury (Graf 2).

Jiná situace je ve velkých městech, kde v případě komisi hraje daleko významnější roli politická nominace konkrétních aktivních jedinců, přičemž tyto orgány v této souvislosti mají především kontrolní funkci. Ve velkých městech především ale koreluje vývoj se zřizováním pozic městských architektů v malých a středních městech, přičemž hlavně statutární města zakládají své příspěvkové organizace většinou nesoucí název Kancelář architekta města. Tento trend odstartoval vznikem Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy (IPR Praha) v roce 2013, dále následovalo založení Kanceláře architekta města Brna (KAM Brno) v roce 2016, Městského ateliéru prostorového plánování a architektury (MAPPA Ostrava) v roce 2019 a dalších příspěvkových organizací. I díky své institucionální kapacitě a propojení organizace s vysokými školami ve sféře aplikovaného výzkumu je nositelem této změny především IPR Praha, který zastává roli lídra, přičemž další zmíněné organizace neformálně inspiruje, sdílí s nimi své zkušenosti a případně jim poskytuje v mnoha oblastech konkrétní know-how. Zmíněné organizace jsou dále sdruženy s KAM Liberec, KAM Karlovy Vary, KAM Zlín a Útvarem koncepce a rozvoje města Plzně; do uskupení City Deal hájícího společné zájmy, ale v širším kontextu snahy o kultivaci územního Plánování – viz dále.

V malých, středních i velkých městech jsme zároveň svědky dalšího zajímavého jevu, kterým je čím dál častější působení architektů v komunální politice. I když je, stejně jako do jisté míry i v případě městských architektů, třeba vzít v potaz fakt, že zejména v důsledku Boloňské deklarace od roku 1999 výrazně přibýlo absolventů škol architektury, trend byl zjevný především do posledních voleb, kdy došlo ke stagnaci – viz obr. 20. Výsledky rozhovorů tento jev popisují včetně motivace architektů, která se dá shrnout jako frustrace z kvality vystavěného prostředí v místě bydliště, pochybování o schopnostech politiků problém řešit a případně obecně ztráta důvěry v ně a jejich vůli se problematikou systematicky středně až dlouhodobě zabývat. Mnozí architekti zároveň byli v tomto smyslu aktivní, ale zjistili, že jejich činnost nikam nevede a rozhodli se tak vzít na sebe odpovědnost a nabýt náležitě kompetence. Architekti jako starostové nebo radní (často s agendou rozvoje) nejsou výjimkou pouze v malých a středních městech, zatímco tak působí také v případě městských částí velkých měst, ale případně i v jejich vedení (Graf 2).

Výsledky úspěšné práce často potvrzují opakováním mandátů a je tak evidentní, že holisticko-syntetický základ výkonu povolání je skvělým předpokladem pro řízení měst a obcí, což společnost oceňuje, architektům důvěřuje a svěčuje jim náležitě kompetence. Důvodem je narůstající komplexita, dynamika a výzvy společenského kontextu, přičemž společnost pravděpodobně narazila na určité limity, u nichž je potřeba řešit „wicked problems“ (Rittel & Webber, 1973) v rozměru, jaký si při definici tohoto pojmu pravděpodobně

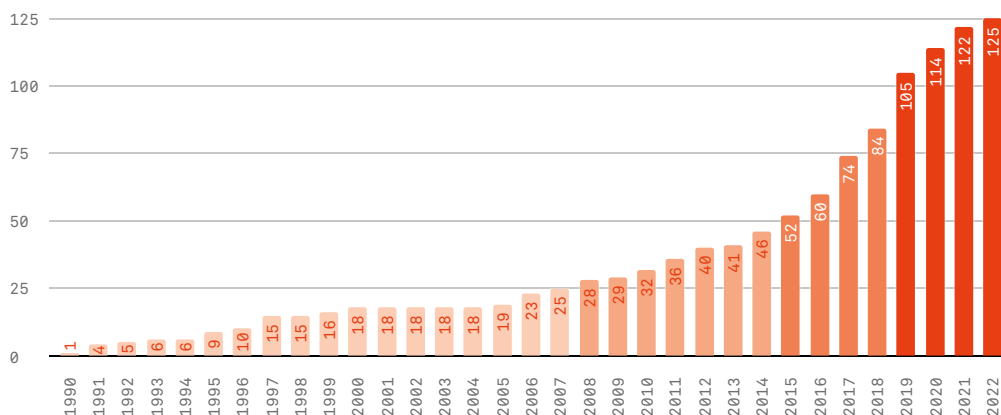
ani nebylo možné představit. Z hlediska této práce je obecně důležité, že etablování výkonu Správy je evidentní komplexní změnou, a nabízí se otázka, jak naložit se situací, kdy architekti své nedostatečné kompetence nahrazují i vstupem do politiky, kde sice přímo nevykonávají činnosti v oblastech Plánování a Projektování, nicméně je komplexně provazují a mají je takřka plně ve své režii – právě zde se pohybujeme na pulzujícím rozhraní výkonu povolání.

Petr Buryška

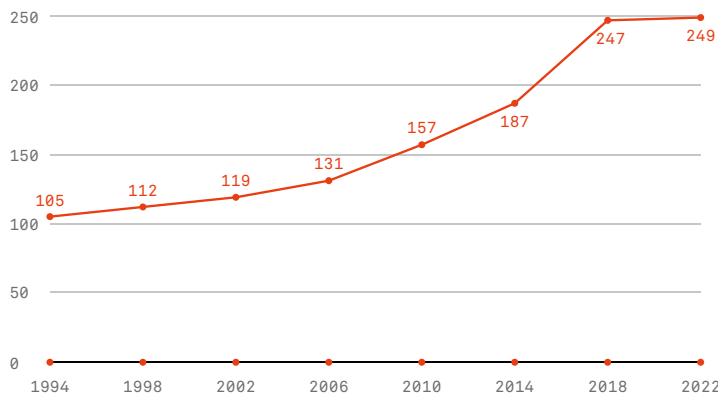
Článek je extraktem z disertační práce *Současná proměna role architekta* zpracované s vedením školitele JUDr. PhDr. Jiřího Plose a obhájené na Ústavu urbanismu Fakulty architektury ČVUT v Praze (www.cka.cz/svet-architektury/publikace/zajimave-publikace).

1. Bernstein, P., 2022. *Machine Learning: Architecture in the Age of Artificial Intelligence*. London: RIBA Publishing.
2. De Walsche, J., 2022. *EAAE Annual Conference + General Assembly: New Dimensions – Reflection of the Enlargement of Scale and Overlapping of Disciplines*. Prague, Czech Technical University in Prague, Faculty of Architecture.
3. Lešek, P., 2023. *DDP Působení městského architekta v malých a středních městech*. [Online].
4. Rittel, H. W. J. & Webber, M. M., 1973. *Dilemmas in a General Theory of Planning*. *Policy Sciences* Vol. 4, No. 2, 6.
5. Susskind, R. E. & Susskind, D., 2015. *The Future of the Professions: How Technology Will Transform the Work of Human Experts*. Oxford: Oxford University Press.

GRAF 1: POČET MĚSTSKÝCH ARCHITEKTŮ MALÝCH A STŘEDNÍCH MĚST V ČESKÉ REPUBLICE (Lešek, 2023)

GRAF 2: POČET ARCHITEKTŮ V KOMUNÁLNÍ POLITICE (zdroj: autor)

Vztah politiky a architektury za první republiky

Nakolik může politika ovlivňovat architekturu a její vývoj? Tuto otázku si kladl tým pedagogů, absolventů a doktorských studentů z Katedry teorie a dějin umění Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze. Projekt nazvaný Architektura a česká politika v 19.–21. století sledoval architekturu a politiku v jejich vzájemných oboustranných vztazích. Pohlížel na architekturu nejen jako na pasivní prostředek národní a státní reprezentace, nýbrž stejně tak jako na aktivní složku, která spolutváří společenskou a politickou sféru. Autory zajímalo, jak architektonické formy reprezentovaly ideologické a sociálně-psychologické obsahy nebo jak spoluvytvářely mocenské vztahy a politické pozice. Výsledky jejich pětiletého badatelského projektu byly prezentovány v několika publikacích a na výstavách. Přinášíme příspěvek editorky publikace *Duch*, který pracuje. *Architektura a česká politika 1918–1945*.

Dveře do světa české architektury

Až do loňského jara se v jednom nepřilíš nápadném činžovním domě ve Vídni skrývaly pozoruhodné dveře. Jejich samotná existence je působivým dokladem historické kontinuity, zatímco jejich neméně pamětihodný obsah naopak svědkem diskontinuity moderních dějin. O jaké propojení a rozpojení epoch se jedná? A jak zapomenuté dveře souvisí s politickým pozadím československé architektury? Odpověď je prostá: mnohem více, než bychom se vůbec mohli domýšlet.

Ministerstvo veřejných prací

Zmíněné dveře byly pevnou součástí vestavěného nábytku prostorné kanceláře v budově ministerstva veřejných prací (k. k. Ministerium für öffentliche Arbeiten), jehož zázemí se nacházelo trochu nečekaně v prvním patře činžovního domu ve Vídni. Vzhledem k centrální pozici místnosti, v níž byly dveře zabudovány, i jejímu okázalému vybavení se s největší pravděpodobností mohlo jednat přímo o úřadovnu samotného ministra.

Největší výpovědní hodnotu nepředstavuje vlastní autorství interiéru, řemeslné ztvárnění dveří nebo jejich materiálové pojetí, ale informace, kterou dokázal tento nenápadný kus inventáře uchovat hluboko do 21. století. Pomocí jednoduchých kovových rámečků bylo totiž na vnitřní straně dveří adjustováno schéma struktury a hierarchie daného úřadu. Personální obsazení rámečků/ministerstva zůstalo hmatatelným důkazem zániku rakouské vlády, ale zároveň i plynulého navázání na systém státní administrativy v nově založeném Československu.

Přítom Ministerstvo veřejných prací bylo v Rakousko-Uhersku ustanoveno teprve v roce 1908 a jeho konkrétní agenda je momentálně předmětem mezinárodního výzkumného projektu řešeného společně v Rakouské a České akademii věd.¹ Co ale zůstává důležitým momentem pro tuzemskou architektonickou scénu, je fakt, že po rozpadu monarchie navázalo

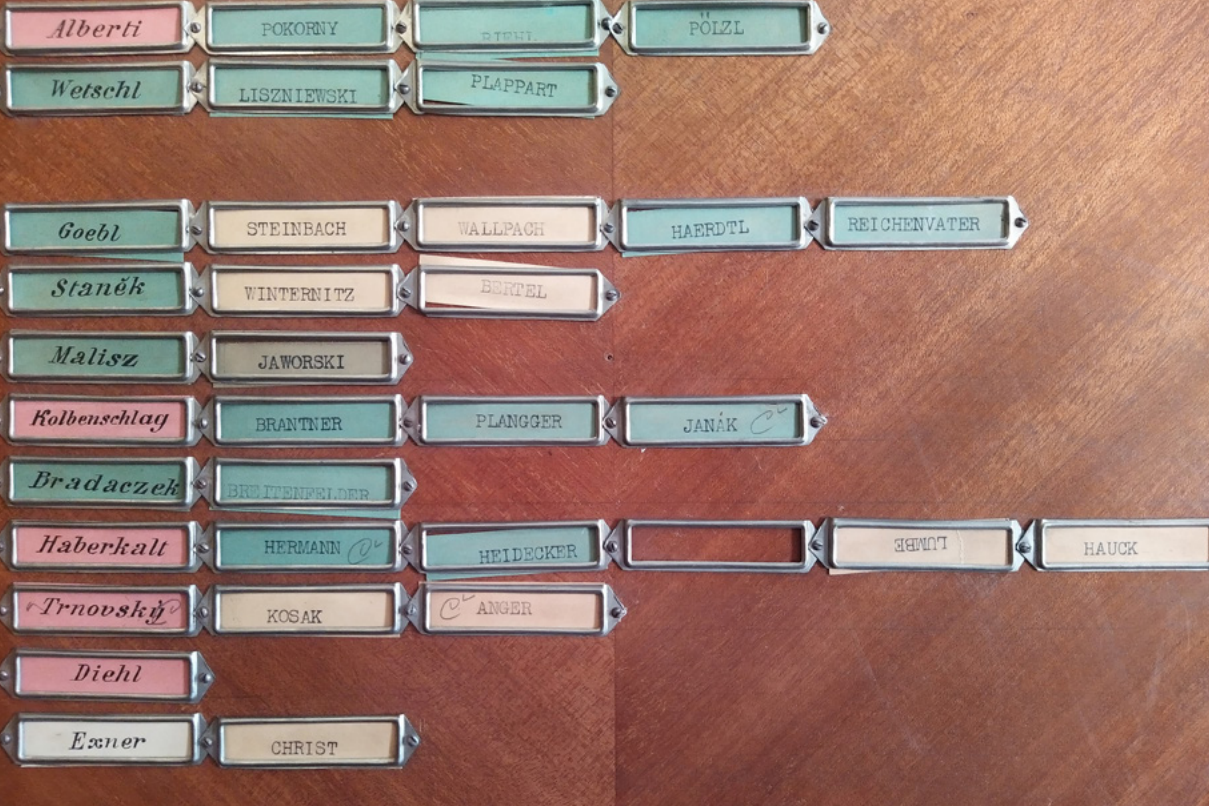
v Československé republice ministerstvo totožného jména.

Jak se ovšem ministerstvo veřejných prací podepsalo na zdejší architektonické produkci? Opravdu výrazně. Ministerský aparát byl vlastním iniciátorem, garantem i (spolu)vykonavatelem rozsáhlé stavební činnosti, kterou si běžně spojujeme s intenzivní modernizací republiky v budovatelském období dvacátých a třicátých let. Kromě vybudování masivní dopravní infrastruktury včetně vodních cest, zdemadel nebo letišť stojí vládní snahy za tak různorodými akcemi, jakými jsou vzorová obytná čtvrt' Ořechovka v pražských Střešovicích, výstavba moderních hornických kolonií v těžebních oblastech anebo také prosazení myšlenky na ustanovení pozice architekta Pražského hradu. To vše se řešilo právě v ministerských kancelářích.

Ministerstvo rovněž vypisovalo celou řadu architektonických soutěží, a to včetně těch nejprominentnějších, které tvoří páteř dějin české moderní architektury. Namátkou lze jmenovat soutěže na Státní galerii na Kampě z roku 1923, ve které zvítězil Josef Gočár; na adaptaci Černínského paláce pro potřeby ministerstva zahraničních věcí s vítězným návrhem Pavla Janáka anebo na úpravu bývalých lomů na Strahově pro účely sportovního komplexu, v níž v roce 1930 zvítězil projekt Aloise Dryáka a o dva roky později se zde v triumfálním aranžmá odehrál devátý všesokolský slet. Kromě investiční a organizační funkce působilo ministerstvo také jako nezastupitelný mediátor odborných aktérů a expertních skupin, jako například když v roce 1924 připravilo anketu o optimálním umístění technických škol v Dejvicích.

Ve stínu monumentálních a státoporných projektů se ministerstvo podepsalo pod řadu drobných investic, které pozitivně ovlivnily chod tisíce domácností a blaho konkrétních rodin, protože vykonávalo rozsáhlou agendu spojenou se státní podporou výstavby rodinných a nájemních domů. V těchto zakázkách zpravidla nefigurují jména slovatných tvůrců, nýbrž pozapomenutých místních stavitelů a zednických mistrů. Avšak podpora individuálního bydlení zanechala neodiskutovatelný otisk nejen na rozvoji měst a obcí, prosperitě stavebních firem, ale především na kvalitě

1. "Invisible Agents" in *Architecture (1908–38). Policies, Principles, and Projects in Central European Ministries of Public Works*. Hlavní řešitelé: Vendula Hnídková a Richard Kurdiovsky <https://www.udu.cas.cz/cz/projekty-a-granty/invisible-agents-in-architecture-1908-38>.

Dveře do kanceláře v budově ministerstva veřejných prací ve Vídni (k. k. Ministerium für öffentliche Arbeiten) se schématem struktury úřadu. Foto archiv autorky

života jednotlivých rodin, které tak doslova získaly nezbytný prostor k životu.

Jak je z letmého výčtu patrné, vedle řady reprezentativních staveb stojí ministerstvo veřejných prací také za nespočtem kvalitních realizací, které si sice nemusely najít cestu do kánonu české moderní architektury, přesto ale tato obrovská množina budov vytvořila především vyššího životního standardu, z jehož dědictví hojně čerpáme dodnes. Kromě svěbytné umělecké kvality staveb totiž zůstala trvalým odkazem meziválečné architektury také jejich samotná kvantita.

Chronická krize bydlení

Vedle ministerstva veřejných prací se na stavebním rozmachu Československa samozřejmě podílely další instituce, firmy, Zemská správa, jednotlivci, družstva a v neposlední řadě také jednotlivá města a obce. Mezi nimi pochybně hrála prim Praha. Rozsah, charakter a kvalita meziválečné stavební agendy je proto nejlépe patrná z dvoustránkové mapy otištěné v časopise Styl v roce 1934. Nepřiliš zřetelný dokument zachycuje impozantní přehled celkem sto osmi objektů, které byly v hlavním městě vybudovány během prvních patnácti let existence samostatného státu. Mezi těmito „význačnými novostavbami pražskými“ figurují nemocnice, banky, ministerské budovy, školy a univerzity, Ženské domovy a Masarykovy domovy, a rovněž řada sportovišť a také dnes už zpusťlá plovárna pod Barrandovskými terasami. Různorodost a komplexnost stavebních zakázek je odrazem čínorodého života moderní společnosti, kapitálu a především priorit nové republiky.

Co ovšem Praha ani Československo nedokázalo během dvou dekád samostatné existence účinně zkrotit, byla drtivá krize bydlení. Ta se dotýkala velké části populace a zdaleka nezasahovala jen nejnižší sociální vrstvy. Charakter této agonické situace nejlépe zachyti-

la výstava *Chudá Praha*, kterou v roce 2019 uspořádalo Muzeum hlavního města Prahy a ke které v loňském roce vydala kurátorka Jana Viktorínová katalog s titulem *Chudá Praha. Lidé, místa, instituce (1781–1948)*. Jeho fotografická dokumentace má nespornou výpočtovou hodnotu a zůstává důležitým svědkem místních nuzných poměrů, bídy a utrpení.

Neméně strhujícím protipólem k situaci v Praze se staly působivé reportáže Wenzla Jaksche ze Sudet. Pracovitý Jaksch, poslanec za Německou sociálně demokratickou stranu dělnickou v ČSR (Deutsche sozialdemokratische Arbeiterpartei in der Tschechoslowakischen Republik), v letech před velkou hospodářskou krizí procestoval a prochodil odlehlejší výspy v pohraničních horách a jeho autentické postřehy vyšly v roce 1917 v českém překladu pod názvem *Ztracené vesnice, opuštění lidé... Reportáže z českého pohraničí 1924–1928*. Jaksch dokáže i dnešním čtenářům zprostředkovat tíživou životní situaci a tragický rozměr nedostačujícího bydlení německojazyčné části československé společnosti.

V této souvislosti lze zmínit, že ani oslavovaná Osada Baba, otevřená pro veřejnost na podzim 1932, nepřinesla jen povzbudivé svědectví o metách dosažených na poli moderní architektury a bydlení v Československu. Výstavní podnik inspirovaný ambiciózní kolonií na Weißenhofu ve Stuttgartu v roce 1927 je právě v porovnání s německým předobrazem poměrně smutným svědectvím malosti místních poměrů. Pokud na stráni nad Stuttgartem vyrostla modelová výstavba představující rozmanité formy bydlení od reprezentantů mezinárodní avantgardy, Svaz československého díla dosáhl v Praze podstatně skromnějšího výsledku.

Idea na vybudování příkladné čtvrti v hlavním městě vznikla ještě před Černým pátkem, který ochromil chod světa v roce 1929, a právě hospodářská krize se krutě podepsala na finálním výsledku obytné čtvrti na Babě. Namísto defilé mezinárodní avantgardy se pražská kolonie zredukovala na přehlídku českoja-

Plán značných novostaveb pražských 1919–1934. Mapa se 108 objekty vybudovanými v Praze za posledních patnáct let, časopis Styl, 1934. Foto archiv autorky

- PLÁN
význačných novostaveb pražských
1919–1934.
1. Kolonie „Baba“ (Janák, Gošar, Machoš, Kerhart, L. Žák, Štef, Kvařil, Kulevová, a j.).
 2. Francouzské gymnázium (J. Gillert).
 3. Zemědělský výzkumný ústav (J. Závacký).
 4. Chemická fakulta (Hodler).
 5. Masarykova kolej (A. Engel).
 6. Zemědělská fakulta (T. Petrák).
 7. Domy Městské pojišťovny (B. Kožík).
 8. Domy štít. zaměstnanců (P. Janák).
 9. Kabinie Votčochova (V. Machoš, V. Vahala, Hübschmann, Roth, Machoš, Janák a j.).
 10. Ministerstvo zahraničních věcí (P. Janák).
 11. Úpravy na hraně (J. Plešník).
 12. Transform. stanice (V. Kvasnička).
 13. Ministerstvo finanční (F. Roth).
 14. Lékaučnické středisko (Balderek a Kopp).
 15. Velké sletišť (Alto Dryák).
 16. Kolonie „Samava“ (E. Huřík).
 17. Divišovo gymnázium (Jaroslav Řišle).
 18. Ženský domov (Laša).
 19. Most na Pohoř-Tyřovka (J. Chochol-Mešl).
 20. Sítňák obytný domy (J. Chochol).
 21. Fera (J. Kříž).
 22. Telefonní ústředna (L. Machoš).
 23. Volební palác (O. Týl a J. Fuchs).
 24. Úrazová pojišťovna (J. Řišle).
 25. Správní budova elektr. podniků (A. Jiránek a J. Kříž).
 26. Zimní stadion (J. Fuchs).
 27. Most Libeňský (P. Janák-Mešl).
 28. Pánská fakulta (J. Kotěra—L. Machoš).
 29. Nemocnice Mil. hradit (V. Kvasnička).
 30. Inženýrský dům (F. Krásový).
 31. Učňácké domy (O. Novotný).
 32. Městská knihovna (F. Roth).
 33. Nová úřední budova (Koutský a Jiránek).
 34. Nemocnická pojišťovna (B. Hübschmann a F. Roth).
 35. Ministerstvo školství (A. Engel).
 36. Ministerstvo zemědělství (F. Roth).
 37. Pojišťovna Kotva (J. Žák).
 38. Dům YMCA (E. Huřík).
 39. Angličtina, banka (J. Gošar).
 40. Banka rak. legi (J. Gošar).
 41. Fera (J. Kříž).
 42. Pojišťovna Praha (L. Kyselá).
 43. Dům „V meči“ (O. Týl).
 44. Pojišťovna Dunaj (A. Fochr).
 45. Pojišťovna Rijnssche di Sierita (P. Janák).
 46. Komerční banka (L. Machoš).
 47. Dům Bondy (O. Týl).
 48. Pflanzerei buma (nová) (B. Hübschmann).
 49. Pojišťovna „Slavia“ (F. Krásový).

50. Dům nájemců a volkost. (B. Kožík).
51. Transform. stanice (Libra).
52. Auto-Klub (P. Janák).
- 52a) Správní budova Vitkovických železnic (J. Kotěra).
53. Obchodní dům Lindt (L. Kyselá).
54. Obchodní dům Bata (L. Kyselá).
55. Hotel Juleš (P. Janák, L. Kyselá).
56. Obchodní dům Sechla (L. Kyselá).
57. Hotel Olympie (J. Krájer).
58. Akad. dům (O. Týl).
59. Správní budova Banské a hutní správy (J. Kříž).
60. Pojišťovna Securitas (A. Fochr).
61. Dům Skaut (B. Sláma).
62. Dům WVA (O. Týl).
63. Dům Hahlov (Havlíček a Honták).
64. Pojišťovna Patria (L. Kyselá).
65. Poštovní ústředna (F. Roth).
66. Dům Avion (B. Kožík).
67. Pojišťovna Fénix (J. Gošar).
68. Dům u Kaulčíků (O. Týl).
69. Dům di Sierita (K. Kotva).
70. Společný dům Mates (O. Novotný).
71. Most Jiráskův (V. Hofmann-Mešl).
72. Ministerstvo sociální péče a zemský úřad (B. Hübschmann).
73. Farmakologický ústav (A. Spáček).
74. Střelnický dům (J. Závacký a Kerhart).
75. Lékařský dům (F. Vahala).
76. Vaneb. záložna (V. Vojtěch).
77. Dům řad. soudců (B. Sláma).
78. Škola živnostníků (F. Kavalír).
79. Dům Ladie (A. Dryák).
80. Dům Orbis (A. Dryák).
81. Tabáková roba (A. Dryák).
82. Zemědělský dům (J. Gošar).
83. Dům Jeleny (J. Krájer).
84. Dům penzijního ústavu (F. Havlíček a K. Honták).
85. Památník Odboje a archív (J. Závacký).
86. Svehlova kolej (J. Chládek).
87. Dům Ch. Masarykov (O. Týl).
88. Telefonní ústředna (B. Kožík).
89. Kostel Srnce Ježíšova (J. Plešník).
90. Hlavice sbor na Vinohradech (Pavel Janák).
91. Krematorium (A. Meze).
92. Duvy (V. Líška).
93. Kostel ve Vrtbovicích (J. Gošar).
94. Sokolovna ve Vrtbovicích (A. Dryák).
95. Škola ve Vrtbovicích (V. Libra).
96. Sokolovna pod Vytěšhradem (F. Roth).
97. Filtrací stanice (A. Engel).
98. Sokolovna v Podolí (J. Štepaček).
99. Úřední osada (A. Bendolmeyer).
100. Plynárna (F. Kalous).
101. Duvy Křt. (Černý, Kožík, Libra a j.).
102. Speciál (V. Brožek a K. Polívka).
103. Masarykovy domy (B. Kožík).
104. Klášter ústav (V. Wallenfels).
105. Terasy na Barrandově (M. Urban).
106. Barrandov (Grig. Houbek, Stecker, Urban a j.).
107. Filmové ateliéry (M. Urban).
108. Plesová stanice (V. Kolář).

zýchých architektů a firem s výjimkou Marta Stama, jehož jméno ve výstavním katalogu zůstalo utlumenno. Pokud ve Stuttgartu architekti navrhovali plejádu nejruznějších obytných domů a v kolonii Nový dům v Brně měli ještě v roce 1928 ambici demonstrovat řešení minimálního bytu v rodinném domě, tak v Praze už se jednalo výhradně o typologii středostavovských rodinných domů. Na jiné typy bydlení organizátoři ze Svazu československého díla nenašli investory, ani státní, ani městské, natož soukromé.

VABU

Rok po otištění výše zmíněné přehledové mapy v časopise Styl se vyskytla další příležitost k bilancování. V červnu 1935 se ministr veřejných prací Jan Dostálek v doprovodu Jana Krčmáře, ministra školství a národní osvěty, a Jaromíra Nečase, ministra sociální péče, zúčastnil vernisáže v Uměleckoprůmyslovém muzeu. Hned tři reprezentanti československé vlády poctili svou návštěvou výstavní projekt, jehož obsah byl adresován spíše mezinárodnímu publiku než místním zájemcům o moderní architekturu. Jednalo se o výstavu s prostým, ovšem výstižným názvem *Výstava architektury, bydlení a urbanismu*.

Dnes nepřilíh známá akce v sobě zahrnovala řadu jedinečných sdělení. Lidové noviny avizovaly, že expozice bude „největší výstava architektury u nás, neboť shromažďuje na sto jmen architektů“, číslo vskutu impozantní, přestože zde bok po boku architektů vystavovali i architektky. Vedle celkového počtu tvůrců byl neméně působivý i organizační výbor sestávající z patnácti architektů pod vedením Pavla Janáka. Všichni tito muži ovšem reprezentovali širokou skupinu profesních spolků, které se v přituhujících poměrech třicátých let dokázaly svorně propojit v zastřešující organizaci pod názvem Ústředí architektů. Tato centrála krom očekávatelných akterů zahrnovala také Gemeinschaft

Ministr veřejných prací Jan Dostálek, ministr školství a národní osvěty Jan Krčmář a Jaromír Nečas, ministr sociální péče, na vernisáži Výstavy architektury, bydlení a urbanismu v Uměleckoprůmyslovém muzeu v červnu 1935. Foto archiv autorky

deutscher Architekten in der Tschechoslowakischen Republik, čímž čeští tvůrci dokázali konečně překročit svůj nacionalistický stín a obsáhnout vskutu celostátního rozměr.

A na čem se tedy českoslovenští architekti shodli jako na expozičních prioritách? Jak je patrné z vlastního názvu výstavy, prioritou byla architektura, urbanismus a bydlení. Právě krize bydlení jako chronický problém prudké urbanizace paralyzovala život a stala se především intenzivních snah uměleckých kruhů o nalezení východiska z přetrvávajícího nedostatku obydlí. Řada inspirativních řešení ale nebyla ve třicátých letech ještě společensky přijatelná, a proto se některé reformní myšlenky prosadily teprve ve stavebnictví po roce 1945. Navzdory výše uvedeným institucím a vybraným aktivitám definuje vnímání české meziválečné architektury stále do značné míry tabulka (viz s. 32), kterou uveřejnil

Srovnávací tabulka, zachycující zhruba vývojové etapy moderní architektury v letech 1919–1930. Сравнительная таблица развития отдельных моментов современной архитектуры в 1919–30 годах. Die wichtigsten Entwicklungsmomente der modernen Architektur in den Jahren 1919–1930.						
	Západ Stř. Evropa Westeuropa	SSSR U.S.S.R. СССР	Krejcar Крейцар	Československá oficiální moderná Чехословацкий официальный модерн Tschecoslawakische offizielle Moderne	Mimo vývoj. Oficiální architektura vývojem nedotčená. Развитие не коснулось официальной архитектуры. Die offizielle Architektur hat von jeder Entwicklung unberührt geblieben.	
1919	Le Corbusier	Tatlin	Ústřední Tržnice	Gočár	Janák	Pražská knihovna
1922	Theo van Doesburg	Vesnin	Olympic	Gočár	Janák	Pražská univerzita
1926	Hannes Meyer	Světláková	Sanatorium	Gočár	Janák	ministerstva ČSR.
1930						

Tabulka podoby meziválečné architektury prezentovaná Karlem Teigem v monografii Jaromíra Krejčara. Foto archiv autorů

Karel Teige v monografii Jaromíra Krejčara. Tento konvenční narativ o posloupnosti více či méně progresivních stylů přejala celá generace historiků architektury, ale už je nejvyšší čas, aby prošel zevrubnou revizí. Prostředkem k účinnému přehodnocení významů a podoby meziválečné architektury nejen v Československu tak zůstává rozšíření sítě aktérů o dosud přehlížené instituce a osobnosti. Především vztahů, poznání marginalizovaných skupin a také identifikování toků peněz ozřejmí priority budování meziválečného Československa plastičtěji než jedna Teigeho tabulka.

Publikace – projekt Architektura a česká politika v 19.–21. století

1. Jindřich Vybíral (ed.) / Sila i budoucnost jest národu národnost: Architektura a česká politika v 19. století
2. Vendula Hnídková (ed.) / Duch, který pracuje: Architektura a česká politika 1918–1945
3. Karolína Jirkalová, Veronika Rollová (edd.) / Budoucnost je skryta v přítomnosti: Architektura a česká politika 1945–1989
4. Cyril Říha (ed.) / Ztracená vláda věcí tvých se k tobě navrátí: Architektura a česká politika po roce 1989
5. Cyril Říha et al. / Architektura a česká politika v 19.–21. století

Velké finále

Na počátku protektorátu v roce 1940 se v Umělecko-průmyslovém muzeu v Praze konala přehlídka *Architektura 1900–1940*. Po bilanční výstavě se nedochoval jen rozsáhlý katalog, ale zcela výjimečně i část expozice, kterou tvoří malý prostor zahrady UPM. Ten navrhli Ladislav Machoň a Augusta Müllerová a dnes tudy vede hlavní vstup do muzea.

V samotném katalogu architekt Pavel Janák s hlubokým pochopením hodnotil uplynulých čtyřicet let českých snah o novou architekturu a došel k smířlivému konstatování. „Právě ve zpětném pohledu toto úsilí architektury, úsilí rovnat všecky konstrukce a materiály tvořící stavbu ve vyšší nadkonstruktivní a prostorovou jednotu, nejeví se jako zrada, ale jako úspěch. Nová architektura nemusí se stydět za to, že vytváří sloh, zdařilo-li se jí najít formální řád, který usiluje dát prostředí dnešního člověka tak žádoucí soulad.“ Na Janákovy slova lze volně navázat, že ani při bilančním pohledu z 21. století se rozhodně není za co stydět. Navzdory mnoha prohraným bitvám lze první čtyři dekády století dvacátého jednoznačně vnímat jako úspěch české architektury.

Vendula Hnídková
Vědecká pracovnice Oddělení umění 19.–21. století,
Ústav dějin umění, Akademie věd ČR

Knihy nakladatelství UMPRUM vyšly v letech 2021–2023 za podpory Ministerstva kultury České republiky v rámci Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI II). Více www.umprum.cz/cs/web/o-umprum/veda-a-vyzkum/uspesny-projekt-naki-architektura-a-ceska-politika-v-19-21-stoleti

Tématu vztahu architektury a politiky se částečně věnuje také publikace *Česká architektura v mezičase / Od perestrojky k novým pořádkům*, autorky Karoliny Jirkalové, kterou vydala rovněž Vysoká škola umělecko-průmyslová v Praze v roce 2024.

Politici a architektura

Politická reprezentace může zásadním způsobem měnit tvář našich měst a obcí. O to intenzivněji se tento vliv může projevat v krocích politiků, kteří do nich promítají svou profesi architekta. Zeptali jsme architektů působících ve funkci krajských zastupitelů, představitelů obecní samosprávy, městských architektů i politiků spolupracujících s architekty na vztah politiky a architektury a jejich vzájemné působení. Bulletin byl dán do tisku v době, kdy ještě nebyly známy výsledky voleb do zastupitelstev krajů 2024.

Architekti – krajsští zastupitelé (2021–2024)

Jak vaše architektonické vzdělání ovlivňuje rozhodování o současnosti a budoucnosti našich sídel, o co ve své práci usilujete? Jak lze popsat vztah architektury, architektů, politiky a politiků? Jaké jsou vaše zkušenosti a doporučení?

Vojtěch Franta
člen Zastupitelstva
Karlovarského kraje

Zapojte se aktivně do formování míst, prostoru a země, ve které žijeme. V zastupitelstvech obcí i krajů je jen zlomek autorizovaných architektů.

Během deseti let v politice jsem čelil mnoha výzvám a kompromisům. Mé ideály se postupně konfrontovaly s realitou politického a úředního světa, ale získal jsem

cenné poznatky. Příkladem je první architektonická soutěž v Mariánských Lázních, která demonstrovala, jak integrovat kvalitní urbanismus do veřejného plánování. Práce na zápisu lázní a Krušných hor na seznam UNESCO mi ukázala, jak mohou být cestovní ruch a regionální rozvoj propojeny a jak důležitá je rovnováha mezi nimi. Vytvoření kanceláře městského architekta v Karlových Varech, ve spolupráci s odborníky jako Eva Jiříčková a Petr Kropp, zdůraznilo, jak významnou roli mohou architekti hrát v utváření městského prostředí.

Role architekta je složitá. Často nemá jednoduché nebo jasné zadání a je nucen vést klienty, aby jejich záměry byly v souladu se širšími souvislostmi a společenskými zájmy. Architekt je totiž znalý místních kontextů, historických hodnot a často si uvědomuje souvislosti, které jiným unikají. Tato komplexnost role architekta ho činí nepostradatelným ve veřejné správě. Přesto podle údajů z volby.cz kandidovalo v roce 2022 do zastupitelstev 581 architektů, z nichž 225 bylo úspěšných, což představuje pouze zlomek autorizovaných architektů v ČR. Rád bych vyzval kolegy architektky a architektky, aby se více angažovali ve veřejném životě, což nemusí nutně znamenat politické angažmá, ale třeba zdravou ambici

Sekce

Divadelní korzo, Karlovy Vary, návrh revitalizace 2021, autoři: Jan Lebl, Emilie Rázová, Daniela Volná, Petr Kropp, Karel Adamec, doprava – Květoslav Syrový, krajinářské řešení – Přemysl Krejčířík, Kamilla Krejčíříková, zdroj: KAM Karlovy Vary

obsadit poradní orgány našich samospráv – komise a výbory. Architekti mají jedinečnou schopnost vidět širší souvislosti a plánovat s ohledem na budoucnost, a právě tato dovednost je klíčová pro udržitelný rozvoj prostředí, ve kterém žijeme.

Veronika Kovářová členka Zastupitelstva Jihočeského kraje

Rozvoji kraje je nutné se věnovat koncepčně, nejlépe z pozice krajského architekta.

Pro politika-architekta, který by rád svými znalostmi přispěl k rozvoji a zkvalitnění veřejného prostoru a staveb, je funkce krajského zastupitele velice vděčná. Koncepční materiály připravuje krajský úřad, na kterém pracují odborníci, a tak diskuse nad nimi bývá věcná a smysluplná. Politická rozhodnutí se často promítají do dotačních titulů, takže s osvěceným vedením kraje lze realizovat změny ve více obcích najednou, v ideálním případě ještě mohou obce s pomocí krajské koordinace na společných projektech spolupracovat. To bych považovala za vhodné například v koncepním plánování navrácení stezek do krajiny. Tyto stezky pro

Územní studie metropolitní oblasti České Budějovice; geoportal.kraj-jihocesky.gov.cz/portal/uzemni-planovani/jihocesky-kraj/uzemni-studie/uzemni-studie-mob

cyklisty či pěší se ani po třiceti letech od revoluce nenavrátily a bytostně nám chybí. Podobně i řešení protipovodňových opatření často potřebuje součinnost více katastrálních území a je jen na jednotlivých představitelích obcí, jestli se budou chtít domluvit, nebo ne. Podle příkladu dobré praxe víme, že každý kraj by měl mít někoho v rámci odboru regionálního rozvoje, územního plánování a stavebního řádu, kdo by se krajskému „plánování“ věnoval čistě koncepčně, spíše vizionářsky a napříč obory. Nejlépe by se na tuto roli hodil krajský architekt.

Diskutovala jsem s vedením kraje toto téma, řešili jsme, v jaké by měl být pozici, aby měl reálnou sílu něco měnit. Myslím, že význam této osoby by pramenil především z podpory vedení. Když jsou politici nakloněni naslouchat krajskému architektovi, je to pozice pevná. Samozřejmě je zde ještě otázka pravomocí vůči úřadu. Ale pokud by byl krajský architekt poradním orgánem Rady kraje, pak by pravomoci byly nastavené stejně, jako jsou pro komise.

V našem kraji jsme zvolili variantu, že vedoucí odboru rozvoje a územního plánování by měl být vystudovaný architekt. Vnímám to jako první dobrý krok, na kterém bychom se však neměli zastavit. Aktuálně odbor představil Územní studii metropolitní oblasti České Budějovice, kterou najdete na geoportálu jihočeského kraje. To je práce, kterou považuji za progresivní a přínosnou a kterou bych chtěla dále politicky podporovat. Je škoda, že architektů-politiků není více, mezi současnými padesáti pěti zastupiteli jihočeského kraje jsme pouze dvě architektky, architekt žádný. Přivést, natož pak rozvíjet diskusi například na téma Politiky architektury je v tomto rozložení sil zcela nemožné.

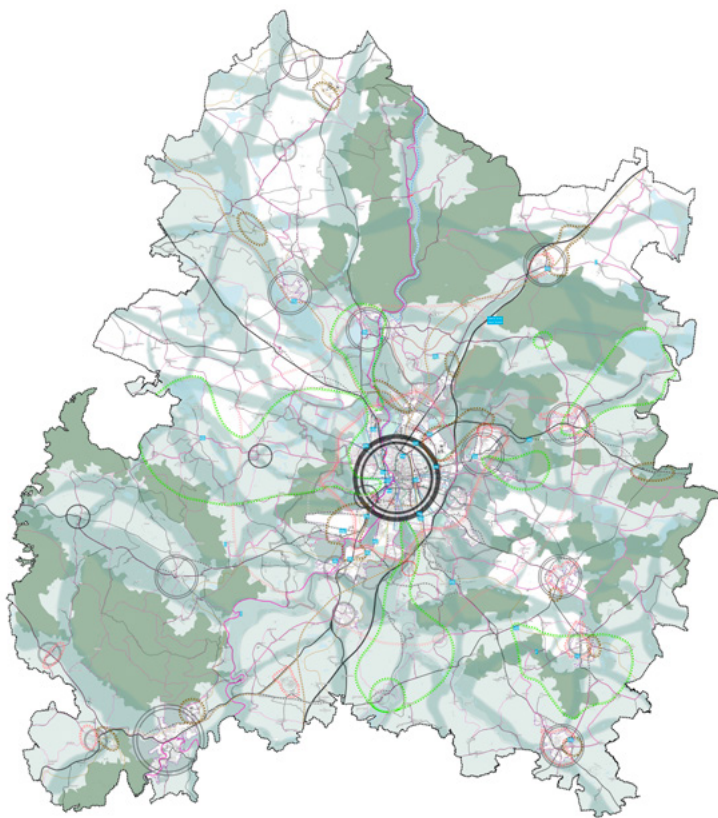
3 Petra Trambová, místostarostka města Písek, členka Zastupitelstva Jihočeského kraje

Krátkodobé politické cíle jsou často v rozporu s dlouhodobými potřebami kvalitní architektury.

Architekturu a politiku popíši z pohledu jihočeského města okresního formátu. Architektura a politika jsou oblasti, které se významně ovlivňují navzájem. Jejich vzájemný vztah má dopad na vzhled našich měst, kvalitu veřejného prostoru i na celkovou kulturní úroveň obyvatel.

Jsou to většinou politická rozhodnutí, která určují, jaké stavby budou realizovány, kde i jak bude vybrán tvůrce projektu. Stavební činnost je totiž nejviditelnější a nejlépe se v rámci volebního období prezentuje. Při současné délce stavebního řízení na to ale nelze spoléhat. I proto se politici uchylují k co nejrychlejšímu a nejméně komplikovanému řešení. Krátkodobé politické cíle jsou tak často v rozporu s dlouhodobými potřebami kvalitní architektury. Svou roli také hraje nedostatek odbornosti zvolených zastupitelů v oblasti architektury a územního plánování. I proto se často setkávám s tím, že architektura pro politiky není prioritním tématem. Je pro ně naopak zdrojem komplikací,

Městská knihovna v Písku, rekonstrukce a nástavba, autor: studio ABS – Jan Svoboda, realizace podle vítězného soutěžního návrhu z roku 2014, Cena předsedy Senátu parlamentu ČR v soutěži Stavba roku 2020

Architekti – zástupci samosprávy obcí

1. Klára Čápková
bývalá starostka, současná zastupitelka města Hostivice

Je třeba vysvětlovat složité věci jednoduše, dělat kompromisy, které dávají většinu smysl.

časových prodlev a finanční náročnosti. Bohužel tlak na rychlé výsledky má zásadní a ve většině případů nezvratné dopady. Velmi často se podceňuje příprava projektu a definice zadání. Při realizaci pak „taháme kočku za ocas“ a zjišťujeme, co nám vlastně projektant navrhl. A pak měníme a škrtneme zbytečné výdaje na úkor kvality užívání. Je také velmi podceňováno zapojení obyvatel, důsledkem malé informovanosti jsou častá odvolání a ve finále obrovské zpoždění nebo zablokování celého povolovacího procesu.

Krátké volební období také svádí politiky k rychlým řešením bez dlouhodobých vizí. Ta působují nedostatek kontinuity v plánování a realizaci dlouhodobých projektů. Tím se zvyšuje riziko nedokončení započatých projektů při změně politické reprezentace. Koncepční práce je na úřadech velmi opomíjená, nicméně čest výjimkám.

Situaci také komplikuje zákon o zadávání veřejných zakázek. Snaha o transparentnost a efektivitu vede často k upřednostňování ceny na úkor kvality. Architektonické soutěže jsou politiky často odmítány z obav o vyšší náklady, časovou náročnost a ze strachu o možnou „exhibiči“, kterou nebudou moci obhájit před občany.

Já osobně jsem před 11 lety vstupovala do politiky jako nadšená architektka, která se chtěla snažit přispět ke kultivaci stavební činnosti ve městě. Podařilo se mi prosadit architektonické soutěže mimo jiné na dva velké projekty ve městě – na nový městský bazén a na revitalizaci náměstí. Ani jeden zatím nebyl realizován, z bazénu se stalo politikum a náměstí blokuje několik občanů z obav o prosperitu svých obchodů.

S kolegy vedu často diskuse o potřebnosti kvalitní architektury, která není jen estetickou záležitostí, ale i způsobem, jak zajistit nejlepší možné řešení s ohledem na investiční i provozní náklady. Zvyšování povědomí politiků i veřejnosti o významu kvalitní architektury by mělo být důležitým úkolem pro nás, kteří chtějí pro kultivaci veřejných staveb a veřejného prostoru něco udělat. Postupnými, třeba i malými krůčky dokazovat, jak důležité přemýšlení o architektuře je. Vést dialog mezi politiky a architektky a zlepšovat naši vzájemnou spolupráci, usilovat o lepší porozumění ve prospěch kvalitního a udržitelného rozvoje našich měst a obcí.

Jaké jsou vaše zkušenosti (pozitivní i negativní) z výkonu veřejné funkce, kterou nyní zastáváte?

Od listopadu 2018 do května 2024 jsem byla starostkou, nyní jsem zastupitelkou města Hostivice. Na malém městě řešíte vše od dlouhodobých koncepcí po drobnosti typu úklid vznikající černé skládky. Každý den je jiný, byla to pro mě velice zajímavá práce. A při ní potkáte spoustu nových lidí z různých oborů. Neustále si rozšiřujete obzory. A zároveň se člověk dostane na stranu zadavatele.

Naučila jsem se vysvětlovat složité věci velmi jednoduše, snažila jsem se dělat kompromisy, které dávaly většinu smysl. Jako starostka se nesetkáváte jenom s lidmi, kteří si vás zvolili, ale i s velkou skupinou občanů, kteří nejsou vaši příznivci, ale před kterými chcete také obstát, což je velmi motivující výzva. Nakonec se na ulici zdravím téměř se všemi. U mě tedy převažují pozitivní zkušenosti.

Negativně vnímám, že naše opozice staví architektky bezdůvodně do role advokátů betonové lobby, kteří jsou jaksi automaticky propojeni s developery, a ti jsou občanům předkládáni jako největší zlo.

Jak vám pomáhá, že jste architektka, a jak se vaše zaměření odráží v přístupu k výkonu vaší funkce?

Město vnímám jako nikdy nekončící projekt. Před šesti lety, kdy jsem do něj naskočila, byl naším hlavním volebním tématem územní plán. Pomohla mi znalost procesu územního plánování i navrhování města. Nebo při komplikovaném řešení čistírny odpadních vod mi zase pomohly technické profesní zkušenosti a komunikace se stavbou. Jako architektce mi byla práce starostky velmi blízká. Občas to vypadá, že máte 10 000 klientů s různými požadavky.

Ale „profesionální deformace“ architekta občas i limituje. Někdy se necháme strhnout a argumentujeme víc jako architekti než politici nebo se víc věnujeme viditelným částem města.

Která doporučení byste dala svým kolegům architektům v politice? Jak může ČKA napomoci sdílení zkušeností a dobré praxe?

Nebojte se toho, je to veřejná služba, stejně jako architektura. Udržujte týmového ducha jak v koalici, tak uvnitř vlastní strany – tým vás podrží v krizových chvílích. Všechny záměry maximálně komunikujte jak uvnitř (strany, úřadu, mezi zastupiteli), tak navenek, tedy s občany. Participujte zadání, zveřejňujte maximum informací o průběhu projektu a realizace. Vlastně zkuste mít na každý větší projekt plán komunikace.

Svazková škola Chýně-Hostivice (CHYHO), autoři: OV architekti / Jiří Opočenský, Štěpán Valouch, Ondřej Králík, vítězný soutěžní návrh, 2021

ČKA by měla zkusit pořádat konference nejen pro své členy, ale i pro komunální politiky. Svě zástupce, městské architektky, by měla vysílat na akce typu diskusní fóra Svazu měst a obcí nebo Sdružení místních samospráv. Na těchto platformách získávají zástupci měst a obcí nejvíce informací a kontaktů.

Nakolik je mezi občany a politiky rozšířena obeznanost s tématem kvality vystavěného prostředí a architektury?

Všichni chtějí bydlet v krásném městě/obci, ale jen málokdo ví, jak to udělat. Je úkolem politiků najít cestu, jak veřejné prostředí zlepšovat. Ale dobrý politik si musí nechat umět poradit.

Lidé se automaticky k pěknému a funkčnímu veřejnému prostoru chovají lépe, ohleduplně, protože se tam dobře cítí. Správa města má pak méně starostí a údržba je levnější.

Jak vnímáte potřebnost městských (či obecních, krajských, státních) architektů a architektonických soutěží?

Městského architekta by mělo mít každé město. Hostivice, město se skoro 10 000 obyvateli, ho nemá, nemá ani odbor rozvoje.

Městský architekt by měl být pro politiky pomocnou rukou, odborníkem, který jim i občanům umí vysvětlit, v čem spočívá kvalita a jaký může být přínos práce kvalitních architektů pro město. A umí i vysvětlit, že architektonická soutěž se vyplatí, protože přinese nejlepší řešení.

David Hlouch
starosta obce Tehov

Architektura musí být výchozím pilířem kultury, musí se znovu stát nejvyšší ambicí investorů, politiků i občanů.

Jak vám pomáhá, že jste architekt, a jak se vaše zaměření odráží v přístupu k výkonu vaší funkce?

Je veřejná správa svébytnou profesí? Stejně jako větší na řemesel a veřejná správa má nepochybně svoje spe-

cifické obory znalostí a dovedností, jejichž osvojení je nezbytným základem pro její kvalitní výkon. Přesto její skutečnou povahu často lépe charakterizují a naplňují spíše víceoborové fúze, tedy lidé přicházející z různých prostředí a odborností. Architektura jako vzdělání i profese je i z tohoto důvodu pro výkon veřejné správy velmi zajímavým výchozím bodem, jakkoliv nepochybně lépe nasedá na resorty a jejich entity, jimž je obecně blíže plánování, investování, kvalita veřejného prostoru a infrastruktury, nebo kultura i kulturní dědictví, než například na správu věcí primárně právních či makroekonomických.

Která doporučení byste dal svým kolegům architektům v politice?

Prosperující architektura a urbanismus, které tradičně definujeme jako funkční, kvalitní a esteticky obohacující, a moderně pak již zcela automaticky také jako udržitelné a inkluzivní, jsou přímo vázány na prosperitu společnosti. A protože jedním z pilířů prospívající společnosti je právě kvalitní a vyvážená veřejná správa, měla by být právě ona cílem a vysokou prioritou každého jednotlivého člena našeho cechu. Každého architekta. Každé architektky.

Jaké jsou vaše zkušenosti (pozitivní i negativní) z výkonu veřejné funkce, kterou nyní zastáváte?

V posledních týdnech často slyším nářky kolegů a kolegů směřované k nové stavební legislativě a zejména pak k nově (a po křížku velmi krkolomně) zaváděné digitalizaci stavebního řízení. Přitom pohled do řad veřejné správy, která se na přípravě a realizaci těchto – pro nás i pro společnost zcela klíčových – změn podílela, je pro architektky poměrně neradostný. Kromě hlasu Komory a několika málo výjimek v podobě jednotlivců se zástupci našeho oboru ve vyšším politickém dění angažují žalostně málo, takřka vůbec. A pokud už politici některým z nás jsou ochotni naslouchat, odehrává se to nejčastěji na ose investic, málokdy ve věcech legislativních a strategických.

Velmi dobře si uvědomuji, že popisovaný stav není něčím, co změníme ze dne na den, nota bene po přečtení agitačního povzddechu v komorovém oběžníku. Přesto se neubráním a budu parafrázovat slova kolegy Mirka Masáka: Architekti, angažujte se! Vstupujte do veřejného dění. Architektura nemůže být pouze před-

Územní studie veřejných prostranství Tehov, schéma hierarchie, autoři: Pavel Hnilička Architekti, 2018

mětem obchodního plnění, který se snažíme zachránit před ignorancí veřejných investorů a slepotou veřejných rozpočtů a směrnic. Architektura musí být výchozím pilířem kultury, musí se znovu stát nejvyšší ambicí veřejných investorů, předmětem poptávky jejich voličů, nejvyšší ambicí politiků i občanů. Architektura musí být součástí politiky a žádný dokument to za nás nezařídí.

Jakub Chuchlík
náměstek primátora pro
rozvoj a digitalizaci,
Jablonec nad Nisou

Je to mise do neohraničeného prostoru různých zájmů a rozhledů. Mít na úřadu spojence a kompetentní spolupracovníky je proto klíčové.

Jaké jsou vaše zkušenosti (pozitivní i negativní) z výkonu veřejné funkce, kterou nyní zastáváte?

Je to mise do neohraničeného prostoru všech možných zájmů a rozhledů, ve kterém se setkávají historicky významná rozhodnutí s každodenními banalitami a není vždy snadné mezi nimi rozlišovat.

Pozitivní zkušeností této mise je, že při souhře šťastných okolností se věci mohou začít hýbat a k práci pro město se dostanou skvělí architekti. Druhou stránkou je zkušenost, že i někteří skvělí architekti nemají vždy velké pochopení pro investorské požadavky nebo politický rozměr veřejných projektů. Někdy je to dobře...

Jak vám pomáhá, že jste architekt, a jak se vaše zaměření odráží v přístupu k výkonu vaší funkce?

Mé rozhodnutí kandidovat bylo motivované nespokojeností s přístupem dřívějších vedení radnice k rozvoji našeho města, způsobem přípravy městských projektů i stavem veřejného prostoru. Výkon své funkce chápu jako projekt, rámovaný čtyřletým volebním obdobím, ve kterém se snažím pomoci posunout Jablonec směrem

k podobě, o které jsme tu dlouhou dobu uvažovali, diskutovali a přesvědčovali své okolí.

Pro základní orientaci ve fungování samosprávy mi velmi pomohly čtyři roky v roli externího městského architekta v Mnichově Hradišti. Mít na úřadu spojence a kompetentní spolupracovníky je klíčové. Na začátku mého prvního působení ve funkci náměstka pro rozvoj jsme zřídili pozici externího městského architekta. Koalice se nám po necelém roce rozpadla, ale architekt zůstal. Na základě zkušeností s možnostmi jeho fungování v rámci magistrátu naší velikosti jsme na začátku tohoto volebního období založili Kancelář architektury města jako součást Odboru investic. Čtyři výborné architektky na třech sdílených pracovních úvazcích s externím konzultantem (bývalým městským architektem) tvoří hlavní pomoc celé snaze. Věřím, že i kolegyně a kolegyne z Odboru investic tuto změnu přijali a docenili.

Která doporučení byste dal svým kolegům architektům v politice? Jak může ČKA napomoci sdílení zkušeností a dobré praxe?

Při vyjednávání koaličních dohod, při nekončící smřšti operativních úkolů, při reprezentačních a ceremoniálních povinnostech je dobré nezapomenout, proč to člověk vlastně dělá. Snažím se věnovat maximum času a pozornosti přípravě nových projektů. Když se podaří projekt dobře nastavit, nejen že dělá více lidem radost, ale také zabírá mnohem méně času než ty projekty, u kterých se to z různých důvodů nepovedlo.

Nakolik je mezi občany a politiky rozšířená obecná znalost s tématem kvality vystavěného prostředí a architektury?

V radě města jsme tři architekti, každý zvolený za jinou stranu. Všichni máme za sebou předchozí občanské aktivity a myslím, že naše zvolení vypovídá o nějaké míře zájmu a poptávky po tvorbě kvalitního prostředí. Pro Jablonec je to výjimečná příležitost nastavit směr rozvoje, procesy přípravy projektů i standard kvality. Zároveň je však v zastupitelstvu města početně silná opozice, která svou hlasitou rétoriku zakládá na populistické skandalizaci výdajů za soutěže i projekty a všírměchu významu architektonické péče o město jako takové. Je to deprimující, ne tolik kvůli tlaku a osobním útokům, ale spíše jako zpráva o kulturním

Mateřská škola U Přehrad, Jablonec nad Nisou,
1. cena: Martin Vančura, Anna Koukolová, spolupráce
Jaroslav Malina, Atelier Za Mák, Irena Vojáková,
Ondřej Jelínek, soutěž, 2023

horizontu lidí, kteří mají vliv, velký potenciál vést město v dalších letech a reprezentují postoje značné části společnosti.

Jak vnímáte potřebnost městských (či obecních, krajských, státních) architektů a architektonických soutěží?

Pokud je na úřadu někdo, kdo má svým dlouholetým zájmem vybroušený cit pro měřítko, proporce a materiál, chápe historický vývoj a charakter města, má představivost k jeho rozvíjení, schopnost dialogu, koordinace a formulace zadání jednotlivých projektů, je možné se obejít bez městského architekta. Nevím, kolik je takových radnic, a nevím, proč jsme stále ve stavu, kdy tento institut musí obhajovat svůj význam a důležitost.

Za necelé dva roky tohoto volebního období máme za sebou tři architektonické soutěže a jeden výběr formou souběžného zadání. Na všechny čtyři záměry jsou podepsané smlouvy a zpracovávají se projekty. Další soutěže připravujeme. Ze všech uváděných důvodů pro volbu architektonické soutěže bych rád zdůraznil její význam pro pečlivost přípravy zadání, kterou vyžaduje a které je před vyhlášením předmětem široké debaty i následně konfrontováno soutěžícími. Je to dobrá kontrola záměru před vynaložením nemalých veřejných prostředků.

Radek Janoušek
místostarosta MČ Praha 5

Problémem je, že většina lidí neumí definovat principy kvalitně vystavěného prostředí. Spory se pak zužují na kritiku nového.

Jaké jsou vaše zkušenosti (pozitivní i negativní) z výkonu veřejné funkce, kterou nyní zastáváte?

Pokud člověk přistupuje k výkonu veřejné funkce poctivě a svědomitě, tak se z mé zkušenosti jedná o časově i psychicky velmi náročnou práci, která má v konečném důsledku vliv na rodinný i osobní život. Na druhou stranu přináší možnost pozitivně ovlivňovat prostředí kolem nás. To byl i hlavní důvod mého vstupu do politiky z pozice angažovaného občana, kterému není lhostejné, co se v jeho okolí děje.

Nejvíce bojuji s tím, že na úrovni samosprávy městské části jsou velmi omezující majetkoprávní vztahy. Většina městských pozemků je v majetku a správě hlavního města a vzájemná dohoda Prahy a městských částí je komplikovaná a časově velmi náročná, přestože by se na první pohled mohlo zdát, že mají blízké zájmy. Další problém je v současné době nedostatek kvalifikovaných lidí a obecně neschopnost samospráv působících zejména ve velkých městech získat a adekvátně ohodnotit kvalitní odborníky. Pokud tuto práci lidé zastávají, tak je to spíše ze svého osobního přesvědčení. Stejně tak to cítím i já.

Jak vám pomáhá, že jste architekt, a jak se vaše zaměření odráží v přístupu k výkonu vaší funkce?

Osobně nečerpám tolik z projekční praxe, ale spíše z dlouhodobé orientace na urbanismus, rozvoj prostře-

dí a veřejný prostor. Konkrétně pak zejména z práce projektového manažera, která mi umožnila podílet se na celém procesu řady investičních projektů především v oblasti veřejného prostoru. A dále za velmi cenné považuji zkušenosti z práce městského architekta, která se dotýká stejných témat jako práce politika, pouze z trochu jiné role a úhlu pohledu.

Také jako veřejný funkcionář se snažím na každou záležitost a rozhodnutí dívat věcně z odborného hlediska a srozumitelně ho vysvětlovat ostatním. Přesto je nutné přijmout, že politická rozhodnutí mnohdy představují určitý kompromis a nemusí být vždy v souladu s odborným pohledem.

Která doporučení byste dal svým kolegům architektům v politice? Jak může ČKA napomoci sdílení zkušeností a dobré praxe?

Hlavní slabinu samospráv vnímám v nedostatečné pozornosti směrem ke koncepci a následné koordinaci územního rozvoje a počátečním fázím investičních záměrů samospráv. Kolegům architektům bych proto doporučil se na tyto oblasti zaměřit, protože svým odborným vhladem mohou být velkým přínosem.

Myslím, že ČKA může pomáhat právě sdílením zkušeností samospráv mezi sebou i sdílením jejich realizovaných kvalitních projektů. Vedení měst a obcí se každé čtyři roky významně obmění, průběžné sdílení zkušeností je proto velmi důležité a nikdy ho asi nebude dost.

Nakolik je mezi občany a politiky rozšířena obznamenost s tématem kvality vystavěného prostředí a architektury?

Řekl bych, že celkově spíše málo. Řada lidí z řad politiků i veřejnosti ale podvědomě cítí, když je něco špatné. Například dochází k úbytku krajiny na úkor nekvalitní výstavby, vzniká předimenzovaná a charakterově nevhodná výstavba nebo nefunkční a neudržitelný veřejný prostor apod. Problém je ale v tom, že většina lidí už neumí definovat jaké principy představují kvalitně vystavěné prostředí. Tak se pak často spor zužuje pouze na odpůrce a zastánce čehokoliv nového, ale to důležité se ztrácí.

Jak vnímáte potřebnost městských (či obecních, krajských, státních) architektů a architektonických soutěží?

Oblast rozvoje sídel od územního plánování až po jednotlivé investiční záměry je velmi komplexní a náročná. Pokud proto chceme, aby probíhala kvalitně, tak se podle mého názoru bez odborníků neobejdeme. A v dnešní době už to není jen o architektovi nebo urbanistovi, ale i o dalších profesionálech z oblasti

dopravy, krajinářské architektury, vodního hospodářství, energetiky apod. Městský architekt v případě obcí a menších měst či celý odbor územního rozvoje nebo samostatná příspěvková organizace v případě větších měst a krajů by měli celý proces zařizovat a směřovat ke komplexnímu řešení za účasti dalších odborníků. Proto jejich roli považují za klíčovou.

Architektonickou soutěž považují za nejvhodnější nástroj, jak získat kvalitní řešení od kvalitních odborníků u velkých a významných záměrů. Od určité výše investice u určitých typů staveb by možná stálo za to, aby byla pro zadavatele povinná. Zároveň je nutné si přiznat, že architektonické soutěže tvoří velmi malý zlomek v případě všech projektů státu a samospráv. Proto bych považoval za vhodné posílit osvětu v zadávání s cílem kvalitního výsledku zejména u menších projektů, zakázek malého rozsahu. I u nich je třeba cílit na kvalitu, ale můžeme využít i jiné způsoby zadání zakázky.

Jan Kasl
bývalý primátor hlavního
města Prahy

V komunální politice pomáhá kvalifikace architekta vnímat sídlo jako organismus a efektivně řešit mnohovrstevnaté problémy

Jaké jsou vaše zkušenosti (pozitivní i negativní) z výkonu veřejné funkce, kterou jste v minulosti zastával?

Veřejnou funkci v komunální politice jsem zastával již od sametové revoluce – kooptovaný 1. místopředseda ONV Praha 1, zvolený člen zastupitelstva HL města Prahy 1990–1994, z toho neuvolněný radní pro územní rozvoj 1993–1994, a primátor HMP 1998–2002, konečně opoziční zastupitel 2002–2006. V tomto posledním období jsem se snažil o vybudování celostátní struktury politické strany a získal jsem poměrně dobrou znalost společnosti v úrovni celé ČR. Zkušenost je to tedy jednak poměrně historická, z pohledu stále se zrychlujícího běhu času, jednak ovlivněná dobou a vnějšími podmínkami, které se liší od současnosti. Zkušenosti se lišily z prvního, asi pětiletého porevolučního nadšeneckého budování přes jistou stabilizaci kolem zlomu tisíciletí po dobu nástupu pragmatických technologů moci v tomto století. Rozhodně zkušenosti nelituji, pohled na svět i na naši profesi z druhé strany byl pro mne důležitý a naučil mne dívat se zodpovědněji na roli architekta ve společnosti, i když jsem již dlouhé roky mimo. Negativ bylo samozřejmě hodně, zejména později, ve funkci primátora, při prosazování koncepčních rozhodnutí o rozvoji a směřování města. Poznal jsem profesní i lidskou nekompetenci a hloupost, která dokáže zhatit realizaci kvalitních záměrů, pokud není prosazována dostatečně silnou politickou většinou.

Jak vám pomohlo, že jste architekt, a jak se vaše zaměření odráželo v přístupu k výkonu vaší funkce?

Nesporně mi vzdělání architekta, urbanisty pomohlo. Považuji vzdělání v oboru za nejlepší možnou přípravu a předpoklad pro výkon takové funkce – samozřejmě

s neustálým samostudiem v oboru práva a ekonomie, managementu i komunikace... Mohu ovšem posoudit jen komunální úroveň, kde je tato kvalifikace velmi využitelná. Řešení mnohovrstevnatých problémů, široký záběr témat a schopnost vnímat sídlo jako organismus, při jehož řízení a rozvoji je třeba multioborový a celostní přístup... Vzdělání a praxe v oboru dává schopnost strukturovat problémy, hledat řešení v široce založených týmech i chápat problematiku přípravy a realizace vystavěného prostředí, umět ocenit, a hlavně prosadit kvalitativní kritéria při plánování a výstavbě, chápat současně veřejný i soukromý zájem různých stakeholderů v procesu.

Která doporučení byste dal svým kolegům architektům v politice? Jak může ČKA napomoci sdílení zkušeností a dobré praxe?

Zapojte se do veřejného života, buďte aktivní v komunitě, kde žijete, prosazujte náměty na zlepšení života v nejbližším okolí, tedy začněte v místě, kde bydlíte, a zajímejte se postupně o širší území... zlepšíte život sousedům ve vaší ulici, na návsí, ve čtvrti, městě... odtud je krok do zastupitelstva města a obce... nejtěžší je opustit svou praxi a stát se uvolněným zastupitelem, starostou.

Nakolik je mezi občany a politiky rozšířená obeznanost s tématem kvality vystavěného prostředí a architektury?

Myslím, že se povědomí zvyšuje, s rostoucí informovaností o zahraničních i domácích příkladech dobré praxe, s příchodem nové generace, která cestuje do zahraničí, studuje mimo svou zemi a sleduje dění v médiích, na sociálních sítích. Vzdělávání v našem školském systému ovšem pokulhává. Nové rámcové vzdělávací programy by měly zahrnout tuto výuku již od základní školy... Komora se o to zasazuje, s omezenou silou to protlačit a naplnit tak vládní Politiku architektury a stavební kultury (PASK).

**Politika architektury
a stavební kultury
České republiky**

Rozvoj ve všech oblastech

www.mmr.cz

Jak vnímáte potřebnost městských (či obecních, krajských, státních) architektů a architektonických soutěží?

Jde o jeden z principů, jak v území prosadit koncepční pohled na řešení správy a rozvoje sídel, k čemuž jedním z hlavních nástrojů jsou architektonické soutěže. V ČKA se snažíme o prosazení krajských architektů jako koordinujícího článku mezi vládními záměry a městskými architekty a jejich náhrady i tam, kde není možnost je získat či financovat, v menších obcích především.

6.
Michal Rosa
starosta města Trutnov

Mrzí mě neochota většiny občanů k rozvoji města čímkoli přispět nebo být alespoň tolerantní.

Jaké jsou vaše zkušenosti (pozitivní i negativní) z výkonu veřejné funkce, kterou nyní zastáváte?

Být starostou a architektem v jedné osobě má mnoho výhod a pochopitelně také několik nevýhod. Protože stavební rozvoj města je jednou z nejviditelnějších činností samosprávy, které je také věnována odpovídající mediální pozornost, je dobré mít představivost, umět číst plány a také mít pochopení pro komplikace, které s projektováním a výstavbou souvisí. Na druhé straně je někdy těžké se oprostit od snahy projektovat a jít do detailů, které starosta řešit nemá.

Negativně mě překvapila neochota většiny občanů k rozvoji města čímkoli přispět. Získat pár metrů pozemku například pro výstavbu chodníku je nadlidský výkon. A to lze ještě pochopit na základě vlastnictví, ale ochota tolerovat v sousedství výstavbu veřejné prospěšné stavby je ještě nižší. Všichni chtějí, aby město řešilo problém s parkováním, ale nikdo nechce parkoviště pod svými okny.

Jak vám pomáhá, že jste architekt, a jak se vaše zaměření odráží v přístupu k výkonu vaší funkce?

Mnoho mých kolegů starostů možná vnímá územní plán a další strategické dokumenty jen jako nutnost. Já je se zkušeností architekta chápu jako nejvýznamnější nástroj pro tvorbu budoucí podoby města. Pokud mnoho let na straně investorů hledáte v územních plánech skulinky a nepřesnosti, které vám umožní ve prospěch klienta prosadit víc, než co bylo zamýšleno, uvědomíte si, jak důležité je, aby vše bylo vyjádřeno velmi precizně, a jaký problém může způsobit jediné slovo, které v definici chybí.

Nakolik je mezi občany a politiky rozšířena obezřetnost s tématem kvality vystavěného prostředí a architektury?

Obávám se, že toto téma není veřejností chápáno vědomě, ale spíše intuitivně. A ti, kteří jsou částečně poučení, pak mnohdy problematiku nevnímají komplexně, ale vybírají si z ní jen některý aspekt, například udržitelnost nebo historické hledisko. Proto je důležité klíčové projekty v předstihu dostatečně vysvětlit. V osvětě velmi pomáhají příklady podobných úspěšně realizovaných projektů.

Sídliště Zelená Louka v Trutnově. Na regeneraci sídliště byla v srpnu 2024 vyhlášena urbanisticko-krajinářská soutěž.

Jak vnímáte potřebnost městských (či obecních, krajských, státních) architektů a architektonických soutěží?

Zřízení funkce městského architekta jsem sice voličům slíbil, nicméně zatím s tím otálíme. Z měst s dlouhodobou zkušeností s touto funkcí, která jsme navštívili, jsme si přivezli velmi rozporuplné názory na to, zda městský architekt má, nebo nemá být zaměstnancem úřadu. Za ještě větší problém považuji, že tato pozice nemá ve stavebním řádu pevně danou pozici.

Naopak architektonické soutěže začínáme využívat v mnohem větší míře než dříve. Jen letos budeme vypisovat dvě a nejméně ještě jedna nás do konce volebního období čeká. Možnost výběru z více řešení a vyšší kvalita jsou zjevné výhody. Pro politika je však důležitá i celková důvěryhodnost projektu. Čtyřleté volební období je často krátké na to, aby bylo možné záměr vymyslet, vizualizovat, projednat s veřejností, povolit, vysoutěžít a realizovat. Pokud chci mít naději, že v případě změny vedení města neskončí vše v koši, potřebuji, aby projekt měl kredibilitu a vysokou podporu veřejnosti. V tom může sehrát architektonická soutěž významnou roli.

7. Ondřej Rys uvolněný člen rady města pro oblast rozvoje, Kladno

Řada občanů i politiků již pochopila, že investovat do kvalitní architektury má smysl a že se lidé v hezkém prostředí cítí lépe.

Jaké jsou vaše zkušenosti (pozitivní i negativní) z výkonu veřejné funkce, kterou nyní zastáváte?

Pozitivní zkušeností je jednoznačně možnost reálné ovlivnit vzhled a fungování obce, ve které žiji. A to je vlastně i hlavní odměna za tuto práci – vidět, jak se naše město proměňuje k lepšímu.

Bohužel v této zemi trvá mnoho procesů velmi dlouho a často narážíme na zcela nepřiměřenou byrokracii. Spoustu potenciálů a kreativity pak zbytečně plýtváme na soubor se systémem. Ve chvíli, kdy se stanete součástí veřejné správy, tak na tuto skutečnost začnete narážet na denní bázi, a to může být někdy frustrující.

Jak vám pomáhá, že jste architekti, a jak se vaše zaměření odráží v přístupu k výkonu vaší funkce?

Do komunální politiky jsem vstoupil právě proto, že jsem architekt. Jinak bych si možná tak nevšímal toho, kolik chyb se v oblasti urbanismu a architektury v našem městě dělo.

Architektonické vzdělání je určitě jedním z nejlepších pro práci v komunální politice a promítá se do mé každodenní práce. Jako velkou přednost vnímám schopnost vidět komplexní fungování města a zároveň nezapomínat na ty nejmenší detaily.

Díky své profesi můžu být veřejným investorem, který dokáže připravit dobré zadání a být partnerem architektům a dalším projektantům. Samozřejmě i pro jednání s developery a dalšími investory ve městě je architektonické vzdělání jednoznačným přínosem.

Která doporučení byste dal svým kolegům architektům v politice? Jak může ČKA napomoci sdílení zkušeností a dobré praxe?

Hlavně se nebát udělat ten první krok a do politiky vstoupit. Mně se do toho ze začátku moc nechtělo a myslím, že to tak má spousta architektů, protože si ceníme své svobody a nezávislosti.

Pak je nezbytné přesvědčit ostatní (nejdřív politiky a úředníky a následně i obyvatele), že architektura je potřeba a má smysl do ní investovat veřejné peníze. Většinou stačí dotáhnout první projekt úspěšně do konce a pak už to vidí skoro každý. A těmi, co to nevidí, se nesmíte nechat znechutit a odradit.

Podle mě je také důležité mít dlouhodobé plány a vizi, ale přitom nezapomínat pravidelně realizovat dílčí malé změny. Volební období je poměrně krátké a spousta větších záměrů trvá déle, takže bez drobných úspěchů bude v lepším případě ty velké projekty realizovat po volbách někdo jiný, v tom horším nikdo a zůstanou jen v šuplíku.

Komora pomáhá především propagací architektury pomocí ČKA, podporou architektonických soutěží i městských architektů. Nemyslím si, že by se dalo něco nějak razantně změnit nebo skokově zlepšit.

Věřím spíš v postupnou kultivaci prostředí a vzdělávání obyvatel, především dětí. To je všechno obsaženo v Politice architektury, takže stačí, když Komora bude připomínat, že stát tuto politiku má a měl by ji naplňovat. Existuje samozřejmě řada dalších dokumentů, které kvalitu prostředí podporují a ČKA je propaguje.

Nakolik je mezi občany a politiky rozšířená obeznanost s tématem kvality vystavěného prostředí a architektury?

Myslím, že se to každoročně zlepšuje. Velkou roli v tom hraje i ČKA a její mediální dopad, ale především konkrétní realizované projekty. Řada občanů i politiků již pochopila, že investovat do kvalitní architektury má smysl a že se lidé v hezkém prostředí cítí lépe. Zároveň je to něco, na čem je stále potřeba pracovat, pořád dokola vysvětlovat a propagovat.

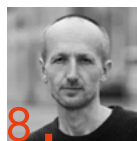
Jak vnímáte potřebnost městských (či obecních, krajských, státních) architektů a architektonických soutěží?

Roli městských architektů vnímám jako velmi důležitou a potřebnou. Pro politiky, kteří nemají architektonické vzdělání, je spolupráce s městským architektem jednoznačně přínosná, možná bych si troufl říct i nezbytná. Jsem rád, že roste počet obcí, které městského architekta mají. Jejich pozitivní dopad je vidět již na mnoha místech.

Pro řadu malých obcí je však městský architekt luxus, který si často nemůžou dovolit. Tady by bylo skvělé, kdyby se dařilo zřizovat regionální architektky, o jejichž služby (a náklady na ně) by se podělilo víc obcí v regionu. Chtělo by to první pozitivní příklad.

Velkým přínosem by bylo i zřízení krajských architektů, kteří by dohlédli na kvalitu krajských investic i návaznost a krajinu mezi obcemi. To je oblast, která je podle mě zatím hodně zapomenutá.

Jednoznačně by pomohlo i zřízení kanceláře státního architekta, která by mj. dohlédla na kvalitu státních zakázek a velkých staveb, které mají zásadní dopad na krajinu i sídla. Pozitivní posun vidím v poslední době třeba u Správy železnic, která začíná na architekturu konečně dbát. Ale pořád je spousta státních organizací, které o ní asi nikdy neslyšely.

8. Tomáš Pejpek náměstek primátora, Statutární město Olomouc

Je třeba mít stále na mysli priority a programové prohlášení, které je třeba řešit paralelně s nekonečnou řekou vlastní městské agendy.

Jaké jsou vaše zkušenosti (pozitivní i negativní) z výkonu veřejné funkce, kterou nyní zastáváte?

Mám nyní za sebou dva roky ve funkci náměstka s gescemi KAM a IT, po předchozím osmiletém aktivním působení v opozici a dvouletém působení jako městský architekt v Jeseníku. Vedle politické roviny je to primárně manažerská funkce s řadou specifík, se kterými se člověk v privátní sféře nepotkává, od

veřejné kontroly po specifikaci řízení v prostředí úřadu. Pozitivní je, že některé pro město potřebné kroky se daří postupně realizovat. Rezervy máme např. v řízení složitějších projektů či odstraňování bariér v kooperaci uvnitř i vně úřadu.

Jak vám pomáhá, že jste architekt, a jak se vaše zaměření odráží v přístupu k výkonu vaší funkce?

Pokud architekt-politik má v gesci „své“ oblasti, má samozřejmě určitý ideový a informační náskok. Ten je ale jen jednou z výhod, která sama o sobě nezaručí úspěšné realizování cílů, se kterými člověk do politiky jde.

Konkrétně k mým tématům patří např. vytvoření samostatného a aktivního KAMu, spolupráce s investory a stakeholdery na rozvoji, důraz na příměstskou krajinu a zeleň apod. Jiná témata přišla sama, například parkovací politika nebo konflikt mezi projektem východní části obchvatu města a ochranou vody.

Která doporučení byste dal svým kolegům architektům v politice? Jak může ČKA napomoci sdílení zkušeností a dobré praxe?

Buďte předem připraveni v tom smyslu, co a jak chcete realizovat. Soustředte se na vaše priority počínaje programovým prohlášením. Proč to zmiňuji – město si vytváří vlastní řeku agendy, která stále přichází a kterou je třeba řešit.

Je otázka, jestli by nepomohlo pořádat na začátku komunálního volebního období workshopy pro výměnu zkušeností nastupujících a praktikujících politiků – architektů. Možná by od věci nebyl ani mentoring.

Nakolik je mezi občany a politiky rozšířená obeznanost s tématem kvality vystavěného prostředí a architektury?

Nelze generalizovat, ale je to téma, které občané obecně velmi zajímá, protože se bezprostředně dotýká kvality jejich životů i jejich majetku. Ve veřejnosti existují lidé a skupiny i s expertní znalostí. Politik musí být schopný vést debatu, být schopný korigovat názory a řešení, hledat shodu.

Jak vnímáte potřebnost městských (či obecních, krajských, státních) architektů a architektonických soutěží?

Za mne oboje dnes není téma. Tak jako potřebuji právníka na dobré smlouvy, potřebuji městského architekta na kvalitní fyzické prostředí a rozvoj. Soutěže se v uplynulých dvou desetiletích staly standardem pro výběr projektanta a návrhu, díky za to všem, kdo k tomu přispěli.

Městští architekti

Jakým způsobem se vám daří působit na politiku a ovlivňovat jejich rozhodování? (Jak s politiky komunikovat, jak dělat z architektury politické téma, příklady, doporučení, co má na politiku a jejich rozhodování o obci vliv, apod.)

Darja Balejová městská architektka, Řevnice

Dokud bude architekt považován jen za „odborníka na krásno“, architektura se bude jevit jako zbytečný luxus. Nezbývá než si vysloužit důvěru.

Jak dělat z architektury politické téma? Tedy téma, které politici zahrnou do svých plánů a zodpovědností? Pokusím se odpovědět na základě svojí zkušenosti městské architektky na úrovni komunální politiky. Je možné, že na úrovni kraje nebo státu je to v některých ohledech odlišné. Myslím, že na začátku je změna v chápání toho, co je architektura a k čemu mohou být architekti dobří. Dokud převládá po léta pěstovaná představa architekta jakožto „odborníka na krásno“, architektura se potom jeví jako zbytečný luxus: „Ale jděte, nejsme žádná Litomyšl!“ Za architekturu se v takové obci považuje leda tak kostel a možná hrstka dalších, na místní poměry mimořádných staveb. Málokdy také stavební kultura, sídelní struktura, prostředí obyčejných míst a domů a vztahy mezi nimi. To, jak lidé svoje město obývají, používají. Ve chvíli, kdy lidem a politikům, kteří je zastupují, záleží na této kultuře vystavěného prostředí jejich obce, a to nejen na vzhledu, ale i na dobrém fungování, tehdy jim záleží na architektuře. I kdyby se třeba zdráhali používat toto vznešené a často zavádějící označení. A zde přicházejí na scénu architekti. Málokdo z politiků či úředníků na radnici s nimi má pracovní zkušenost. Zde nezbývá než se jako architekt, architektka osvědčit. Vysloužit si důvěru.

Darja Balejová před novým vstupem do školy v Řevnicích. Není malých úkolů.
Foto Karolína Vránková

Moje zkušenost sahá přes tři volební období. To je důležité, protože osvědčit se – chce čas. Na začátku (2016) pozici městského architekta vynutili a prosazovali noví zastupitelé: místostarostka s místostarostou. Tak trošku navzdory starostovi a hodně navzdory úředníkům na radnici. Dnes, kdy iniciátoři v politice už dávno nejsou, má se mnou město zavedenou spolupráci a projevujeme si vzájemný respekt. Pro město jsem architektonickou podporou v úkolech nejrůznějších měřítek, od přístřešku na kontejnery přes zadání přístavby školy až po připomínkování nadregionálního projektu rekonstrukce trati. Pokud mám na místní politiky nějaký vliv, tak vyplývá z toho, že se jim obvykle vyplatilo dát na moje odborná doporučení. Já si zase vážím jejich ochoty věnovat, mnohdy po léta, svůj volný čas věcem veřejným (zastupitel a často ani místostarosta není placená funkce). Ustát ten často nevybíravý tlak těch, kteří je volili i nevolili. Za důležitou podporu svého snažení považuji osvětu a dobrovolnictví: zprostředkovat odborný pohled a širší souvislosti, úžas. Například v místním zpravodaji, na výletě s klubem seniorů nebo při Dni architektury. Za nesmírně přínosné považuji své soukromé studijní cesty do zahraničí: vidět, jak o vystavěném prostředí pečují v západní Evropě. Dává mi to potom větší jistotu v prosazování a vysvětlování. Každopádně je dobré mít na vědomí, že všechno snažení je součástí procesu, který nemá konce, a všechno by šlo dělat lépe.

Kateřina Čechová
vedoucí odboru, Kancelář
architekta města Tábor

Někdy je těžké argumentovat příklady dobré praxe – ta totiž vypadá podle každého jinak.

Před posledními komunálními volbami mělo založení Kanceláře architekta města (KAM) nebo její období v předvolebním programu hned několik politických stran. Současné vedení Tábora KAM založilo, ví, proč městské architektky chce a k čemu jsou městu dobré. U otázek, které se týkají veřejného prostoru nebo kvality architektury, se na KAM už automaticky obrací pro posouzení. KAM připravuje architektonické soutěže nebo náročnější výběrová řízení, přičemž příprava zadání i výsledky procházejí věcnou a konstruktivní diskusí. Je příjemné – a zřejmě ne až tak časté – nemuset před přímými nadřízenými denně obhajovat smysl existence kvalitní architektury, přívětivého veřejného prostoru a koncepčního rozvoje města. Je to dobrý základ, ve kterém se potom daří diskusi nad tématy, která nemusí být vždy jednoznačná nebo pozitivně vnímaná. Jak glosoval můj kamarád, problémem zavádění změn je to, že to potom funguje jinak. A ne celý úřad „jako jeden muž“ byl na změnu připraven. Nebo si ji představoval jinak: kde kolegové z jiných odborů pomůžou dobrou radou (posuň to o metr, vyber jinou lavičku), městská architektka přichází často s tzv. zbytečnými komplikacemi (pojďme tento projekt nedělat, pojďme ho udělat adekvátní místo, pojďme oslovit jiné architektky). Jak komunikovat s kolegy požadavky, které

Setkání nad počítačovou mapou Korzo Jordán, ve spolupráci se Zdravým městem

jsou jim nepříjemné a komplikují jim život, se po dvou letech stále učím. Argumentačně se lze opřít o teze z Politiky architektury a stavební kultury (2015 a 2022), New European Bauhaus nebo o poznatky z výzkumů, teorie. Těžší je argumentovat příklady dobré praxe – ta totiž vypadá podle každého jinak. Proti ceně přeložky sítě TI nebo podstřelené ceně projektové dokumentace ale odborné argumenty ne vždy obstojí.

David Mateáško
městský architekt, Kolín

Pro mě jsou důležité tři D – Důvěra, Dialog, Dohoda.

Upřímně nevím, jakým způsobem bych měl působit na politiku. Myslím, že ani nemám v programu ovlivňovat jejich rozhodnutí. Nazval bych to spíše snahou pomoci najít a argumentovat v dané chvíli dobré rozhodnutí. O tom totiž politika je. I když se v naší zemi velmi často, především na lokální úrovni, zredukovala na žluté palce nahoru za cokoli banálního, je to náročná a velmi zodpovědná činnost, která vyžaduje díky pestrosti témat kvalitní background informací. Proto všichni ti poradci, odborní externisté ad. Jedním z takových partnerů je pro politika i architekt. Ať už jako městský, obecní, nebo třeba krajský a možná někdy i státní.

Pro mě osobně jsou primárně důležitá tři D. Jsou to Důvěra, Dialog, Dohoda. To opakují stále dokola na všech prezentacích. Jsou to též předpoklady možné a smysluplné práce s veřejností.

Práce s politiky je však jiná než s veřejností. Je to práce s lidmi, kteří mají většinou jiné vzdělání, jiné osobní příběhy, ale všichni se v určitou dobu z různých pohledů rozhodli vyměnit pohodlí běžného života za nikdy nekončící a nespící dynamiku politiky, tzn. práci pro společnost a posouvání každodennosti nějakým směrem. I když si myslím, že nám většinou chybí kvalitní, dlouhodobé a promyšlené vize a soustředíme se příliš na každodennost a spokojenost lidí, politice a politikům důvěřuji.

Jiráskovo náměstí v Kolíně, autoři: Veronika G. Sotelo, Ondřej Fabián. Vítězný návrh revitalizace z architektonicko-urbanistické soutěže z roku 2021, vizualizace po úpravách v roce 2023.

Role architektů je ovšem dlouhodobější myšlenku přinášet. Často nám vyčítají, že žijeme v obláčcích. To je bohužel, nebo chcete-li bohudík, prokletí nebo požehnaní naší profese. Architekt je mnohdy vnímán jako ten, kdo přináší a obhajuje změny, přestavby nebo dlouhodobé cíle mimo horizont současného života. Proto často to nepochopení od veřejnosti, která apriori změny nechce a jejich potřebu nevnímá.

Architekt je pro politika též partnerem, který je schopen a ochoten stoupnout si s ním na pódium a prezentovat, argumentovat a obhajovat nepopulární věci. Novou výstavbu, investice, demolice ad. Jsou vlastně oba dva tak trochu mimo společnost. Na jedné lodi spolu. Buď pluje, anebo se potápí.

Potížící naší politiky je častá diskontinuita. Nemyslím tím, že je ideální, když se politici nemění. Naopak, to je základem naší dobré demokracie. Mám na mysli skutečnost, že v myslích politiků jsou rozvoj měst, výstavba, architektura, úpravy veřejných prostranství velmi často vnímány primárně politicky, a tedy dojde-li ke změně, ruší se rozdělaná práce, projekty, investice jen proto, že to dělali ti před námi. Schopnost vnímat tyto primárně rozvojové odborné a dlouhodobé aktivity jako něco nadpolitického, na čem má být shoda napříč politickým spektrem, je výjimečná. Zatím.

Věřím, že se to jednou změní. Generační změnou. Mladší ročníky již vnímají jinak a jsou více společenší a zaměřeni na spolupráci. To je dobře. Nicméně pevně doufám, že vše neskončí participací všech nade vším. Politika bude vždy vyžadovat jedince schopné diskutovat, argumentovat, ptát se, konzultovat, ale na konci... se rozhodnout. Schopnost kvalitního možného rozhodnutí je etnost dobrého politika. A zodpovědnost není kolektivní, ale právě individuální.

A my architekti, městští architekti budeme vždy za takovými lidmi stát. Budeme se snažit jim kvalitně odborně radit, a klidně se i hádat. Je to jedna z našich rolí.

Takže vám všem, kolegům městským architektům i architektům v politice, držím palce.

Anna Šlapetová
městská architektka,
Dolní Břežany

Obecní architekt pomáhá kultivovat celou obec a tím zhodnocuje nemovitosti všech občanů.

Co se týče komunikace a působení na politiky, tak si myslím, že je to spíše formou vysvětlování, rad a uvádění příkladů. Protože si vás starostové vyberou, tak to je vlastně podobné jako se stavebníky, většinou funguje slušnost, profesní zkušenost a lidský rozměr. Spousta politiků umí číst dvojrozměrně, pomáháte jim tedy číst i trojrozměrně, musíte si ale důvěřovat. Pokud si spolupráce sedne, tak se kultivuje obec celá. V obcích jde především o veřejný prostor, který když existuje a vzkvétá, lidé jsou tam rádi, hodnota obce stoupá. Obecní architekt tak vlastně pomáhá zhodnocovat sídla, neboť regulací řeší nadčasové hodnoty, a tím může občanům ovlivnit ceny jejich nemovitostí, a tedy jejich majetku. A na to slyší úplně všichni, nejen politici. Krom toho starostové se taky rádi pochlubí svými úspěchy, tedy architektura se již trochu politikou stává. Co se týče regulace, snažím se především hlídat koncepci rozvoje měst a obcí, a to zejména formou příkladů a paralelních zadání. V tom už po těch letech umím docela dobře číst, podle plánů už v podstatě čtu v lidech, většinou je to portrét stavebníka a jeho architekta.

Velké téma jsou také ploty do veřejných částí, stavební čáry, odstupy mezi sousedy, zastavěnost, výška, podlažnost domů atd. Do rukopisů architektů moc nemluví, aby vznikla určitá přirozená rostlost obcí, a to je na tom takový zábavný vedlejší efekt.

Lukáš Ehl
městský architekt,
Červený Kostelec

Myslím si, že by se městský architekt neměl míchat do politiky.

Role městského architekta je postavena na základě odborných znalostí a schopností iniciovat a koordinovat procesy, které směřují k vizi moderního města. Maximální podpora ze strany vedení města je pro tuto činnost zásadní. Bez toho nelze tuto práci dělat. V Červeném Kostelci se nám podařilo nastartovat řadu projektů formou architektonických soutěží, které jsou efektivním nástrojem pro výběr zhotovitele bez ohledu na velikost veřejné zakázky. Tímto způsobem jsme zahájili např. projekty: Domov pro seniory, KOTA ateliér – soutěž 2023; Veřejné prostranství mezi školami, 2021 architekti – soutěž 2016, realizace 2022; Revitalizace přednádražního prostoru, Sborwitz architekti – soutěž 2024.

Dolní Břežany, mapa investičních akcí.

Veřejné prostranství mezi školami v Červeném Kostelci. Autoři: 2021 architekti / Peter Lényi, Marián Lucký, Ondřej Marko, Monika Bočková, Jana Smolliková, Anna Kvasniaková, Michaela Lorinczová, Juraj Hráš, Laboratórium architektúry krajiny – Michal Marcinov, Zuzana Antolliková, realizace z roku 2022 podle vítězného soutěžního návrhu z roku 2016

Politici spolupracující s architekty

Jaký je vztah architektury, architektů, politiky a politiků?

1. Martina Berdychová
náměstkyně hejtmana
Královéhradeckého kraje
odpovědná za oblast
sociálních věcí, kultury
a cestovního ruchu, bývalá
starostka obce Holovousy

Snažím se najít na krajské úrovni pochopení a přenést sem své zkušenosti s kvalitní architekturou a kultivací prostředí. Zřídili jsme pozici krajského architekta a centrum architektury. Jejich přínos je obrovský.

Kvalitu architektury veřejných staveb můžeme vnímat jako jeden z nejviditelnějších či nejhmatatelnějších projevů politických rozhodnutí. Jde zároveň o nástroje kvalitního rozvoje regionu. Regionální či komunální politici svými rozhodnutími významně ovlivňují prostředí, ve kterém žijeme. Je proto potřeba klást si otázky, jak může architektura pomáhat toto prostředí kultivovat. A pochopitelně hledat nejhodnější řešení. Tímto směrem se ubíraly moje úvahy i konkrétní kroky, když jsem působila jako starostka obce Holovousy na Jičínsku. Podařilo se mi především díky úzké spolupráci s architekty realizovat řadu zajímavých projektů, i když to rozhodně nebylo jednoduché. Opozice třeba často výrazně doporučovala zaměřit se především na spolupráci s místními projektanty a roli architektů označovala za zbytečnou a v podstatně nedůležitou.

Měli jsme také štěstí: podařilo se nám navázat spolupráci s architekty, jako je Pavel Geier, ateliér KAVA, hodně mi pomáhaly konzultace s mým manželem a jeho studiem QUBUS design. Důležité bylo také zapojení širší veřejnosti, vzdělávání, získávání zkušeností i podnětů ze zahraničí.

Díky kvalitní architektuře vzniká prostředí, kde je lidem příjemně, hezky a vše má své místo a svůj význam. V obcích může jít o drobné stavby, třeba úpravy vodních nádrží, nápaditý mobilář, obnovu drobných památek, hřišť, míst setkávání, kultivaci historických cest či výsadbu stromořadí... Díky tomu se lidem vrací vztah k místu, rodí se souměřitost, respekt a úcta k historii místa a jejímu odkazu. To je podhoubí pěstování hrdosti na místo, kde žijeme, a postupně i zájem o místní dění i věci veřejné.

Politickou jsem od roku 1999 a architekturu vnímám čím dál více jako nezbytnou součást svých rozhodnutí. Veřejné investice by měly být vynakládány na kvalitní architekturu.

Zkušenost z komunální politiky se snažím přenést do mé současné regionální a věci ovlivňovat z pozice náměstkyně hejtmana. Předpokládala jsem, že na krajské úrovni bude pro moderní přístup k architektuře přirozeně větší pochopení než v prostředí malé obce. Kupodivu je to vlastně trochu naopak. Přenést mé

zkušenost o patro výše je stále velký boj a často dokonce boj marný. Přesto se mi nemálo z mých myšlenek a zkušeností z Holovous podařilo prosadit a realizovat. Po osmi letech ve vedení Královéhradeckého kraje byly vyhlášeny tři architektonické soutěže, což považuji za velice malé vítězství. Kraj má schválenou strategii kultury a památkové péče, kde je architektura jednou ze zásadních oblastí rozvoje regionu. Zvládli jsme obsadit pozici krajského architekta a jeho přínos je obrovský. Také jsme uzavřeli Memorandum o spolupráci s ČKA a navázali jsme spolupráci se třemi fakultami architektury. Velkou radost mi udělalo založení krajského centra architektury, které poskytuje zpětnou vazbu o vnímání na obcích a městech a přenáší potřebné inspirace.

Prostředky vložené do kvalitní architektury mají smysl stejně jako otevřená podpora rozvoje kvalitní architektury a jejího vnímání v regionu i v komunální politice. A to je poselstvím, které chci v roli političky dále předávat v životě veřejném.

2. Olga Haláková
členka Rady Karlovarského
kraje pro oblast kultury
a památkové péče,
1. místostarostka Bečova
nad Teplou

Setkání architektů a politiků by nikdy neměl opouštět optimismus. Politici totiž architektury potřebují.

Vztah architektury a politiky se zřejmě neliší od vztahu mezi jinými oblastmi společenského života. Při výkonu správy obcí a měst krajů se většinou vychází z osobních zkušeností a názorů jednotlivce, politika. A šťastnou okolností je, když jsou politici schopni se domluvit na společných postupech a mají tedy větší šanci prosadit správnou cestu. Komunální a krajské politice se věnuji poměrně dlouhou dobu a domnívám se, že jsem tím získala mnoho znalostí, které mi pomáhají dobře se orientovat v leckteré problematice. Měla jsem to štěstí, že žiji ve městě, kde se nachází mnoho kulturních a národních památek. A stejně tak i v našem regionu stoupá jejich počet a nachází se zde území, které je chráněno značkou UNESCO. Díky výkonu funkce starostky města Bečov nad Teplou a členky rady Karlovarského kraje pro kulturu a památkovou péči jsem měla příležitost být u rekonstrukce a zpřístupnění pěti národních kulturních památek v Karlovarském kraji. Byl to Státní hrad a zámek Bečov a relikviář sv. Maura, následoval klášter v Teplé. Jako členka Správní rady Nadace Georgia Agricoly jsem byla u přípravy zpřístupnění technické národní památky cínového Dolu Jeroným z 16. století. A pátou národní kulturní památkou, do jejíž rekonstrukce jsem byla zapojena, jsou Císařské lázně v Karlových Varech. To je

ukázkový popis toho, o čem může aktivně rozhodovat politik a jaká je jeho role mimo jiné směrem k architektuře. Velmi si vážím spolupráce s odborníky, při rozhodování ve veřejné správě. Z čeho jiného bychom měli vycházet než z odborného názoru vzdělaných a talentovaných lidí, když máme příležitost rozhodovat o současnosti i budoucnosti. Domnívám se, že obecně bychom je měli víc vnímat a vytvářet jim podmínky pro jejich působení a bylo by to ve prospěch nás všech. Představuji si, že role architekta je navrhovat projekty v souladu se všemi technickými vymoženostmi dnešní doby, ve kterých bude cítit hodnoty z uplynulých staletí a úsilí jeho předchůdců, ke kterému dospěli. Aby politik rozhodoval s rozhledem o výstavbě nové architektury, musí mít na to odborné spolupracovníky, prozíravé kolegy, zkušenosti, ale také odvahu učinit ty správné kroky. Když se zamyslíme nad tím, čím se lišíme od jiných regionů, tak je to v případě Karlovarského kraje lázeňství, krajina a památky. To vše musíme chránit, udržovat, obnovovat, vzájemně se vnímat. Dobrá vůle a nadšení je nakažlivé a vyvolává optimismus, jehož závěrem mohou být nadčasové hodnoty i v architektuře. A tak bych vám architektům přála, aby vás optimismus při setkávání s politiky neopouštěl, protože jim máte co nabídnout a oni vás potřebují. Jako ve všech oblastech i architekti či politici jsou různí, a tak si přeju vzájemná setkání těch nejlepších architektů s těmi nejlepšími politiky, aby se vzájemně ovlivňovali, ve prospěch celé společnosti.

3. **Martin Kupka** ministr dopravy ČR, bývalý starosta obce Líbeznice

Soutěže umožňují přemýšlení o obci v měřítku a v souvislostech, ke kterým bychom se bez ostré konfrontace nad návrhy a bez odborníků nikdy nedobrali. I malé obce se mohou dívat po hvězdách.

Každá dobrá politika musí přinášet vize na celostátní, na regionální i na místní úrovni. Vize, které jsou proveditelné a které posouvají společnost o krok dopředu. Když jsem před lety přišel do pozice starosty malé obce na okraji Prahy v pražské suburbii, potýkala se obec s celou řadou vážných problémů – nedostatkem finančních prostředků, dlouhodobým podfinancováním a musela se vypořádat se všemi riziky, která zatěžují obec v blízkosti všech velkých měst. S rizikem vytvoření sídelní kaše, destrukce tradiční sídelní struktury, ztráty identity a vytvoření jen jakési noclehárny.

Když jsme začali formovat první územní plán, vydali jsme se poprvé cestou architektonické soutěže, respektive urbanisticko-architektonické soutěže, a od uchazečů o práci na líbeznickém územním plánu jsme chtěli, aby už ve své nabídce zhmotnili základ a popsali základní vizi obce, která by dokázala čelit zmíněným rizikům. Zvítězil návrh, který přinášel do území okružní park, který přesně ukotvuje tradiční dispozici obce, kde hlavní dominantu tvoří kostel, radnice se těší příslušné autoritě, a to i autoritě architektonické, a kde jednotlivé cesty umožňují průchod celou strukturou

a přivádějí své obyvatele jak na důležitá místa, tak do míst odpočinku.

Dnes už se okružní park nerýsuje jenom na výkresech územního plánu, ale je možné ho zaznamenat na všech ortofotomapách a při přeletu nad Líbeznicí je stopa okružního parku dnes už celkem čitelná. A do toho jsme se vydali k budování důležitých obecních staveb, veřejných staveb, úpravám veřejných prostranství a rozhodli jsme se sázet na úzkou spolupráci s dobrými architekty. Všechny velké projekty podléhaly architektonickým soutěžím. Od tvorby návrhu mateřské školy, přez budování hasičské zbrojnice až po úpravy veřejných prostranství v historické části obce.

Tam všude jsme využívali architektonickou soutěž nejenom proto, abychom vybrali nejlepší nabídku, ale abychom dokázali při každém jednání výběrové komise tříbit svoje názory, vnímat odezvy špičkových architektů a konfrontovat svoje představy o vývoji obce s tím, jak viděli rozvoj samotného území tvůrci jednotlivých soutěžních návrhů. Proto jsme si architektonické soutěže oblíbili, protože přinášely často nečekanou konfrontaci a při debatách s inspirativními porotci, jakými byl třeba profesor Emil Přikryl či obecní architekt Jan Hájek, tak v téhle ostré diskusi jsme mohli odhalovat lži jednotlivých návrhů a zároveň přemýšlet o obci v měřítku a v souvislostech, ke kterým bychom se bez takové konfrontace a bez takových partnerů v diskusi nikdy nedobrali.

Když se dnes ohlídím za prací starosty, nedovedu si dokonce představit, že bychom se připravili o intenzivní spolupráci s architekty. Mělo by to nepochybně velmi negativní dopad na obec a na její rozvoj. A naopak spolupráce se špičkovými architekty nám umožnila růst, opravovat často nepatřičné nebo nesprávné laické názory a dívat se na vlastní obec z mnoha různých pohledů, včetně konfrontace s mezinárodními zkušenostmi a nejlepšími a neúspěšnějšími projekty z celého světa.

Ano, Líbeznice jsou a byly malou obcí, ale to jim přece nebrání, aby se dívaly po hvězdách. Myslím, že totéž má platit a platí o celé České republice. A často odvážné pohledy nemusejí stát velké peníze. Ve výsledku spolupráce s profesionály dokázala ušetřit spoustu milionů jenom tím, že jsme neprošlapávali cimrmanovské slepé uličky a nemuseli jsme opakovat chyby jiných.

Valga – vliv prázdných budov na rozvoj měst

Od roku 2007 žiji v Estonsku a mezi lety 2013 a 2023 jsem působil jako městský architekt v malém estonském městě Valga. Do Valgy jsem se dostal během svých doktorských studií na Tallinnské technické univerzitě. V roce 2010 jsem kandidoval na pozici doktoranda s plánem prozkoumat vliv prázdných budov na rozvoj měst.

Estonská společnost prošla od znovunabytí nezávislosti na Sovětském svazu v roce 1991 rozsáhlou transformací ve všech aspektech svého fungování. V důsledku ekonomických a demografických změn zůstalo mnoho budov prázdných a chátrá. Zajímalo mě, jaké problémy jsou s těmito budovami spojeny a jestli by se daly nějak řešit. Tallinnská technická univerzita mě s tímto tématem přijala.

V první části svého výzkumu jsem si ověřil, že prázdné budovy jsou problém spíše tam, kde kolem nich lidé žijí, tedy v obcích a městech. A že prázdné budovy najdeme převážně v obcích, které ztrácejí populaci. Estonská společnost se koncentruje do hlavního města a jeho okolí, kde dnes bydlí téměř polovina obyvatel (0,65 milionu lidí z celkového 1,35 milionu). Většina ostatních estonských měst populaci ztrácí. Při kontaktování městských samospráv během této první fáze výzkumu projevilo několik z nich zájem o další spolupráci. Jednou z nich byla Valga, kde mi zároveň nabídli možnost vedle studií zaujmout volnou pozici městského architekta.

Město Valga leží v jižním Estonsku na hranici s Lotyšskem a tvoří dvouměstí s městem Valka. Valga a Valka nesly původně společný německý název Walk. Po první světové válce získaly Estonsko i Lotyšsko samostatnost a město se smíšeným obyvatelstvem bylo rozděleno. V dnešní době žije v estonské části města 12 000 obyvatel a v lotyšské 4 500 obyvatel.

Město v minulosti zažilo dvě období rychlého růstu. První mezi rokem 1889, kdy město získalo napojení na železniční síť carského Ruska, a začátkem první světové války. V té době se populace více než ztrojnásobila. V roce 1919 žilo ve městě Walk 14 000 obyvatel. Po osamostatnění obou republik a rozdělení města nastal ekonomický i populační pokles. Podruhé se město rychle rozvíjelo v období sovětské okupace. Populačního vrcholu bylo dosaženo v estonské části města v roce 1981 (18 500 obyvatel). V té době ve městě a okolí sídlila početná vojenská posádka a rozvíjel se sovětský trh zásobující průmysl. V první dekádě po kolapsu sovětského impéria došlo v důsledku odsunu sovětských vojáků k prudkému populačnímu propadu a od té doby město ztrácí obyvatelstvo obdobnou rychlostí jako ostatní města regionu (16,3 % mezi roky 2000 a 2024). Oproti populačnímu vrcholu tak Valga ztratila do dnešní doby asi třetinu populace.

Pouze rostoucí kvalita života může zpomalit vyliďňování

V roce 2014 jsme provedli inventuru. Vyplývalo z ní, že je využitých 80 % ze všech zastavěných pozemků nebo pozemků územním plánem určených k zastavění. Z 379 bytových domů ve Valze bylo 45 opuštěných a ve 34 domech byla více než půlka bytových jednotek prázdná. Zpravidla byly opuštěné bytové domy z první vlny rozvoje města, tedy více než sto let staré dvoupatrové dřevěné domy. Mnoho z nich v centru města, v městské památkové rezervaci.

Pokles populace má všude podobné důsledky. V městském veřejném prostoru se pokles populace zpravidla projevuje přítomností opuštěných budov a ne-/pod využitých pozemků. Rozvoj infrastruktury neodpovídá potřebám města a zdrojů na její údržbu je málo. Výsledkem je podfinancovaný neatraktivní veřejný prostor plný opuštěných budov. Neatraktivní prostředí snižuje hrdost obyvatel na svoje město, podřívá jejich důvěru v budoucnost města a tím omezuje jejich ekonomickou aktivitu a prohlubuje apatii.

Základem úspěšného vyrovnání se s důsledky poklesu populace je přiznání si problému a vytyčení splnitelných cílů pro budoucnost. V případě města Valga bylo v první řadě potřeba přestat doufat v návrat ztracené třetiny obyvatel a soustředit se na zvýšení kvality života lidí dnes žijících ve městě. Jen rostoucí kvalita života, a tedy i prostředí může zpomalit odliv obyvatel.

O problémech města je nutné nahlas mluvit

Z pozice obyvatele vyliďňujícího se města je složité mluvit o problémech. Je přirozeně lidské, že se snažíme o svém domovském městě mluvit v co nejpozitivnějším světle. O politických představitelích města to platí dvojnásob. Ale pokud o problémech nemluvíme, není pravděpodobné, že nám někdo přijde na pomoc. Moje pozice experta, který není s městem osobně spojen, mi pomohla toto zlomit. V prvních letech svého působení ve Valze jsem se snažil prezentovat svoje poznatky o městě všude, kde mě chtěl někdo poslouchat. V důsledku toho se mi podařilo získat pozornost nejdříve akademické a s malým zpožděním také administrativní sféry estonské společnosti. K této činnosti se místní politici zpočátku stavěli dost rezervovaně. Nelíbilo se jim, že se Valga stává symbolem vyliďňování v Estonsku.

Typické dřevěné domy ve městě Valga

To se změnilo ve chvíli, kdy byly vidět první výsledky. Státní správa vytvořila dotační program pro podporu obecních samospráv při demolici opuštěných budov a začala řešit právní problémy spojené s jejich vyvlastněním. Další dotační program umožňoval výstavbu městského nájemního bydlení. Pravidla využití evropských fondů více vyhovovala potřebám vylidňujících se měst. Památková ochrana začala hledat způsoby, jak více pomoci.

S pomocí státní správy nám nakonec vykrytalizovaly následující aktivity k zvýšení atraktivity veřejného prostoru:

1. Nový územní plán

Původní územní plán se v době vypracování (2007) nijak nelišil od typických územních plánů té doby. Soustředil se na ekonomický rozvoj a počítal s růstem populace. Kolem již zastavěného území plánoval na převážně zemědělské půdě mnoho nových obytných a průmyslových ploch. Nový územní plán již nepočítá s růstem populace. Jeho základním úkolem je zahustit zástavbu v samém centru města a mimo centrum odstraněním prázdných budov snížit hustotu zástavby a zvýšit rozlohu zelených ploch. Územní plán upouští od záboru většiny zemědělských ploch.

2. Demolice nepotřebných budov

Kromě prázdných budov v majetku města se obecní úřad soustředil převážně na bourání prázdných bytových domů. Hlavní překážkou v rychlejším postupu je zde soukromé vlastnictví jednotlivých bytů. V Estonsku došlo stejně jako v Česku k rozsáhlé privatizaci bytového fondu. S pomocí státu se podařilo vypracovat systém, jak za malou kompenzaci bytové jednotky vyvlastnit. Během deseti let se podařilo zbourat přes dvě desítky budov.

Secesní dům zrekonstruovaný v roce 2020, městské nájemní bydlení.

3. Investice do památkově chráněných budov

Všechny prázdné budovy nejde zbourat. Centrum je městskou památkovou rezervací a důležitou vizitkou města. Městský úřad se snažil získat do svého majetku nejhodnotnější chráněné památkové objekty a najít pro ně nové využití a investice nebo je alespoň zakonzervovat. Během deseti let byl jeden památkový objekt rekonstruován pro potřeby gymnázia, jeden pro hudební školu, jeden pro dům mládeže a do jednoho byla po rekonstrukci a rozšíření přesunuta základní škola z předměstí. Dva objekty byly zakonzervovány a nejstarší zachovaná dřevěná budova zachráněna těsně před kolapsem. Po rekonstrukci v ní vznikly nebytové prostory, které obec pronajímá.

4. Výstavba městského nájemního bydlení

Soukromý sektor investuje do bytového fondu ve Valze minimálně a odjinud přichází pracovníci těžko hledají vhodné bydlení. Město proto zrekonstruovalo dva památkově chráněné bytové domy, v kterých nabízí kvalitní nájemní bydlení.

5. Investice do veřejného prostoru

Veřejný sektor nemůže vlastnit všechny budovy ve městě, většina vždy zůstane v soukromém vlastnictví – možnost přímé veřejné podpory k jejich rekonstrukci je velmi omezená. Městu ale patří území mezi soukromými pozemky – veřejný prostor. Pokud zvýšíme kvalitu veřejného prostoru, hodnota budov v jeho přímém kontaktu stoupne. Atraktivní veřejný prostor přiláká také více návštěvníků a zvýší hrdost obyvatel vůči svému městu. V srpnu roku 2018 bylo slavnostně otevřeno nové náměstí v centru města o dva roky později navazující zóna prostorově propojující estonskou a lotyšskou část města.

Centrum Valgy z ptáčích perspektiv. Vpravo kostel sv. Jana a nové náměstí ve Valze z roku 2018. Vlevo nové náměstí ve Valga a zrevitalizovaný park podél hraničního potoka z roku 2020. Foto archiv autora

Nejstarší zachovaná dřevěná budova po rekonstrukci 2024, kde vznikly nebytové prostory, které obec pronajímá.

Na podzim roku 2023 jsem se rozhodl svou pozici ve Valze opustit. Nabídl se mi možnost stát se městským architektem v Tartu, druhém největším estonském městě, a já ji využil. Neodcházelo se mi lehce. Valgu jsem si za deset let velmi oblíbil a vděčím jí za mnoho. I svoji disertační práci jsem byl schopen dokončit jen proto, že jsem mohl popsat svoje zkušenosti zde získané. Boj Valgy o svoji budoucnost u konce není, deset let je v rozvoji města chvilka. Valga se přesto o mnoho změnila. Centrum města je atraktivnější, začaly se objevovat první důležitější soukromé investice, hodnota nemovitostí stoupla a odliv populace zpomalil. Navíc se mi zdá, že místní jsou na svoje město hrdější. Budoucnost ukáže, jestli to všechno bude stačit.

Jiří Tintěra

Bývalý městský architekt města Valga, současný městský architekt města Tartu v Estonsku

centrum
PRO PODPORU POČÍTAČOVÉ GRAFIKY ČR S.R.O.

PIER 27, TORONTO, KANADA
ARCHITECTS—ALLIANCE,
ARCHITECTSALLIANCE.COM
FOTO: JAMES BOMBALES /
VŠECHNA PRAVA VYHRÁŽENA

A

DESIGN THE FUTURE

GRAPHISOFT
Archicad®

GRAPHISOFT
BIMx®

GRAPHISOFT
BIMcloud®

GRAPHISOFT
DDScad™

c e g r a . c z

A

**Akcelerujte své podnikání
díky chytrým nástrojům**

Na webu České komory architektů www.cka.cz naleznete základní informace o této samosprávné organizaci, složení orgánů a důležitá témata týkající se výkonu profese autorizovaných architektů, mezi nimi například:

Kalkulačky

Výpočet hodnoty projektových prací včetně souvisejících výkonů a služeb dle jednotlivých profesních oborů s využitím pravidelně aktualizovaných cenových ukazatelů používaných ve stavebnictví. Programy dle specializací a oborů: pozemní a krajinářské stavby, územní plán, regulační a územní plán, interiéry, ceny a odměny v soutěžích na pozemní a krajinářské stavby.

Celoživotní vzdělávání

Česká komora architektů organizuje řadu vzdělávacích akcí pro své členy, stejně jako sdílí další důležité aktivity přínosné pro výkon profese architekta. Vědoma si nutnosti poskytnout svým členům kvalitní nabídku vzdělávacích možností, zřídila také samostatnou pracovní skupinu pro celoživotní vzdělávání, která se této problematice věnuje.

Propagace práce architektů

ČKA se věnuje také podpoře a prezentaci kvalitní práce autorizovaných architektů, ale též studentů a absolventů architektonicky zaměřených vysokých škol. Pořádá proto přehlídku realizovaných staveb Česká cena za architekturu, uděluje Poctu ČKA, organizuje Přehlídku diplomových prací.

Informování autorizovaných osob

Pro lepší informovanost všech autorizovaných osob o činnosti ČKA i výkonu profese architekta využívá Komora nejen webu a sociálních sítí, ale také rozesílá všem svým členům mailem jednou měsíčně Newsletter, poštou čtvrtletně Bulletin ČKA a jednou ročně Ročenku ČKA. Kromě toho nabízí také monitoring médií, informace o vypsaných soutěžích atd.

Soutěže

ČKA záleží na architektonické a urbanistické kvalitě měst, neboť úzce souvisí s kvalitou života jejich obyvatel. Bezpečným způsobem, jak ji zajistit a dodržet zákonné povinnosti, je dobře vypsaná architektonická soutěž. Na webu ČKA lze získat postup, jak připravit soutěž, vzory a pravidla soutěží, data školení porotců architektonických soutěží, kontakt na pracovní skupinu Soutěže, která se problematice věnuje, a samozřejmě také aktuální seznam připravovaných soutěží, probíhajících soutěží nebo výsledky již ukončených soutěží.

Standardy výkonů a dokumentace

Česká komora architektů vydává standardy služeb jako metodický nástroj pro ustanovení vztahů mezi architektem a klientem v projekční praxi. Standardy by měly pomoci jak architektům, tak i klientům stanovit dobré podmínky spolupráce. Stanovují obvyklý rozsah a jednotlivé etapy výkonu profese architekta. K dispozici jsou: Standard služeb architekta – pozemní stavby, interiéry, územní a regulační plán a také odkazy na zahraniční dokumenty.

Seznamy autorizovaných architektů

Databáze všech osob autorizovaných Českou komorou architektů podle zákona o výkonu povolání. Vyhledávat lze podle typu autorizace (VP: autorizace se všeobecnou působností (A.0); A: obor architektura (A.1); UP: obor územní plánování (A.2); KA: obor krajinářská architektura (A.3); ÚSES: projektant územních systémů ekologické stability (A.3.1); IT: obor interiérová tvorba; SC: obor scénické stavby, dále lze autorizované osoby vyhledávat podle krajů, abecedního seznamu atd.

Legislativa

ČKA rovněž nabízí pro své členy ke stažení účinná znění právních předpisů významných pro výkon povolání autorizovaných architektů, vzory smluv o dílo na zpracování projektu stavby a na zpracování návrhu územního plánu, stejně jako vzor licenční smlouvy apod.

Konzultační služby pro státní správu a samosprávu

ČKA nabízí také konzultační služby pro státní správu a samosprávu, dále např. metodiku s názvem Výběr projektanta, jež je určena veřejným zadavatelům, kteří chtějí zvládnout zadání veřejné zakázky bez organizátora zadávacího řízení, nebo třeba seznam všech městských architektů působících v českých sídlech.

Právní poradna

ČKA nabízí všem svým členům právní pomoc v oblasti týkající se projektování staveb a souvisejících témat (územní plánování, veřejné zakázky, postupy úřadů při povolování staveb, problematika autorství projektů a staveb...) formou osobních konzultací nebo zpracování odborných stanovisek.

Datum expedice

2. 10. 2024

Náklad

5 000 ks

Registrace

MK ČR E 11062

ISSN

1804-2066

Vydavatel

Česká komora architektů
Josefská 34/6, 118 00 Praha 1
+420 273 167 480
www.cka.cz

Redakce

šéfredaktorka
PhDr. Markéta Pražanová
marketa.prazanova@seznam.cz

Redakční rada

doc. Ing. arch. Ondřej Beneš, Ph.D.
Ing. arch. David Hlouch
Ing. arch. Miroslav Holubec
Ing. arch. Jan Kasl
Ing. arch. Petr Lešek
Ing. arch. Pavel Martinek

Jazyková korektura

Mgr. Josef Šebek, Ph.D.

Grafický design

STRAKA OFFICE
(Jakub Straka, Barbora Malo)

Tisk

Triangl, a. s.

Distribuce

Bulletin ČKA je bezplatně
rozeslán všem architektům
autorizovaným ČKA a investičním
odborům magistrátů a větších
měst.

Upozornění

U inzerce a podepsaných článků
se redakce nemusí ztotožňovat
s obsahem. Pokud není uvedeno
jinak, obrázky pocházejí z archivu
autorů textů.

PDF Bulletinu ČKA je ke stažení
na: www.cka.cz.

Kancelář Praha

Josefská 34/6, 118 00 Praha 1
cka@cka.cz
+420 273 167 480

úřední hodiny

po–čt 8–16 h
út 8–17 h
pá 8–15 h

agenda recepce

Marcela Benešová
recepce@cka.cz
+420 731 508 028

ředitelka Kanceláře ČKA

Ing. Dagmar Mošnerová
dagmar.mosnerova@cka.cz
+420 702 035 234
+420 257 532 430

office manager

Monika Pohanková
monika.pohankova@cka.cz
+420 273 167 486

**zástupkyně ředitelky
Kanceláře ČKA, právní poradce
představenstva ČKA, právní
poradna**

Mgr. Ing. Daniela Rybková
daniela.rybkova@cka.cz
+420 273 167 481

tisková mluvčí

Mgr. Barbora Sedlářová
barbora.sedlarova@cka.cz
+420 273 167 485
+420 777 464 453

Kancelář Brno

Starobrněnská 16/18,
602 00 Brno
+420 542 211 809

**sekretář PS Soutěže,
PS Krajinářská architektura,
PS Urbanismus, PS Udržitelnost,
PS Památková péče,
PS Digitalizace, autorizace**

Kateřina Slaná
katerina.slana@cka.cz
+420 542 211 809

právní poradce

Stavovského soudu ČKA,
PS Legislativa, právní poradna
Mgr. Eva Faltusová
eva.faltusova@cka.cz
+420 273 167 481

**právní poradna, supervize
soutěžních podmínek**

Mgr. Barbora Veselá
barbora.vesela@cka.cz
+420 773 792 928

**autorizace, databáze, dozorčí
rada ČKA, autorizační rada ČKA**

Milena Ondráková
milena.ondrakova@cka.cz
+420 273 167 483
+420 608 976 912

Stavovský soud ČKA

Radka Kasalová
radka.kasalova@cka.cz
+420 257 532 430

**členské příspěvky,
profesní pojištění**

Helena Jířiková
helena.jirikova@cka.cz
+420 608 975 312

manager akcí ČKA

Bc. Marek Job
marek.job@cka.cz
+420 771 126 426

konzultant pro zadavatele

**soutěží a supervizor
soutěžních podmínek**
RNDr. Milan Svoboda
milan.svoboda@cka.cz
+420 739 095 871

webmaster, sekretář

PS Vzdělávání, PS Zahraniční
aktivity, PS Celoživotní profesní
vzdělávání, PS Standardy
a honoráře
Ing. Ludmila Ševčíková
ludmila.sevcikova@cka.cz
+420 773 765 416

Č A M P

Praha zítřa?

Jedna aplikace. Stovky projektů,
které promění Prahu.

LIBEŇSKÝ MOST

Centrum architektury a městského plánování
Vyšehradská 51, Praha 2, úterý–neděle, 9.00–21.00, vstup zdarma
www.praha.camp

PRAHA
PRAHA
PRAHA

IPR
PRAHA

CAMP je financován Magistrátem hlavního města Prahy.

NEJVĚTŠÍ rezidenční stavitel v ČR

Již **30 let** stavíme novou Prahu.
Prodali jsme téměř **20.000 bytů,**
domů a parcel ve **200 úspěšných**
rezidenčních projektech

V Praze vlastníme 1,5 milionu m²
pozemků a brownfieldů pro výstavbu
zhruba **35.000 bytů**

Spolupracujeme s **těmi nejlepšími**
architektury a urbanisty z ČR i ze
zahraničí (např. Josef Pleskot,
Eva Jiříčková, Jakub Cigler)

Mnoha desítkami milionů korun
každý rok přispíváme na charitu,
obecně prospěšné účely a realizaci
veřejných staveb

Jsme generálním partnerem
Sdružení pro architekturu a rozvoj
a jím pořádaných summitů

central-group.cz

ČESKÁ CENA ZA ARCHITEKTURU

**CENTRAL
GROUP**

30 LET NA TRHU